

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ 4432
ISSN: 1108-7315

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ - ΑΡ. ΦΥΛ. 153 ΧΡΟΝΟΣ 32ος, ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2022 - ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

- **10 ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**
- **ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΝΕΡΟ:
ΒΑΣΙΚΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΓΑΘΑ**
- **ΕΠΑΚ, ΕΝΑ ΠΑΡΑΘΥΡΟ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ**
- **1^Η ΗΜΕΡΙΔΑ ΓΙΑ ΤΟ GDPR**
- **ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΗ ΓΕΡΜΑΝΙΚΩΝ
ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ**

Συνεχίζουμε δυναμικά!

Editorial

Ολοκληρώνεται σε λίγες μέρες η δικαστική χρονιά, η πρώτη έπειτα από τρία χρόνια που ξεκίνησε και τελείωσε με ανοιχτά όλα τα ακροατήρια –όσα τουλάχιστον έχουν απομείνει! Βέβαια, η πανδημία εξακολούθησε να είναι παρούσα, ίσως όχι τόσο τρομακτική πια, αλλά πάντοτε επικίνδυνη, ο πόλεμος κοντά στη γειτονιά μας -που λίγοι προφήτευαν τον ερχομό του και κυρίως την τόσο μεγάλη διάρκεια του- κρατάει ακόμα, με δυσμενείς συνέπειες που διαρκώς διογκώνονται. Και μέσα σε όλα, οι απειλές από την ανατολική πλευρά του Αιγαίου γίνονται τελευταία ολοένα και πιο συχνές. Παρ' όλα αυτά, κόντρα στις αντιξοότητες η ζωή έχει τον τρόπο να ξαναβρίσκει τον δρόμο της. Μαζί με το καλοκαίρι, που έχει συνδεθεί με την ξεκούραση και την ανεμελιά –όση τέλος πάντων μπορεί να έχει ένας δικηγόρος- είναι παρούσα και η αισιοδοξία πως όλα θα πάνε καλύτερα.

Άλλωστε, εμείς συνεχίζουμε δυναμικά! Έπειτα από δυο χρόνων αναβολές λόγω του κοροναϊού, διεξήχθη τον Μάιο το 10^ο Διεθνές Ναυτικό Συνέδριο, που διοργάνωσε ο ΔΣΠ, με ομολογουμένως μεγάλη επιτυχία και όπως πάντα, διεθνή ακτινοβολία. Μια διοργάνωση, στην οποία δεν θα μπορούσε να μην γίνεται εκτενής αναφορά από το περιοδικό μας και στην εναρκτήρια ομιλία του Προέδρου του Συλλόγου, **Ηλία Κλάππα**, αλλά και σε όσα συνέβησαν και συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων, τα οποία μας μεταφέρει η **Μαίρη Φλωροπούλου-Μακρή**.

Όλοι λίγο-πολύ βιώσαμε (και βιώνουμε ακόμη) τις υπέρογκες αυξήσεις στους λογαριασμούς του ηλεκτρικού ρεύματος και οι δικηγόροι για μια ακόμη φορά βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή άμυνας των καταναλωτών ενάντια στην περιβόητη πλέον «ρήτρα αναπροσαρμογής». Ο **Γιώργος Καλτσάς**, ένας από τους πρωτεργάτες της σχετικής προσφυγής των Ενώσεων Καταναλωτών, μας εισάγει στον ...μαγικό κόσμο της «ρήτρας» και τη (μη) νομιμότητά της. Φυσικά και ο ΔΣΠ δεν έμεινε αμέτοχος. Παρενέβη στη δίκη υπέρ των Καταναλωτών και ταυτόχρονα διοργάνωσε μια σημαντική επιστημονική εκδήλωση για τα κοινωνικά αγαθά, το ηλεκτρικό ρεύμα και το νερό, που και αυτού ο δημόσιος χαρακτήρας φαίνεται πλέον να αμφισβητείται, όπως επισημαίνει στο επίκαιρο άρθρο του ο **Γιάννης Καρδαράς**.

Η «Δ.Ε.» ανέκαθεν αναδείκνυε τις κοινωνικές πρωτοβουλίες, συνεπώς δεν θα μπορούσε να μην επισημάνει και αγκαλιάσει την προσπάθεια του σκηνοθέτη και ηθοποιού **Στάθη Γράψα** να εισάγει στον γκρίζο κόσμο της φυλακής την αγάπη για το θέατρο και μέσω αυτού να αγωνιστεί για την προσωπική ανάπτυξη των κρατουμένων· μια πολύ ενδιαφέρουσα συνέντευξη του εμπνευστή του «Εργαστηρίου Προσωπικής Ανάπτυξης Κρατουμένων» στην **Ιωάννα Θεοδωράτου**, φιλοξενείται στο τεύχος αυτό.

Όμως, τα ενδιαφέροντα θέματα του περιοδικού δεν σταματούν εδώ: Η **Λίλη Αποστολίδου** παρουσιάζει τη σημαντική εκδήλωση που έγινε στη Βοιωτία για το ζήτημα των Γερμανικών Αποζημιώσεων, παραθέ-

τοντας την εξαιρετική εισήγηση του Προέδρου του ΔΣ Λιβαδειάς **Βασίλη Δαλαμάγκα**. Ο **Γρηγόρης Μπλαβέρης** μας εισάγει στην ιστορία του ελληνισμού της Κριμαίας και της Αζοφικής, ο **Δημήτρης Σταθακόπουλος** αναλύει τις τουρκικές αντιρρήσεις για την ένταξη Σουηδίας και Φινλανδίας στο ΝΑΤΟ. Ο **Δημήτρης Πιστικός** προβληματίζεται για την αντίληψη των λογοτεχνών σχετικά με την ισότητα και τη δημοκρατία, με αφορμή συμπεριφορές των μελών της

«Εταιρίας Συγγραφέων», ενώ ο Δ. Σταθακόπουλος αποχαιρετά με μια προσωπική αναφορά, τον μεγάλο Έλληνα συνθέτη Βαγγέλη Παπαθανασίου. Το τεύχος συμπληρώνουν οι πάντα αιχμηρές «επισημάνσεις» του **Θωμά Σταμόπουλου** και ένα ακόμη σκακιστικό πρόβλημα από τον **Θεόδωρο Σαρρή**.

Η ιδέα της Ιωάννας Θεοδωράτου και της συντακτικής επιτροπής, να ζητήσουμε από τους δικηγόρους να εκφραστούν καλλιτεχνικά, αγκαλιάστηκε από πολλούς, μάλιστα και από συναδέλφους άλλων συλλόγων. Ένα πρώτο μέρος αυτής της έκφρασης και του πώς αντιλαμβάνονται οι δικηγόροι την δικαστηριακή και δικηγορική καθημερινότητα, φιλοξενείται στις σελίδες που ακολουθούν. Περιμένουμε ακόμη περισσότερες απόψεις και εμπνεύσεις στο dikepikairot@gmail.com

Η Συντακτική Επιτροπή της Δ.Ε. εύχεται σε όλους ένα υπέροχο Καλοκαίρι.

Ηλίας Τζιτζικάκης
Συντονιστής Συντακτικής Επιτροπής

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΡ. ΦΥΛ. 153 ΧΡΟΝΟΣ 32^{ος}, ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2022

ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΠΕΙΡΑΙΑ
ISSN: 1108-7315
ΗΡΩΩΝ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ 47, ΠΕΙΡΑΙΑΣ
ΤΗΛ.: 210-4176.251
http://www.dspeir.gr
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΜΦΩΝΑ
ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

ΗΛΙΑΣ ΚΛΑΠΠΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.Π.

ΗΛΙΑΣ ΤΖΙΤΖΙΚΑΚΗΣ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ititzikakis@gmail.com

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΛΙΛΗ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ
apostev@gmail.com
ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΚΟΥΤΣΗΣ
lakoutsis.p@gmail.com

ΜΕΛΗ ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ:
Αβραμίδης Γιάννης
Αλφειεροπούλου Μαρίνα
Αποστολίδου Λίλη
Βλάχος Μιχάλης
Βούτας Ιωάννης
Γεωργούλια Ιωάννα
Θεοδωράτου Ιωάννα
Καρυδάς Κυριάκος
Λακούτσας Πέτρος
Μάναλης Κώστας
Μιχαλακάκος Θεόδωρος
Μπενεταίου Νικολέττα
Πατρίκοπούλου Ελένη
Πιστικός Δημήτριος
Σαπουντζάκης Γιώργος
Σαρρής Θεόδωρος
Τσαγκαράκη - Μπαϊζου Κική
Τσελέντης Διονύσης
Τσουρούλης Ευάγγελος
Φλωροπούλου - Μακρή Μαίρη

* Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται
* Τα ενυπόγραφα κείμενα εκφράζουν προσωπικές απόψεις
* Επιτρέπεται η αναδημοσίευση κειμένου υπό τον όρο να αναγραφεί η πηγή

Κ Τυπογραφείο
Καραγιάννη

Νοταρά 92, Πειραιάς 185 35 | τηλ.: 210 4136 322 - 210 4170 479
e-mail: info@typokaragianni.gr | site: typokaragianni.gr

Χαιρετισμός του Προέδρου ΔΣΠ
Ηλία Κλάππα στο 10ο διεθνές
συνέδριο ναυτικού δικαίου

σελ. 3

Το 10ο διεθνές συνέδριο ναυτικού
δικαίου της Μαίρης
Φλωροπούλου-Μακρή

σελ. 6

Ρήτρα αναπροσαρμογής και
νομιμότητα του Γεωργίου Καλτσά

σελ. 12

Επιστημονική ημερίδα ΔΣΠ για την
ρύθμιση και προστασία βασικών
κοινωνικών αγαθών

σελ. 17

Το νερό δημόσιο αγαθό απολύτως
ζωτικής σημασίας για τη ζωή
του ανθρώπου - αντισυνταγματική
η αποξένωση του Ελληνικού Δημοσίου
του Γιάννη Καρδαρά

σελ. 18

Δικηγορική και Δικαστηριακή
Καθημερινότητα

σελ. 20

ΕΠΑΚ, ένα παράθυρο στη φυλακή.
Συνέντευξη με τον Στάθη Γράψα,
σκηνοθέτη και ηθοποιό
της Ιωάννας Θεοδωράτου

σελ. 22

Διεκδίκηση Γερμανικών
Αποζημιώσεων

σελ. 29

Animus in consulendo liber & Veto
στο ΝΑΤΟ του Δημ. Σταθακόπουλου

σελ. 34

Η ιστορική πορεία του ελληνισμού
της Κριμαίας και της Αζοφικής
του Γρηγόρη Μπλαβέρη

σελ. 36

Παρουσίαση του βιβλίου
της κ. Χαρίκλειας Αθανασοπούλου

σελ. 38

1^η Ημερίδα για την προστασία των
προσωπικών δεδομένων

σελ. 39

Επισημάνσεις
του Θωμά Σταμόπουλου

σελ. 40

ΣΤΙΞΕΙΣ: Περί ισότητας και
δημοκρατίας – Προσδευτισμός
και «Εταιρεία Συγγραφέων»
του Δημήτρη Πιστικού

σελ. 42

In memoriam Vangelis
του Δημήτρη Σταθακόπουλου

σελ. 45

Επιτροπή ενημέρωσης
για τις νομοθετικές αλλαγές

σελ. 47

ΣΚΑΚΙ του Θεοδώρα Σαρρή

σελ. 48

Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου Χαιρετισμός του Προέδρου ΔΣΠ

Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εργασίες του 10^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ναυτικού Δικαίου, που διεξήχθη με υβριδικό τρόπο από τις 26 έως τις 28 Μαΐου 2022 στο Ίδρυμα Ευγενίδου, με θέμα «Η προστασία της ναυτιλιακής επιχείρησης σε ένα μεταβαλλόμενο, ρυθμιστικά

Με μεγάλη χαρά σας καλωσορίζω στις εργασίες του 10^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ναυτικού Δικαίου.

Η έναρξη και διεξαγωγή του συνεδρίου αποτελεί νίκη για το Σύλλογο και την Οργανωτική Επιτροπή έναντι των αντιξοοτήτων που επέφερε

η πανδημία στη ζωή μας και καθυστέρησαν δύο ολόκληρα χρόνια τη διεξαγωγή του. Με το συνέδριο αυτό γιορτάζουμε τη συμπλήρωση 100 ετών από την ίδρυση το 1920 του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά, δύο μόλις χρόνια μετά την ίδρυση του Πρωτοδικείου Πειραιώς. Τιμάμε το διαχρονικό έργο και τους αγώνες των Διοικήσεων του Συλλόγου και όλων των δικηγόρων του Πειραιά για την υπεράσπιση της Δικαιοσύνης και του Κράτους Δικαίου, την προαγωγή της νομικής επιστήμης και την ανά-

και πραγματικά, περιβάλλον». Ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά κ. **Ηλίας Κλάππας** απηύθυνε χαιρετισμό προς τους Συνέδρους ως εξής:

Κύριε Υπουργέ Εμπορικής Ναυτιλίας

Κύριοι βουλευτές

Κύριοι εκπρόσωποι της Δικαιοσύνης

Κύριε Πρόεδρε της Ένωσης Ναυτικού Δικαίου

Κυρίες και Κύριοι σύνεδροι

πτυξη του θεσμικού και κοινωνικού ρόλου του Δικηγορικού Συλλόγου.

Με το συνέδριο αυτό γιορτάζουμε ταυτόχρονα τα 30 χρόνια από την διεξαγωγή του 1^{ου} Συνεδρίου Ναυτικού Δικαίου στον Πειραιά τον Μάιο 1992 επί Προεδρίας στον Δ.Σ.Π. του Βασίλη Βενέτη και με επιστημονικό υπεύθυνο και Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής τον αείμνηστο κα-

θηγητή Αντώνη Αντάπαση.

Πριν ανέβω στο βήμα κρατούσα στα χέρια μου τον τόμο με τα πρακτικά και τις εισηγήσεις του Συνεδρίου αυτού που είχε θέμα την Προστασία των Ναυτικών Δανειστών. Αυτό που εντυπωσιάζει ήταν η αποφασιστικότητα της Διοίκησης του Σύλλογου και της Οργανωτικής Επιτροπής να αναμετρηθεί με τον χρόνο και να δεσμευθεί για τη συνέχισή του στο μέλλον, μη διστάζοντας να το αριθμήσει ως πρώτο πριν ακόμα αυτό ξεκινήσει.

Σήμερα μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι το στοίχημα αυτό κερδήθηκε. Την σκυτάλη πήραν στη συνέχεια οι διοικήσεις Κώστα Πεταλά, Στέλιου Μανουσάκη, Γιώργου Σταματογιάννη και ήδη σήμερα το Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου έχει καθιερωθεί ως ένας διεθνής θεσμός με μεγάλη απήχηση στον νομικό κόσμο, για τον οποίο μπορεί να υπερηφανεύεται ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά.

Με την διεξαγωγή των συνεδρίων Ναυτικού Δικαίου ο Δικηγορικός Σύλλογος επιτυγχάνει τη σύζευξη της νομικής επιστήμης με τη ναυτιλία και την οικονομία, αποδεικνύοντας στην πράξη τον επιστημονικό αλλά και ευρύτερο κοινωνικό ρόλο που διαδραματίζει.

Ο Πειραιάς, ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια της Μεσογείου και διεθνές ναυτιλιακό κέντρο, αποτελεί την φυσική έδρα του θεσμού. Στα Δικαστήρια του Πειραιά ιδρύθηκε και λειτουργεί από το 1993 το μοναδικό στην Ελλάδα, Τμήμα Ναυτικών Διαφορών, με αποκλειστική αρμοδιότητα σε όλη την Αττική και συντρέχουσα αρμοδιότητα σε όλη την Ελλάδα, το οποίο παρέχει πολύτιμη νομολογία στην επίλυση διαφορών ναυτικού δικαίου.

Στον Πειραιά εδρεύει μια δυναμική κοινότητα δικηγόρων Ναυτικού Δικαίου με επιστημονικές γνώσεις και διεθνές κύρος, η οποία διαχρονικά στηρίζει τον θεσμό.

Η σύνδεση δικαστικής τεχνογνωσίας και ακαδημαϊκών γνώσεων εξειδικευμένων συναδέλφων στο χώρο του ναυτικού δικαίου σε συνδυασμό με την εμπιστοσύνη της ναυτιλιακής κοινότητας και την διαρκή υποστήριξη από τον Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά **εξηγούν την επιτυχία και την μακροήμερευση του θεσμού αυτού.**

Η **θεματική των Συνεδρίων** επιχειρεί κάθε φορά να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της οικονομικής και νομικής επικαιρότητας και έχει καταφέρει να αγκαλιάσει ένα μεγάλο εύρος επιστημονικών ζητημάτων στο πεδίο του δημόσιου και ιδιωτικού ναυτικού δικαίου. Η προστασία των ναυτικών δανειστών, το ναυτικό ατύχημα, η θαλάσσια ρύπανση, η θαλάσσια ασφάλιση, η νομική θέση των ναυτικών, η ασφάλεια του πλοίου, του φορτίου και του ανθρώπινου παράγοντα και η λειτουργία της ναυτιλιακής επιχείρησης έχουν αποτελέσει θέματα των Συνεδρίων σε όλη την περίοδο που διανύθηκε.

Τα Πρακτικά και οι εισηγήσεις των Συνεδρίων δημοσιεύονται κάθε φορά σε ειδικό τόμο που συστηματικά εκδίδει ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά, θέλοντας να διασφαλίσει την διατήρησή τους στον χρόνο και τη συνέχιση του επιστημονικού διαλόγου.

Το θέμα του Συνεδρίου που ξεκινά σήμερα εστιάζει στην **προστασία της ναυτιλιακής επιχείρησης σε ένα μεταβαλλόμενο, ρυθμιστικά και πραγματικά, περιβάλλον.** Η επιλογή του θέματος ήδη το 2019 μοιάζει στο φως των γεγονότων που ακολούθησαν να έχει χαρακτήρα προφητικό. Η πανδημία που μεσολάβησε και τα τεράστια προβλήματα που δημιούργησε παγκοσμίως σε συνδυασμό με τις πολεμικές επιχειρήσεις που είναι, δυστυχώς, σε εξέλιξη και τις οικονομικές κυρώσεις που ακολούθως επιβλήθηκαν, αποδεικνύουν με τον πιο δραματικό τρόπο την ορθότητα και σημασία της θεματικής του Συνεδρίου μας.

Στο επίκεντρο βρίσκεται η προστασία της ναυτιλιακής επιχείρησης σε ένα περιβάλλον με πολλές προκλήσεις και σύγχρονες μορφές κινδύνου αλλά και νέες ανάγκες. Όλα αυτά απαιτούν αντίστοιχη οργανωτική προσαρμοστικότητα για την ναυτιλιακή επιχείρηση, νέες μορφές συνεργασίας, αλλά και επαναξιολόγηση των παραδοσιακών εργαλείων νομικής ρύθμισης και προστασίας.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά, εκκινώντας από την Προεδρία Γιώργου Σταματογιάννη και συνεχίζοντας με την τωρινή Διοίκηση, προετοίμασε το Συνέδριο αυτό, έχοντας ως **πολύτιμη σύμμαχο την Οργανωτική Επιτροπή** και τους εκλεκτούς συναδέλφους που την απαρτίζουν και τους ευχαριστώ για το έργο τους. **Ιδιαίτερη μνεία και ευχαριστήρια αναφορά οφείλεται στην Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής Καθηγήτρια Λία Αθανασίου** για την αφοσίωσή της στην πραγματοποίηση του συνεδρίου και την εργώδη προσπάθεια που κατέβαλε χωρίς να πτοείται από τις αλλεπάλληλες αναβολές διεξαγωγής του Συνεδρίου λόγω της εξελισσόμενης πανδημίας. Επίσης, οφείλω να ευχαριστήσω την γραμματεία του Δικηγορικού Συλλόγου και ξεχωριστά την Διευθύντρια Μαριαλένα Βλαντή για την ακούραστη και καθοριστική προσφορά της, καθώς και τους χορηγούς του Συνεδρίου που με την στήριξή τους έδειξαν έμπρακτα την εμπιστοσύνη τους στην προσπάθεια του Συλλόγου και της Οργανωτικής Επιτροπής.

Για το Συνέδριο είναι μεγάλη επιτυχία η παρουσία τόσοσων σπουδαίων εκπροσώπων της Δικαιοσύνης, της Επιστήμης, της Ναυτιλίας και, γενικότερα, της Οικονομίας

από την Ελλάδα και το εξωτερικό, **οι οποίοι μας τιμούν και τους ευχαριστώ για την συμμετοχή τους είτε ως συντονιστές είτε ως εισηγητές στις εργασίες του Συνεδρίου.**

Χαιρετίζω όλες και όλους εσάς τους συνέδρους είτε είστε εδώ κοντά μας είτε μας παρακολουθείτε μέσω του διαδικτύου. Είναι το πρώτο Συνέδριο Ναυτικού δικαίου που μεταδίδεται διαδικτυακά. Ευτυχώς, όμως, όχι μόνο διαδικτυακά. Οι υγειονομικές συνθήκες επέτρεψαν την διαζώσης διεξαγωγή του στον υπέροχο χώρο του Ευγενίδειου Ιδρύματος που από το 1956 έχει συνδεθεί άρρηκτα με την επιστήμη και τον πολιτισμό.

Ευχαριστούμε θερμά τον Πρόεδρο του Ιδρύματος κ. Λεωνίδα Δημητριάδη-Ευγενίδη για την φιλοξενία του Συνεδρίου και θα ήθελα να του δώσω τον λόγο να απευθύνει ένα σύντομο χαιρετισμό. **Εύχομαι από καρδιάς καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου..»**

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας
κ. Αικατερίνη Σακελλαροπούλου, προσέρχεται στο ΚΠΣΝ
για το δείπνο του συνεδρίου συνοδευόμενη
από τον Πρόεδρο του ΔΣΠ κ. Ηλία Κλάππα
και την Καθηγήτρια και Πρόεδρο της Οργανωτικής
επιτροπής του Συνεδρίου κ. Λία Αθανασίου

Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου

«Προστασία της ναυτιλιακής επιχείρησης σε ένα μεταβαλλόμενο, ρυθμιστικά και πραγματικά, περιβάλλον»

Ι. Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου – Διεθνής Πρωτοβουλία του Δ.Σ.Π

Μετά από αλλεπάλληλες αναβολές, λόγω των απρόβλεπτων συνθηκών των δύο τελευταίων ετών ως αποτέλεσμα της πανδημίας COVID-19, το **10^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**, πραγματοποιήθηκε από τις 26 έως τις 28 Μαΐου 2022, στο ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ.

Το Διεθνές Ναυτικό Συνέδριο – διεθνής πρωτοβουλία του Δ.Σ.Π. και του αείμνηστου καθηγητή Αντώνιου Αντάπαση, με τη στήριξη διακεκριμένων καθηγητών, νομικών, δικαστών, εξειδικευμένων δικηγόρων του Συλλόγου μας και της ΕΝΩΣΕΩΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ, εξελίχθηκε και με την συνεχή ανανέωση του, την διαχρονικά αμέριστη στήριξη όλων των διοικήσεων και στελεχών του Συλλόγου μας, των ομιλητών, των χορηγών και των συμμετεχόντων, αποτελεί σήμερα, διεθνώς καθιερωμένο θεσμό, που παρακολουθεί τις διατάξεις της ναυτικής νομοθεσίας και την πρακτική εφαρμογή τους, καταδεικνύει τις τυχόν παρερμηνείες, επισημαίνει τις ατέλειες, θέτει τους κοινούς νομικούς προβληματισμούς στα πρακτικά θέματα που αναφύονται και απαιτούν άμεσες λύσεις για την αντιμετώπιση των από την θεωρία, την νομολογία και όλους τους εμπλεκόμενους φορείς - π.χ. ασφαλιστές, ενώσεις πλοιοκτητών και εργαζομένων, διεθνείς οργανισμούς - και τις επιπτώσεις των στην πραγματική οικονομία και την ναυτιλιακή κοινότητα, υποδεικνύει προ κρίτες λύσεις, εστιάζει στην συνάντηψη και διευκολύνει την διεθνή ενοποίηση των ουσιαστικών ρυθμίσεων της εμπορικής ναυτιλίας.

Το Συνέδριο, που επρόκειτο να πραγματοποιηθεί την ίδια χρονιά με τον εορτασμό των 100 χρόνων από την ίδρυση του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά (2021), σηματοδοτεί την έναρξη της νέας Εκατονταετηρίδας για το Δικηγορικό Σύλλογο μας, και γιόρτασε φέτος τα 30 χρόνια από την 1^η διεξαγωγή του τον Μάιο του 1992,

της **Μαίρης Φλωροπούλου-Μακρή**
Δικηγόρου Πειραιά

επί Προεδρίας Β. Βενέτη και με Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής τον αείμνηστο καθηγητή Αντώνιο Αντάπαση.

Έχουν διεξαχθεί με απόλυτη επιτυχία, δέκα [10], Διεθνή Συνέδρια, οι Εισηγήσεις, οι συζητήσεις και τα πορίσματα των εννέα (9) Συνεδρίων, περιλήφθηκαν σε ειδικούς τόμους που είδαν το φως της δημοσιότητας και επίκειται και η έκδοση του Ειδικού Τόμου για το 10^ο.

Η Οργανωτική Επιτροπή του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου, επέλεξε τη φυσική παρουσία ξένων και ελλήνων ομιλητών, με στόχο αφενός να εξασφαλίσει τον καλύτερο δυνατό συντονισμό και τον χαρακτήρα του Συνεδρίου ως forum διαδραστικού επιστημονικού διαλόγου και αφετέρου την γόνιμη ανταλλαγή ιδεών και απόψεων και τη σύσφιξη των συναδελφικών σχέσεων.

Τις εργασίες του Συνεδρίου παρακολούθησαν περισσότεροι από 400 σύνεδροι, με δικαίωμα συμμετοχής είτε εξ αποστάσεως είτε αυτοπροσώπως, μεταξύ των οποίων ακαδημαϊκοί ειδικευμένοι στο ναυτικό δίκαιο, δικαστές, δικηγόροι, επαγγελματίες του ναυτιλιακού χώρου, δημόσιοι λειτουργοί και εμπειρογνώμονες από όλο τον κόσμο, στέφοντας με απόλυτη επιτυχία, την συνεχή άοκνη προσπάθεια της Προέδρου της Οργανωτικής Επιτροπής, Καθηγήτριας Ναυτικού Δικαίου ΕΚΠΑ, κας Λίας Αθανασίου και των μελών της Οργανωτικής Επιτροπής.

II. ΘΕΜΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

«Προστασία της ναυτιλιακής επιχείρησης σε ένα μεταβαλλόμενο, ρυθμιστικά και πραγματικά,

περιβάλλον».

Το θέμα **διαχρονικά σύγχρονο, δύσκολο, απαιτητικό**, πολλές φορές **σημείο αντιλεγόμενο αλλά πάντοτε ζητούμενο** και κρίσιμο για την διασφάλιση της βιωσιμότητας των ναυτιλιακών επιχειρήσεων, την διασφάλιση των καλών πρακτικών και της εφαρμογής των νόμων, την μετεξέλιξη των ναυτιλιακών επιχειρήσεων και την σταθερότητα της οικονομίας, σε ένα περιβάλλον διαρκώς πολυεπίπεδα μεταβαλλόμενο, με προκλήσεις πρωτόγνωρες – πχ covid 19, υγειονομική, οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική κρίση - έμοιαζε ίσως προφητικό το 2019, **ΑΠΕΔΕΙΧΘΗ ΟΜΩΣ ΜΙΑ ΑΝΑΓΚΗ το 2022.**

Και αυτό αναδείχτηκε καθ' όλη την διάρκεια του Συνεδρίου, από όλους τους ομιλητές, τους συντονιστές, τους παρεμβαίνοντες και τους συμμετέχοντες !

Όπως στην Εισήγηση της για τις επιπτώσεις της πανδημίας στους θεσμούς του ναυτικού δικαίου, ανέλυσε η Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής, Καθηγήτρια Ναυτικού Δικαίου κα Λία Αθανασίου, με πραγματικά δεδομένα την συστημική ανατάραξη της θαλάσσιας μεταφοράς και αλυσίδας διανομής, την «ανθρωπιστική κρίση» ναυτικών, με εκατοντάδες χιλιάδες εγκλωβισμένους στη θάλασσα, την απαγόρευση η/και περιορισμούς στην πρόσβαση σε λιμένες και υπηρεσίες υγείας, τις ελλείψεις σε υγειονομικές δομές και συστήματα ελέγχου και προστασίας της δημόσιας υγείας και τις αρνητικές συνέπειες στην εκτέλεση ναύλωσης και θαλάσσιας μεταφοράς, το Διεθνώς ομοιόμορφο δίκαιο, απεδείχθη περισσότερο αναγκαίο σε περιόδους κρίσης, αφού η έλλειψη πολιτικής βούλησης και διακρατικής συνεργασίας υπονομεύει την αποτελεσματικότητα, με ενεργητικότερη ιδιωτική εμπλοκή στην εφαρμογή διεθνών κανόνων και αναγκαία την συμβατική «πρόληψη» - αυτορύθμιση.

Το θέμα του 10^{ου} Διεθνούς Ναυτικού Συνεδρίου, λειτούργησε συμπληρωματικά –και άρα εξόχως συμβολικά – ως η άλλη όψη του 1^{ου} Διεθνούς Ναυτικού Συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε το 1992 με θέμα την προστασία των ναυτικών δανειστών, αφού, το καθεστώς της ναυ-

τιλιακής επιχείρησης δεν εξετάζεται πλέον από την οπτική γωνία των ναυτικών δανειστών, αλλά από την σκοπιά του εκμεταλλευόμενου το πλοίο και των κινδύνων που αυτός αντιμετωπίζει στις μεταβαλλόμενες σύγχρονες συνθήκες.

Οι Εισηγήσεις από διακεκριμένους ομιλητές τόσο στην ακαδημαϊκή κοινότητα της Ελλάδας και του εξωτερικού όσο και από δικαστικούς λειτουργούς και δικηγόρους εξειδικευμένους στο αντικείμενο του ναυτικού δικαίου καθώς και από διακεκριμένα μέλη διεθνών οργανισμών [BIMCO, IMO, UNCTAD, IOPCFunds, CMI] και οι επισημάνσεις των κκ Συντονιστών, αποτέλεσαν αφορμή για ουσιαστικές παρεμβάσεις, υποβολή ερωτήσεων και προβληματισμών εκ μέρους των συμμετεχόντων και γόνιμη ανταλλαγή απόψεων και διάλογο.

Στη δεξίωση της έναρξης του Συνεδρίου παρευρέθηκε η Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου, τιμώντας με την παρουσία της τον Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά

Την έναρξη του Συνεδρίου κήρυξε ο Υπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κ. Γιάννης Πλακιωτάκης, στο δε χαιρετισμό του ο Πρόεδρος του Δ.Σ.Π κ. Ηλίας Κλάππας προλογίζοντας το 10^ο Διεθνές Συνέδριο αναφέρθηκε τόσο στην ιστορικότητα του θεσμού όσο και την αναγκαιότητα και βεβαιότητα της συνέχισης του.

III. Η ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΔΟΜΗ του 10^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου σε πέντε επιμέρους ενότητες:

Η πρώτη ενότητα, εστίασε στην αλλαγή της οπτικής προσέγγισης, από την προστασία των

Η έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου από τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κ. Γιάννη Πλακιωτάκη

του ναυτικού δικαίου και τη νομική αποτύπωση των, Την καταστρατήγηση του καθεστώτος νηολόγησης και οι επιπτώσεις του στην ναυτιλία, Ένα «πρακτικό οδηγό» για νόμιμες συνεργασίες και ενώσεις στην ναυτιλία υπό το πρίσμα των ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού, Το εφαρμοστέο δίκαιο στις εγκατεστημένες στην Ελλάδα αλλοδαπές ναυτιλιακές εταιρείες, Τις

εναλλακτικές μεθόδους ναυτιλιακής χρηματοδότησης από οικονομικής προσέγγισης, Τα νομικά ζητήματα σχετικά με τις σύγχρονες μορφές ναυτιλιακής χρηματοδότησης, Την εφοπλιστική χρονονάυλωση μεταξύ χρηματοδότησης και εκμετάλλευσης του πλοίου.

Και ανέπτυξαν στις Εισηγήσεις των και τους προβληματισμούς σχετικά με: «Αυτόνομα πλοία: νέα ρυθμιστικά και συμβατικά δεδομένα», τις «Έξυπνες ναυτικές συμβάσεις» και τα Νομικά ζητήματα που αναφύονται, τους Κίνδυνους στον κυβερνοχώρο από την οπτική της ευθύνης και του ασφαλιστικού δικαίου, τους σύγχρονους ποινικούς κινδύνους για την ναυτιλιακή επιχείρηση, την κλιματική αλλαγή και την επιρροή της στους λιμένες, από άποψη ιδιωτικού ναυτικού δικαίου.

Εισηγητές: Lars Robert PEDERSEN, Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας BIMCO, Tomas HEIDAR, Αντιπρόεδρος στο Διεθνές Δικαστήριο για το Δίκαιο της Θάλασσας (ITLOS), **Λ.Ι. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ**, Καθηγήτρια Νομικής Σχολής Αθηνών, Δικηγόρος Πειραιώς, Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής, **Γιώργος ΘΕΟΧΑΡΙΔΗΣ**, Καθηγητής Ναυτικού Πανεπιστημίου Malmö Σουηδία, Δικηγόρος Πειραιώς, **Vincent POWER**, Πρόεδρος Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ναυτικού Δικαίου, Δικηγόρος, **Βικτώρια ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ**, Αν. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου – Δικηγόρος Πειραιώς, **Γιώργος ΛΕΛΟΥΔΑΣ**, Αν. Καθηγητής Πανεπιστημίου Swansea, **Frank STEVENS**, Αν. Καθηγητής Νομικής Σχολής Erasmus, **Michael NOLAN Q.C.**, Δικηγόρος,

δανειστών στην προστασία της επιχείρησης και κάλυψε θέματα όπως η οικονομική ανάλυση της σύγχρονης πλοιοκτησίας, οι επιπτώσεις της πανδημίας, η προστασία της εκμετάλλευσης του πλοίου από το Κράτος της Σημαίας, και αναλύθηκαν οι νέες μορφές χρηματοδότησης της ναυτιλίας.

Η δεύτερη ενότητα, αφιερώθηκε στις οργανωτικές (μετ)εξελίξεις της ναυτιλιακής επιχείρησης (νέες μορφές συνεργασίας, καταστρατήγηση νηολόγησης, εφαρμοστέοι κανόνες στις εγκατεστημένες στην Ελλάδα αλλοδαπές εταιρείες κ.ά)

Η τρίτη ενότητα, εστίασε στις σύγχρονες μορφές κινδύνων που αντιμετωπίζει ο εκμεταλλευόμενος το πλοίο, με χαρακτηριστικότερα παραδείγματα την επιβολή κυρώσεων από τρίτα κράτη και τις επιταγές περί μείωσης του ποσοστού θείου στα καύσιμα των πλοίων.

Η τέταρτη ενότητα, έφερε στο επίκεντρο της συζήτησης τις νομικές πτυχές των πιέσεων που ασκούνται στη ναυτιλία από το δίκαιο του περιβάλλοντος και την τεχνολογία, όπως τα αυτόνομα πλοία, οι κυβερνοεπιθέσεις, οι υποχρεώσεις συμμόρφωσης στα νέα κλιματικά δεδομένα κ.ά.

Στις Συνεδρίες οι Ομιλητές – Εισηγητές κάλυψαν θέματα όπως: Τις σημαντικότερες εμπορικές και ρυθμιστικές προκλήσεις του 2022 για τη ναυτιλιακή βιομηχανία, Την προστασία της εκμετάλλευσης του πλοίου από το Κράτος της Σημαίας: Η νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου για το Δίκαιο της Θάλασσας, Τις επιπτώσεις της πανδημίας COVID 19 στους θεσμούς

Frederick KENNEY, Νομικός Σύμβουλος Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (IMO), **Baris SOYER**, Καθηγητής Πανεπιστημίου Swansea, Διευθυντής Ινστιτούτου Διεθνούς Ναυτικού και Εμπορικού Δικαίου **Μανόλης ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ**, Δ.Ν. Δικηγόρος Πειραιώς, **Θεόδωρος ΣΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ**, Καθηγητής-Πρόεδρος Τμήματος Διαχείρισης Λιμένων & Ναυτιλίας ΕΚΠΑ, Επισκ. Καθηγητής ΠΜΣ Ναυτικού Δικαίου Νομικής Σχολής Αθηνών, **Stephen GIRVIN**, Καθηγητής Πανεπιστημίου Σιγκαπούρης, Διευθυντής Ινστιτούτου Ναυτικού Δικαίου, **Γιώργος ΙΑΤΡΙΔΗΣ-ΠΑΜΑΝΤΑΝΗΣ**, Δικηγόρος Πειραιώς **Regina ASARIOTIS**, Επικεφαλής Τμήματος Πολιτικής και Νομοθεσίας, Διεύθυνσης Τεχνολογίας-Συνδιάσκεψη ΗΕ για Εμπόριο & Ανάπτυξη (UNCTAD), **Ellen EFTESTÖL**, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ελσίνκι, Επικ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Όσλο, **Ιωάννης ΑΝΔΡΟΥΛΑΚΗΣ**, Επικ. Καθηγητής Νομικής Σχολής Αθηνών, Δικηγόρος.

Συντονιστές: **Λεωνίδας Δημητριάδης** –Ευγενίδης, Πρόεδρος Ιδρύματος Ευγενίδου, **Lorenzo SCHIANO DI REPE**, Καθηγητής Πανεπιστημίου Γένοβας, **Ιωσήφ ΤΣΑΛΑΓΑΝΙΔΗΣ**, Επίτιμος Πρόεδρος Αρείου Πάγου, **Αγγελική ΦΡΑΓΚΟΥ**, Πρόεδρος & Διευθύνουσα Σύμβουλος *Navios Maritime Holdings S.A.*, **Φωκίων ΚΑΡΑΒΙΑΣ**, Διευθύνων Σύμβουλος – Τράπεζα EUROBANK ΑΕ, **Stefano ZUNARELLI**, Καθηγητής Πανεπιστημίου Μπολόνιας.

Η τελευταία ενότητα, εστίασε στην αντιμετώπιση της νομικής προστασίας της ναυτιλιακής επιχείρησης, θέτοντας προβληματισμούς περί της αναθεώρησης και επανεξέτασης των παραδοσιακών εργαλείων νομικής προστασίας όπως ο **περιορισμός της ευθύνης, προϋποθέσεις συν-**

τηρητικής κατάσχεσης πλοίων, στη τελευταία δε συνεδρία έγινε συγκριτική επισκόπηση της ελληνικής και αλλοδαπής νομολογίας.

Ειδικότερα αναλύθηκαν: Η επανεξέταση των εγγράφων μεταφοράς που ενεργοποιούν την εφαρμογή των κανόνων Χάγης –Βίσμπυ, Ο προβληματισμός εάν μπορούν ακόμη οι μεταφορείς να περιορίσουν την ευθύνη με αναφορά σε πρόσφατους νομολογιακούς περιορισμούς και πως αυτοί μπορούν να αποφευχθούν, Η «αναθεώρηση» της αξιοπλοίας υπό το πρίσμα των νέων ρυθμιστικών επεμβάσεων στην ναυτιλία, Τα διεθνή καθεστώτα θαλάσσιας Ευθύνης και οι μελλοντικές προκλήσεις, Την αναζήτηση κατάλληλου ρυθμιστικού πλαισίου για την αποκατάσταση ζημιών ρύπανσης από πλατφόρμες εξόρυξης & το κίνδυνο των μαζικών αξιώσεων, Την προστασία αλλοδαπών ναυτιλιακών εταιρειών κατά τον Αμερικανικό Πτωχευτικό Κώδικα, Την έκπτωση του πλοιοκτήτη από το δικαίωμα συνολικού περιορισμού, με βάση τις αναθεωρημένες Κατευθυντήριες Οδηγίες IMO (2021), Ζητήματα που ανακύπτουν κατά την εκκαθάριση κεφαλαίων περιορισμού, Την εξωεδαφική επένεργεια του κεφαλαίου περιορισμού, Την αντίστροφη άρση της νομικής αυτοτέλειας και ναυτιλιακές συναλλαγές, Την πιθανολόγηση του κινδύνου στην συντηρητική κατάσχεση του πλοίου κατά τη ΔΣ 1952, και τέλος, Την έναντι τρίτων δεσμευτικότητα των ρητρών διαιτησίας στο ναυτικό πεδίο.

Οι κοινοί προβληματισμοί για τα νομικά, πρακτικά και ζωτικά προβλήματα που ανακύπτουν στην πράξη και που αναπτύχθηκαν με βάση και σύγχρονα παραδείγματα πχ ΑΓΙΑ ΖΩΝΗ, οι κίνδυνοι και η αποκατάσταση των ζημιών και αποζημίωση τόσο των παθόντων όσο και όλων των εμπλεκομένων και η προστασία του περιβάλλοντος, οδήγησε σε ένα πραγματικά ουσιαστικό διάλογο και ανταλλαγή απόψεων και προβληματισμών μεταξύ των εισηγητών, συντονιστών και συμμετεχόντων.

Με τις εισηγήσεις για: «Την πιθανολόγηση του κινδύνου στην συντηρητική κατάσχεση πλοίου κατά τη ΔΣ 1952»

καθώς και την «έναντι τρίτων δεσμευτικότητα των ρητρών διαιτησίας στο ναυτικό πεδίο», αναδείχτηκε η αναγκαιότητα σ' ένα περιβάλλον που συνεχώς ρυθμιστικά και πραγματικά μεταβάλλεται, η θεωρία να διασφαλίζει αφενός μεν την προστασία των δικαιωμάτων αποζημίωσης και αποκατάστασης των ζημιών των δανειστών, αφετέρου δε την προστασία της βιωσιμότητας της ναυτιλιακής επιχείρησης.

Τέλος δε αναδείχτηκε ότι η νομολογία μας διαπλάθει με τις αποφάσεις της, «πλαίσιο προϋποθέσεων» καλύπτοντας κενά όπως χαρακτηριστικά ανέφερε στην εισήγηση του ο κος Κυριάκος ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Αρεοπαγίτης ε.τ. για την: «Αντίστροφη άρση της νομικής αυτοτέλειας – κάμψη της νομικής προσωπικότητας (ιδίως ναυτιλιακών εταιρειών) και ναυτικές απαιτήσεις».

Όπως χαρακτηριστικά- συμπερασματικά αναφέρθηκε:

Ο Πρόεδρος του ΔΣΠ κ. Ηλίας Κλάμπας, ο κ. Αντώνης Παπαδημητρίου, Δικηγόρος και Πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση και ο Υπουργός Επικρατείας κ. Κώστας Γεραπετρίτης

- «Η κεφαλαιουχική εταιρεία θα μεταμορφώνεται θεαματικώς στα επόμενα έτη. Τις επερχόμενες αλλαγές θα καθορίσουν δύο παράγοντες: η ισορροπία στα κόστη, και η ικανότης της εταιρείας να εξελίσσεται.

- Οι επιχειρηματίες πρέπει να ανταποκρίνονται με ιδιαίτερο αίσθημα ευθύνης στις υποχρεώσεις τους.

- Η άρση της αυτοτέλειας: σε περίπτωση

παντελούς αδυναμίας ικανοποίησης των εταιρικών δανειστών (σε εργασιακές διαφορές, αξιώσεις εκ της τροφοδοσίας του πλοίου και εγγυηθέντα υπό του επιχειρηματία τραπεζικά δάνεια).

- Η κάμψη της νομικής προσωπικότητας πρέπει να αντιμετωπίζεται ως το έσχατο μέσο.

- Νομολογία: ωθουμένη από την ανάγκη προστασίας των συναλλαγών. Δικαστική διάπλαση εντός των ορίων πληρώσεως των κενών.

Και κατέληξε ότι η νομική κατασκευή της κάμψης της νομικής προσωπικότητας αποτελεί δικαστική διάπλαση εκτός του νόμου (*extra legem*). Πρέπει να αντικατασταθεί με νομικές βάσεις προβλεπόμενες στο θετικό δίκαιο».

Εισηγητές: Gaël PIETTE, Καθηγητής Πανεπιστημίου Μπορντώ, Charles DEBATTISTA, Νομικός Σύμβουλος, Διαιτητής, τ. Καθηγητής Παν.

Shouthampton, Λουκάς ΖΥΓΟΥΡΟΣ, Δ.Ν. Δικηγόρος, Gaute SIVERTSEN, Διευθυντής του Διεθνούς Κεφαλαίου Αποζημίωσης (IOPCFunds), Νίκος ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.Ν. Δικηγόρος Πειραιώς, Νομικός Σύμβουλος ΟΛΠ, Christopher DAVIS, Πρόεδρος Διεθνούς Ναυτικής Επιτροπής (CMI), Δικηγόρος, Sir Bernard RIX, πρώην Εφέτης (Lord Justice of Appeal), Καθηγητής Διεθνούς Εμπορικού Δικαίου – Queen Mary University, Dieter SCHWAMPE, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αμβούργου, Αντιπρόεδρος Διεθνούς Ναυτικής Επιτροπής (CMI), Βασίλης ΒΕΡΝΙΚΟΣ, LL.M Δικηγόρος Πειραιώς, Philippe DELEBECQUE, Καθηγητής Πανεπιστημίου Παρισίων I- Πάνθεον-Σορβόνης, Κυριάκος ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Αρεοπαγίτης ε.τ., Νικόλαος ΚΑΤΗΦΟΡΗΣ,

Αν. Καθηγητής Νομικής Σχολής Αθηνών – ΕΚΠΑ, Δημήτριος ΤΣΙΚΡΙΚΑΣ, Καθηγητής Νομικής Σχολής Αθηνών, Δικηγόρος.

Συντονιστές: Γρηγόριος ΤΙΜΑΓΕΝΗΣ, Δ.Ν. Δικηγόρος, Πρόεδρος Ελληνικής Ένωσης Ναυτικού Δικαίου, Γιώργος ΓΕΡΑΠΕΤΡΙΤΗΣ, Καθηγητής Νομικής Σχολής Αθηνών, Υπουργός Επικρατείας, Χρήστος ΤΣΑΝΕΡΡΙΚΟΣ, Αντιπρόεδρος Αρείου Πάγου.

IV. Εκδηλώσεις Συνεδρίου

Στα πλαίσια του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου Ναυτικού Δικαίου, ο **Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά**, γιόρτασε την **συμπλήρωση 100 ετών από τη σύστασή του**, καθώς ιδρύθηκε το 1920, παραθέτοντας επίσημο δείπνο την Πέμπτη, 26 Μαΐου 2022 στο Κέντρο Πολιτισμού Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, στο οποίο παρευρέθηκε η **Πρόεδρος της Δημοκρατίας κα Κατερίνα Σακελλαροπούλου**, τιμώντας με την παρουσία της τον **Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά και τους Έλληνες και ξένους διακεκριμένους ομιλητές**.

Την εκδήλωση άνοιξε με χαιρετισμό του ο Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά κ. Ηλίας Κλάππας, ενώ παρευρέθηκαν και απήλθον χαιρετισμό ο Υπουργός Επικρατείας κ. Γιώργος Γεραπετρίτης, ο Υφυπουργός Δικαιοσύνης κ. Γιώργος Κώτσηρας και ο Πρόεδρος του Δ.Σ.Α. και της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων της χώρας κ. Δημήτρης Βερβεσός, οι οποίοι συνεχάρησαν τον Δικηγορικό Σύλλογο για τη επέτειο των εκατό χρόνων ζωής και δράσης του, καθώς και για τη διοργάνωση του 10ου Ναυτικού Συνεδρίου.

Επίσης, παρευρέθηκαν και τίμησαν με την παρουσία τους τον Δικηγορικό Σύλλογο Πειραιά ο Υφυπουργός Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής κος Κώστας Κατσαφάδος, Βουλευτές της περιφέρειας Πειραιά και εκπρόσωποι κομμάτων, ο Πρόεδρος του ΣτΕ, ο Πρόεδρος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου και Ανώτατοι Δικαστές, η Αντεπίτροπος της Επικρατείας των Τακτικών Διοικητικών Δικαστηρίων ως εκπρόσωπος του Γενικού Επιτρόπου ΤΔΔ, ο Γεν. Γραμματέας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, η Προϊσταμένη του Εφετείου Πειραιά και οι Προϊστάμενοι των Δικαστικών Σχηματισμών της Περιφέρειας του Εφετείου Πειραιά, Πρόεδροι Δικηγορικών Συλλόγων, η Πρόεδρος της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων, ο Γενικός Γραμματέας της Ένωσης Εισαγγελέων, οι πρώην Πρόεδροι του Δ.Σ.Π. Γ. Σταματογιάννης και Στ. Μα-

νουςάκης, ο Πρόεδρος της Ένωσης Ναυτικού Δικαίου, πλήθος Καθηγητών και Μελών της Ακαδημαϊκής Κοινότητας, εκπρόσωποι της Ναυτιλίας και της Οικονομίας, εκπρόσωποι των ΜΜΕ.

Επίσης την Παρασκευή 27 Μαΐου 2022, Δεξίωση εδόθη από τον Δ.Σ.Π. στο φουαγιέ του **ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΓΕΝΙΔΗ** προς τιμήν των κκ. Εισηγητών και Συνέδρων.

Η απονομή των **ΒΡΑΒΕΙΩΝ «YOUNG MARITIME PRIZE-ΠΕΙΡΑΙΑΣ 2020»**, για τις πρωτότυπες μελέτες που έχουν υποβληθεί, θα τελεσθεί σε ιδιαίτερη εκδήλωση που θα διοργανώσει ο Δ.Σ.Π.

V. Προς το 11° Διεθνές Συνέδριο Ναυτικού Δικαίου

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά δια του Προέδρου του Δ.Σ., κλείνοντας τις εργασίες του Συνεδρίου **απεύθυνε στα μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής και ιδιαίτερα στην Πρόεδρο του Καθηγήτρια κα Λία Αθανασίου**, τις ειλικρινείς και εγκάρδιες ευχαριστίες, για τις πολυετείς κοπιώδεις προσπάθειες, την επιμονή, και την άρτια επιστημονική επιμέλεια στην οργάνωση και διεξαγωγή του επετειακού 10 ου Διεθνούς Συνεδρίου Ναυτικού Δικαίου, **απευθυνόμενος δε στους κ.κ. Συνέδρους και Εισηγητές, τους προσκάλεσε στο 11° Διεθνές Ναυτικό Συνέδριο του Δ.Σ.Π.!**

*Lars Robert Pedersen, Αναπληρωτής Γενικός Γραμματέας BIMCO
Tomas Heidar, Αντιπρόεδρος στο Διεθνές Δικαστήριο
για το Δίκαιο της Θάλασσας (ITLOS)
Λία Ι. Αθανασίου, Καθηγήτρια Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ,
Πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής
Λεωνίδας Δημητριάδης-Ευγενίδης, Πρόεδρος Ιδρύματος Ευγενίδου
Ηλίας Ι. Κλάππας, Πρόεδρος Δ.Σ.Π.*

Ρήτρα αναπροσαρμογής και Νομιμότητα

του Γιώργου Καλτσά
Δικηγόρου Πειραιά

Το 2013 θεσπίστηκε ο Κώδικας Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΦΕΚ Β/832/09-4-2013 κι εφεξής, **χάριν συντομίας ΚΠΗΕ**), ο οποίος δεν θέσπισε συγκεκριμένη ρήτρα, πλην όμως αναγνώρισε δικαίωμα των παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας να ενσωματώνουν στις συμβάσεις προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, μηχανισμούς αναπροσαρμογής του τιμήματος αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας εκ μέρους του καταναλωτή ή και όλης της σύμβασης, **κοντολογίς ίδρυσε δικαίωμα ενσωμάτωσης ρητρών στις συμβάσεις** “ (ιδίως αρ 30, που αναφέρεται σε τροποποίηση της σύμβασης, υπό την έννοια της αναπροσαρμογής).

Έκτοτε χρησιμοποιήθηκαν διάφορες ρήτρες αναπροσαρμογών, όπως η ρήτρα ρύπων CO₂, η ρήτρα οριακής τιμής συστήματος όπως καθοριζόταν στο πλαίσιο λειτουργίας του ΛΑΓΗΕ κλπ.

Σημαντικό στοιχείο της μέχρι τότε αγοράς ήταν ότι ο ΛΑΓΗΕ έκανε την ημερήσιο ενεργειακό προγραμματισμό με διμερείς εξωχρηματιστηριακές συμβάσεις πώλησης και αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, με αποτέλεσμα να αποφεύγεται εν πολλοίς η κυμινότητα της χρέωσης προμήθειας

Ενόψει της ίδρυσης του Χρηματιστηρίου Ενέργειας (με τον Ν. 4512/2018 σε συνδυασμό με το

Ν. 4001/2011) με την υπ’ αριθ 409/2020 απόφασή της, η ΡΑΕ εισηγήθηκε την τυποποίηση μιας συγκεκριμένης ρήτρας αναπροσαρμογής, ώστε να χρησιμοποιηθεί ως κοινό εργαλείο από τους παρόχους.

Η τυποποιημένη ρήτρα θα λάμβανε υπόψη της ένα συγκεκριμένο και ευρέως προσβάσιμο μέγεθος αγοράς (στην πραγματικότητα, η ΡΑΕ έδειχνε προς το Χρηματιστήριο Ενέργειας και την Τιμή Εκκαθάρισης Αγοράς, εφεξής και **χάριν συντομίας ΤΕΑ**). Η ΤΕΑ καθορίζεται μια φορά κάθε μήνα από το Χρηματιστήριο Ενέργειας, αφορά το μέσο κόστος πώλησης και κτήσης 1 μεγαβατώρας (MWh) και καθορίζεται πάντοτε ως Οριακή Τιμή. Δηλαδή, η τιμή της 1 MWh προσδιορίζεται με βάση το ακριβότερο καύσιμο που χρησιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας (αυτή τη στιγμή, το φυσικό αέριο). Άρα η ΤΕΑ δεν λαμβάνει υπόψη της το ενεργειακό μείγμα της χώρας και τη συνεισφορά του κάθε τρόπου παραγωγής σε αυτό.

Η ρήτρα της ΡΑΕ εκθέτει εκ κατασκευής τον καταναλωτή στους κινδύνους της αγοράς και μάλιστα, προσαυξημένους με 2 συντελεστές προσαύξησης (α & β ονομάστηκαν οι συντελεστές). Καθορίζεται ως Οριακή, δηλαδή διαμορφώνεται με βάση την ακριβότερη μέθοδο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας (αυτή τη στιγμή, το φυσικό

αέριο). Άρα ο καταναλωτής πληρώνει την ενέργεια που καταναλώνει ωσάν να έχει παραχθεί όλη από φυσικό αέριο (αν και σύμφωνα με το ενεργειακό μείγμα της χώρας, μόλις το 40% της ενέργειας παράγεται από φυσικό αέριο)

Ωστόσο, η ρήτρα της ΡΑΕ δεν ήταν δεσμευτική για τους παρόχους. Ο κάθε πάροχος μπορούσε (και μπορεί) να εφαρμόσει τη δική του ρήτρα αναπροσαρμογής, με δικούς του συντελεστές και δική του μέθοδο τιμολόγησης, αρκεί να πληρούνται οι προϋποθέσεις της δημοσιότητας και της προηγούμενης ενημέρωσης του καταναλωτή, παρέχοντας στον τελευταίο δικαίωμα αζημίιας καταγγελίας και αλλαγής προμηθευτή, σε περίπτωση διαφωνίας του.

Αργότερα, η ΡΑΕ συνειδητοποιώντας -μάλλον- ότι εισηγήθηκε κάτι εξαιρετικά επικίνδυνο, προσπάθησε να πείσει τους παράγοντες της αγοράς να δεχτούν ένα όριο κόστους/οφέλους για τους καταναλωτές το οποίο εισηγήθηκε στο $\pm 30\%$. Στην εισήγησή της επισήμανε ότι δεν νοείται η εμπορική δραστηριότητα των παρόχων να είναι riskfree.

Οι πάροχοι αρνήθηκαν. Άλλωστε είχαν ήδη προσαρμόσει την ρήτρα της ΡΑΕ στα μέτρα τους και είχαν επιτύχει, μέσω της ρήτρας, να διαπραγματεύονται και να διακινδυνεύουν μόνο

ένα μέρος από τα οριακά τους κέρδη. Η πρόταση της ΡΑΕ ναυάγησε.

Η τρέχουσα ρήτρα τέθηκε σε ισχύ από τις 5 Αυγούστου του 2021.

Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται για μια ρήτρα, αλλά για διάφορες ρήτρες με παρεμφερή αποτελέσματα. Ο κάθε πάροχος εφαρμόζει δικούς του τύπους, δικούς του συντελεστές, δικές του προϋποθέσεις ή όρια και γενικά, δρα κατά το δοκούν.

Σημείωση: Δοθέντος του δικαιώματος αναπροσαρμογής, ο πάροχος έχει το δικαίωμα να κάνει, είτε αναπροσαρμογές του τιμήματος πώλησης της ηλεκτρικής ενέργειας, είτε αναπροσαρμογές όλης της σύμβασης. Έτσι ακόμα και ο καταναλωτής που επέλεξε σταθερές χρεώσεις, μπορεί 6 μήνες μετά την υπογραφή της σύμβασής του, να βρεθεί σε κυμαινόμενο τιμολόγιο, έστω κι αν δεν το επιθυμεί.

Η αρχή της διαφάνειας εξειδικεύεται στις συμβατικές ρήτρες αναπροσαρμογής της χρέωσης προμήθειας στις εξής υποχρεώσεις:

Η αναπροσαρμογή πρέπει να συνδέεται με ένα μόνο οικονομικό μέγεθος, το οποίο θα είναι εύλογα συσχετισμένο με το κόστος του προμηθευτή,

Το μέγεθος αυτό πρέπει να είναι α) σαφώς ορισμένο και αναγνωρίσιμο, β) να προκύπτει από τη λειτουργία χρηματιστηριακών ενεργειακών αγορών και με συγκεκριμένη χρονική αναφορά, γ) να είναι εύκολα επαληθεύσιμο και προσβάσιμο από τον μέσο καταναλωτή, δ) να ανακοινώνεται επίσημα και δημόσια σε τακτά χρονικά διαστήματα, ιδανικά σε ημερήσια και σε κάθε περίπτωση κατ' ελάχιστο με μηνιαία συχνότητα και ε) να

μην υπόκειται σε εκκαθάριση, ώστε να αποτρέπονται διαρκείς απολογιστικές αναπροσαρμογές, οι οποίες εισάγουν δυσχέρειες παρακολούθησης και επαληθευσιμότητας από πλευράς των καταναλωτών.

Για τη διατήρηση της συμβατικής ισορροπίας, το παραπάνω μέγεθος, οι συντελεστές προσαύξησης και το εύρος τιμών, η υπέρβαση του οποίου ενεργοποιεί την αναπροσαρμογή, θα πρέπει να υπολογίζονται πάνω στη βάση της ελαχιστοποίησης, κατά το δυνατό, της ανάγκης αναπροσαρμογής. Με άλλα λόγια, να απεικονίζουν την ιστορικότητα της αγοράς και να μην επιτρέπουν στους προμηθευτές την επιδίωξη αθέμιτων κερδών (βλ. απόφαση ΠΑΕ 409/2020).

Παρά τις ως άνω συστάσεις της ΠΑΕ, οι πάροχοι, εκμεταλλευόμενοι την εν γένει αδιαφάνεια της συμβάσεως, του μαθηματικού τύπου και της εν γένει μεθοδολογίας υπολογισμού των χρεώσεων αναπροσαρμογής, μεταχειρίζονται υπερβατικές τιμές, τις οποίες ισχυρίζονται ότι αντλούν από τη χρηματιστηριακή αγορά, τις οποίες καθορίζουν σε αυτά τα ύψη αδιαφανώς, μονομερώς και κατά το δοκούν και στη συνέχεια, επιρρίπτουν στους καταναλωτές τα αποτελέσματα της καταχρηστικής συμπεριφοράς τους, προσδοκώντας σε πρόσθετα, αθέμιτα και καταχρηστικά υπερκέρδη (έως 232,93% σε επιμέρους περίπτωση), που πληρώνουν τον χαρακτηρισμό της αισχροκέρδειας.

Με την ενεργοποίηση της ρήτρας όλο το κόστος της χονδρεμπορικής αγοράς επιρρίπτεται στον τελικό καταναλωτή. Επιπλέον, οι πάροχοι εφαρμόζουν δύο ακόμα συντελεστές προσαύξησης, (τον α και τον β) οι οποίοι κυμαίνονται από 15 έως 25%, όπως έχει προκύψει από την έρευνά μας. Πρόκειται για δύο συντελεστές κέρδους, τους οποίους ακόμα και τώρα διατηρούν οι τέσσερις μεγάλοι παίκτες της αγοράς,

δηλαδή οι ΔΕΗ, Protergia, ΗΡΩΝ και Elpedison.

Οι πάροχοι καθόρισαν τα όρια με βάση τις χαμηλές τιμές του 2020. Ενδεικτικά οι τέσσερις πάροχοι που είναι ταυτόχρονα και παραγωγοί έβαλαν τα εξής όρια: ΔΕΗ και ΗΡΩΝ 40-50 ευρώ/MWh, Elpedison 30-40 ευρώ/MWh και Protergia 51-66 ευρώ/MWh. Μόνο που αυτές οι τιμές έπαψαν να υπάρχουν από τις αρχές του 2021.

Τα περιθώρια ασφάλειας που προβλέπονται στην ρήτρα αναπροσαρμογής είναι ήδη εκτός πραγματικότητας. Με τις περισσότερες εταιρίες να έχουν θέσει την περιοχή ασφάλειας μεταξύ 40 και 50 ευρώ ανά μεγαβατώρα, βρισκόμαστε πάνω ήδη από τον Φεβρουάριο του 2021. Τότε η τιμή εκκαθάρισης αγοράς για το ηλεκτρικό ρεύμα ήταν 50,36 ευρώ/MWh.

Τον Μάρτιο του 2022 η αντίστοιχη τιμή διαμορφώθηκε στα 272,68. Μιλάμε για αύξηση άνω του 500% κι όμως οι πάροχοι δεν έχουν διαμορφώσει ανάλογα τα όρια». Δηλαδή ενώ έχει γίνει κοινός τόπος ότι οι αυξήσεις στην ενέργεια έχουν έρθει για να μείνουν και δεν διαφαίνεται καμία προοπτική επιστροφής στα επίπεδα τιμών του 2020, οι περισσότεροι πάροχοι δεν εφαρμόζουν την σύσταση της ΠΑΕ για διαμόρφωση των ορίων «βάσει ιστορικών δεδομένων και ευλόγων παραδοχών-προβλέψεων».

Με τους επίδικους όρους οι πάροχοι παραβιάζονται **απ 18§2** του Κώδικα Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας, όπως εκτέθηκε ανωτέρω (βλ Κεφάλαιο Γ.1 παρόντος δικογράφου, σελ 18 επ) εφόσον επί των προσβαλλόμενων ΓΟΣ δεν εκθέτει τη **μεθοδολογία αναπροσαρμογής Χρεώσεων Προμήθειας**, δεν εκθέτει τη **διαδικασία τιμολόγησης και τον τρόπο υπολογισμού χρεώσεων**, δεν εκθέτει τη **διαδικασία τροποποίησης της**

Σύμβασης Προμήθειας και ιδίως του Τιμολογίου Προμήθειας.

Με τους επίδικους όρους παραβιάζουν την υπ' αριθ 409/2020 απόφαση της ΠΑΕ καθόσον παραλείπουν να εκθέσουν ότι χρησιμοποιούν συντελεστή x για τον υπολογισμό του κόστους της ενέργειας και ότι ως συντελεστής x χρησιμοποιείται η Τιμή Εκκαθάρισης Αγοράς, στα πλαίσια της λειτουργίας της αγοράς Επόμενης Ημέρας, προσαυξημένη με συντελεστή προσαύξησης $\alpha = 1,15$ και συντελεστή προσαύξησης $\beta = 11,5$ €/MWh.

Έτσι, αντιστοίχως, παραλείπουν να εκθέσουν ότι ο συντελεστής x είναι κυμαινόμενος, όπως επίσης παραλείπουν να εξειδικεύσουν τους σπουδαίους λόγους ή εκείνα τα εύλογα, αντικειμενικά και σαφή κριτήρια προσδιορισμού της αναπροσαρμογής. Στις συμβάσεις προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας, σπουδαίος λόγος για την αναπροσαρμογή υπάρχει μόνο όταν υφίσταται μεταβολή στο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ η αναπροσαρμογή πρέπει να συνδέεται με ένα δείκτη που αντικατοπτρίζει τη διακύμανση του κόστους (άρα είναι εύλογος) και είναι ορισμένος, σαφής και εύκολα επαληθεύσιμος από τους καταναλωτές.

Με τους επίδικους όρους παραβιάζουν την υπ' αριθ 409/2020 απόφαση της ΠΑΕ καθόσον παραλείπει να εκθέσει τις τιμές των Lu , Li , α και β στους όρους της Σύμβασης, όπως απαιτεί η Αρχή, σταθμίζοντας της απαιτήσεις διαφάνειας και πληρότητας, σε συνδυασμό με εκείνες της καλής πίστης και της συναλλακτικής ευθύτητας.

Συνακόλουθα, δεν αναφέρουν τον τρόπο υπολογισμού των παραπάνω ορίων Li και Lu και αν το εύρος τους είναι εύλογα συμβατό με τη διακύμανση των τιμών της Τιμής Εκκαθάρισης Αγοράς, βάσει ιστορικών δεδομένων και ευλόγων παραδοχών-προβλέψεων, με στόχο την κατά το δυνατόν ελαχιστοποίηση της ανάγκης ενεργοποίησης των μηχανισμών αναπροσαρμογής

των τιμών και συνεπώς, παραλείπει να προσδιορίσει, αν ο συνδυασμός των συντελεστών προσαυξήσεων με τα όρια τιμών Li και Lu εξυπηρετεί πράγματι το συσχετισμό της αναπροσαρμογής με τη διακύμανση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας για τον προμηθευτή, τον οποίον εύλογα θα ανέμενε ο καταναλωτής.

Οι προσβαλλόμενοι ΓΟΣ δεν πληρούν καμία εκ των προϋποθέσεων διαφάνειας που εκτέθηκαν ανωτέρω. Ειδικότερα, δεν περιλαμβάνεται και δεν περιγράφεται σε αυτούς καμία μεθοδολογία αναπροσαρμογής των ανταγωνιστικών χρεώσεων του λογαριασμού κατανάλωσης. Έτσι, οι πάροχοι διατηρούν επί της ουσίας εκτός σύμβασης τη διαδικασία και τη μεθοδολογία αναπροσαρμογής του τιμήματος, κι εντεύθεν το δικαίωμα να αποφασίζουν μονομερώς και να εφαρμόζουν οποιαδήποτε μεθοδολογία υπολογισμού, κατά την απόλυτη διακριτική τους ευχέρεια και τις επιχειρηματικές τους επιλογές.

Προκύπτει επομένως ότι τα όρια Li - Lu που προκύπτουν ως εφαρμοζόμενα από τους παρόχους, όχι μόνο δεν εξασφαλίζουν τη μέγιστη δυνατή σταθερότητα της χρέωσης προμήθειας, αλλά αντίθετα αποκλείουν ουσιαστικά το ενδεχόμενο μείωσης αυτής και καθιστούν βέβαιη τη διαρκή αναπροσαρμογή των τιμών χρεώσεως προς τα πάνω, μετά την παρέλευση του εξαμήνου από την έναρξη ισχύος της σύμβασης. Έτσι, το κατ' εξαίρεση δικαίωμα αναπροσαρμογής του τιμήματος (όπως διατυπώνεται και ως παραδοχή της ΠΑΕ) μετατράπηκε σε κανόνα (ενδεικτικό ότι ήδη από το χρόνο ενεργοποίησης της ρήτρας αναπροσαρμογής έως και τώρα, ο μηχανισμός αναπροσαρμογής είναι διαρκώς ενεργός, λόγω του καθορισμού αορίστων τιμών των συντελεστών Li και Lu , που ουδέποτε ανταποκρίθηκαν στα δεδομένα των ιστορικών τιμών της χονδρεμπορικής αγοράς ενέργειας).

Με τις ανωτέρω πρακτικές, οι πάροχοι επι-

φυλάσσουν ουσιαστικά στον εαυτό τους το δικαίωμα να αυξάνουν κατά τη διακριτική τους ευχέρεια το τίμημα που θα καταβάλλει ο καταναλωτής για την παροχή τους. Έτσι, ο καταναλωτής στερείται της γνώσης κρίσιμων για τη διαμόρφωση του τιμήματος μεγεθών, με συνέπεια την αδυναμία του να υπολογίσει την έκταση των συνεπειών της δέσμευσής του.

Συγκεφαλαιώνοντας:

Η ρήτρα των παρόχων είναι καταχρηστική ως αδιαφανής και επιβεβλημένη με αθέμιτες εμπορικές πράξεις και παραλείψεις. Διότι δεν αναφέρει ούτε την αιτία της τροποποίησης, ούτε τα κριτήρια με βάση τα οποία θα αναπροσαρμόζονται οι τιμές των συντελεστών προσαύξησης α και β και τα όρια LI και Lu, ούτε έχει οποιοδήποτε όριο στην αναπροσαρμογή.

Έτσι όπως είναι διατυπωμένη, ο καταναλωτής δεν είναι σε θέση να ελέγξει κατά πόσο η τελική αναπροσαρμογή συνδέεται πράγματι με το κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας.

Με τον τρόπο αυτό, η ρήτρα αναπροσαρμογής επιφυλάσσει ουσιαστικά υπέρ των παρόχων το δικαίωμα να αυξάνουν κατά τη διακριτική τους ευχέρεια το τίμημα που θα καταβάλλει ο καταναλωτής για την ηλεκτρική ενέργεια.

Έτσι, ο καταναλωτής στερείται της γνώσης κρίσιμων για τη διαμόρφωση του τιμήματος μεγεθών, με συνέπεια την αδυναμία του να υπολογίσει την έκταση των συνεπειών της δέσμευσής του. Με τον τρόπο αυτό διαταράσσεται σημαντικά η συμβατική ισορροπία (άρθρο 2 παρ. 6 Ν. 2251/1994) και το τίμημα καθίσταται αόριστο, καθώς ανατρέπεται η ισοδυναμία της παροχής και της αντιπαροχής.

Με λίγα λόγια, ο καταναλωτής πρώτα αγοράζει ένα προϊόν και ύστερα μαθαίνει την τιμή του, πράγμα παράλογο και ενδεικτικό της στρέβλωσης της αγοράς.

Τι θα μπορούσε να γίνει:

Θα μπορούσε να θεσμοθετηθεί ως υποχρεωτική η προθεσμιακή αγορά στο χρηματιστήριο ενέργειας, ώστε μόνο ένα μέρος της ενέργειας να διαμορφώνεται από τις χρηματιστηριακές τιμές. Κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να είναι στο τραπέζι του δημοσίου διαλόγου αυτή τη στιγμή.

Θα μπορούσε να συζητηθεί η κατάργηση της Οριακής Τιμής που υιοθετεί το χρηματιστήριο ενέργειας και να περάσουμε σε μέσες τιμές για κάθε μέθοδο/τεχνολογία παραγωγής, σύμφωνα με τις μέσες τιμές κόστους ανά μέθοδο παραγωγής που ανακοινώνει ο ΔΕΔΔΗΕ. Κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να είναι στο τραπέζι του δημοσίου διαλόγου αυτή τη στιγμή.

Θα μπορούσε ενδεχομένως να συζητηθεί η κατάργηση της δυνατότητας επιβολής της ρήτρας, μέσα από νομοθετική μεταβολή του Κώδικα Προμήθειας Ηλεκτρικής Ενέργειας. Κάτι τέτοιο δεν φαίνεται να είναι στο τραπέζι του δημοσίου διαλόγου αυτή τη στιγμή.

Συνεπώς, μόνη λύση είναι, μέσω των συλλογικών αγωγών του ΙΝΚΑ-Γενική Ομοσπονδία Καταναλωτών Ελλάδας, η δικαστική ακύρωση της ρήτρας αναπροσαρμογής, η οποία θα λειτουργήσει αναδρομικά και η επιστροφή των χρημάτων στους καταναλωτές. Η πρώτη αγωγή κατά του μεγαλύτερου παρόχου της χώρας, εκδικάζεται την 1^η Ιουνίου 2022, με σωρευόμενο αίτημα ασφαλιστικών μέτρων περί μη διακοπής της παροχής, σε περίπτωση μη αποπληρωμής του ποσού, που αντιστοιχίζεται στη ρήτρα αναπροσαρμογής.

Η Συλλογική Αγωγή εφόσον ευδοκιμήσει αμετακλήτως αναπτύσσει επί της ουσίας ισχύ νόμου και έτσι, μπορεί να διαμορφωθεί ένα νέο, υγιές, διαφανές και σύμφωνο με τους νόμους πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς ενέργειας, προς όφελος των καταναλωτών και της εθνικής οικονομίας.

Επιστημονική ημερίδα ΔΣΠ για την προστασία βασικών κοινωνικών αγαθών

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά, σε συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Δημοσιολόγων, πραγματοποίησε την Τετάρτη, 18 Μαΐου 2022, επιστημονική ημερίδα με θέμα «Ανατιμήσεις βασικών αγαθών, κρατική παρέμβαση και Σύμβαση». Ο ΔΣΠ με την ημερίδα αυτή και τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει προωθεί τον νομικό διάλογο που αφορά στα όρια της κρατικής παρέμβασης για τη ρύθμιση και προστασία βασικών αγαθών που είναι ζωτικής σημασίας για τους πολίτες.

Στην κατηγορία των αγαθών αυτών περιλαμβάνεται το ηλεκτρικό ρεύμα για το οποίο έχει ανοίξει νομική συζήτηση με πρωτοβουλία και της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος, ειδικά όσον αφορά στη νομιμότητα της ρήτρας αναπροσαρμογής στην τιμή του.

Αντίστοιχης κοινωνικής σημασίας είναι και οι υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης, τις οποίες η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας με τις πρόσφατες αποφάσεις της 190-191/2022, καθώς και 1906/2014 χαρακτήρισε ζωτικής σημασίας για τα φυσικά πρόσωπα.

Μάλιστα, στα πλαίσια του πνεύματος των αποφάσεων αυτών, το ΔΣ του ΔΣΠ με την από 11/5/2022 ομόφωνη απόφασή του ζήτησε να ακυρωθεί και η τρίτη προσπάθεια ιδιωτικοποίησης υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης, η οποία επιχειρείται με τον διαγωνισμό για την παραχώρηση και συντήρηση του Εξωτερικού Υδροδοτικού Συστήματος (ΕΥΣ) Αθήνας μέσω ΣΔΙΤ με αποκλεισμό, μάλιστα, της δημόσιας επιχείρησης της ΕΥΔΑΠ από το διαγωνισμό.

Η ημερίδα, η οποία διεξήχθη με μεγάλη επιτυχία, άνοιξε με χαιρετισμό του Προέδρου ΔΣΠ **Ηλία Κλάππα** και του Προέδρου της Ένωσης Διοικητικών Δικαστών **Παναγιώτη Δανιά**.

Της ημερίδας προήδρευσε ο Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Δημοσιολόγων, Επίκουρος Κα-

θηγητής Βασίλης Τζέμος και τα θέματα εισηγήθηκαν ο Επίκουρος Καθηγητής Διονύσιος Φιλίππου και οι Δικηγόροι Νίκος Κοσμίδης, Γιώργος Καλτσάς και Παναγιώτης Σγούρας.

Επίσης, σύντομες παρεμβάσεις έκαναν ο πρώην Σύμβουλος ΔΣΠ Γιάννης Καρδαράς και ο νυν Σύμβουλος ΔΣΠ Παναγιώτης Σαπουντζάκης.

Την εκδήλωση τίμησαν επίσης, μεταξύ άλλων, με την παρουσία τους, ο Πρόεδρος της Ολομέλειας των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος Δημήτρης Βερβεσός, ο οποίος απηύθυνε και σύντομο χαιρετισμό, ο πρώην Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά Στέλιος Μανουσάκης, οι Αντιπρόεδροι ΔΣΠ Πολυχρόνης Περιβολάρης και Γιάννης Βούτας, η Γεν. Γραμματέας ΔΣΠ Παναγιώτα Μπουρλετίδου, ο Πρόεδρος Εφετών Δ.Δ. και μέλος του Τριμελούς Συμβουλίου Δ/σης Διοικ. Εφετείου Πειραιά Γιώργος Καφφές, μέλη της διοίκησης του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά και πολλοί δικηγόροι.

Η εκδήλωση μαγνητοσκοπημένη είναι αναρτημένη στο κανάλι youtube του ΔΣΠ.

Ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά θα συνεχίσει να ενισχύει τον επιστημονικό διάλογο για θέματα που αφορούν την κοινωνία και απαντούν στις ανάγκες των πολιτών, τιμώντας τον θεσμικό, επιστημονικό και κοινωνικό του ρόλο.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣτΕ (ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ)

ΤΟ ΝΕΡΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΑΓΑΘΟ ΑΠΟΛΥΤΩΣ ΖΩΤΙΚΗΣ ΣΗΜΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ (Σ.5§5 - 21§3)

ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ Η ΑΠΟΞΕΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

του Γιάννη Καρδαρά
Δικηγόρου Πειραιά

Στις 18 Μαΐου 2022 ο «Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιώς» με την ευκαιρία της «Ρήτρας Αναπροσαρμογής» στο ηλεκτρικό ρεύμα συνδιοργάνωσε με την Ένωση Ελλήνων Δημοσιολόγων (ΕΕΔ) ενημερωτική ημερίδα με θέμα:

«Ανατιμήσεις βασικών αγαθών, κρατική παρέμβαση και Σύνταγμα»

- Ως ένας εκ των ομιλητών επισήμανα, αναφορικά με το νερό, ότι η «Ευρωπαϊκή Ένωση» δεν έχει νομοθετήσει με υπερέχουσα ισχύ στο Δίκαιο των κρατών-μελών, ενώ ούτε σε αυτά είναι συνταγματικά κατοχυρωμένο το δικαίωμα των πολιτών ως θεμελιώδους αξίας αγαθό για την ζωή των ανθρώπων ώστε η διαχείριση του να μην γίνεται αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης με γνώμονα το κέρδος.
- Τις ανωτέρω ελλείψεις τόσο της «Ε.Ε.» όσο και της συνταγματικής πρόβλεψης στην Ελλάδα τις αναπλήρωσε η Ολομέλεια του ΣτΕ με τις κατωτέρω αναφερόμενες αποφάσεις :

1906/2014 (Ολομέλεια ΣτΕ)

- Το 2011 - 2012 μετά από απαίτηση των λεγόμενων “θεσμών” και των «μνημονίων» (βλπ «Πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων 2011-2015 ύψους 50 δις €», βλπ Ν3985/2011 (Μεσοπρόθεσμο) Ν3986/2011 (περί ΤΑΙΠΕΔ) και Ν4046/2012 (2° Μνημόνιο)) με κυβερνητικές αποφάσεις (195/27-10-2011 & 206/25-4-2012) της «Διυπουργικής Επιτροπής Αναδιάρθρωσης και Αποκρατικοποιήσεων» (ΦΕΚ Β/1363/2012) μεταβιβάστηκε χωρίς αντάλλαγμα στο ΤΑΙΠΕΔ το πλειοψηφικό πακέτο των μετοχών κυριότητας του Ελληνικού Δημοσίου, μεταξύ άλλων

εταιρειών κοινής ωφέλειας, των μετοχών της ΕΥΔΑΠ αε με προοπτική την πώληση σε ιδιώτες.

- Επί αιτήσεως πολιτών και φορέων εκδόθηκε η με αρ. ΣτΕ Ολ. 1906/2014 απόφαση το σκεπτικό της οποίας συμπυκνώνεται στην κατωτέρω παραγράφους:

«..... η μετατροπή της ΕΥΔΑΠ αε σε ιδιωτική εταιρεία με γνώμονα το κέρδος καθιστά αθέβαιη (μη συνεχή και αδιάλειπτη) την παροχή των υπηρεσιών του νερού ως αγαθού υψίστης σημασίας για την ζωή των ανθρώπων είναι σε αντίθεση με το άρθρο 5 παρ. 5 και 21 παρ. 3 του Συντάγματος με τα οποία κατοχυρώνεται το ατομικό δικαίωμα της υγείας των πολιτών που η προστασία της αποτελεί υποχρέωση του κράτους.....»

«..... ο χαρακτήρας της δημόσιας επιχείρησης αναιρείται εάν αποξενωθεί το Ελληνικό Δημόσιο από τον έλεγχό της δια του μετοχικού κεφαλαίου και του ορισμού του ΔΣ αυτής μη αρκούσης της κρατικής εποπτείας» (υπήρξε μειοψηφία)

- Σύμφωνα με την 1906/2014 η πλειοψηφία των μετοχών της ΕΥΔΑΠ αε (50,03%) θα ανήκει πάντα στο Δημόσιο το οποίο θα ορίζει την διοίκηση του.
- Το ΣτΕ προέβη σε διάκριση των υπολοίπων Υπηρεσιών κοινής ωφέλειας (ΔΕΗ αε, ΕΛΒΟ αε, ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ αε κλπ) από την Υπηρεσία παροχής του νερού το οποίο αναγνωρίζει ως αγαθό απολύτως ζωτικής σημασίας για την ζωή και χρήζει συνταγματικής προστασίας.

ΣτΕ Ολομέλεια 190 & 191/4-2-2022

- Με τους Ν 4389/2016 και 4425/2016 (με την

επιφύλαξη των περιορισμών του Συντάγματος και της Δικαιοσύνης) μεταβιβάστηκαν οι κυριότητες του δημοσίου μετοχές της **ΕΥΔΑΠ αε-ΕΥΑΘ αε** (αλλά και της **ΔΕΗ αε, ΕΛΒΟ αε, ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΤΡΟ αε, κ.α.**) στην «Ελληνική Εταιρεία Δημοσίων Συμμετοχών και Περιουσίας» (ΕΕΣΥΠ-ΕΔΥΣ) (το λεγόμενο «**Υπερταμείο**») ως μνημονιακή υποχρέωση μετά την κατ' απαίτηση των «θεσμών» έκδοση και του Ν4336/2015 (3^ο Μνημόνιο).

• Ακολούθησε νέα προσφυγή πολιτών στο ΣτΕ και έκδοση αρχικώς των 1223-1224/2020 αποφάσεων σε 7μελή σύνθεση και εν συνέχεια των (Ολ.ΣτΕ) 190 & 191/4-2-2022 αποφάσεων οι οποίες έκριναν ως «**αντισυνταγματική την μεταβίβαση της πλειοψηφίας του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΥΔΑΠ αε-ΕΥΑΘ αε στην «ΕΕΣΥΠ» διότι αντίκειται στα άρθρα 5§5 και 21§3 του Συντάγματος** ακόμη και εάν η ΕΕΣΥΠ δεσμευόμενη από την ανωτέρω ΣτΕ

Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΔΕΣΔΙΤ) (σύμφωνα και με τον Ν3389/2005) ανέθεσε σε ιδιωτικούς φορείς με ΣΔΙΤ:

(α) **την λειτουργία, συντήρηση, επισκευή και αποκατάσταση όλων των παγίων** που αποτελούν τα ποτάμια Εύηνος & Μόρνος, οι λίμνες Υλίκης-Μαραθώνα, οι γεωτρήσεις & φράγματα, το «Εξωτερικό Υδροδοτικό Σύστημα» (ΕΥΣ) μήκους 495 χλμ, που εξυπηρετεί (μετά την διύλιση από την ΕΥΔΑΠ ΑΕ) με νερό την ευρύτερη περιοχή της Αττικής & Νησιών με πληθυσμό 5.000.000 πολιτών καθώς και τμήματα της Βοιωτίας-Φωκίδος και Αιτωλοακαρνανίας (γεωργικές και βιομηχανικές χρήσεις) ΚΑΙ
(β) **να διενεργηθεί διεθνής διαγωνισμός** για την εκτέλεση του άνω έργου.

• Στον διεθνή διαγωνισμό της 20-1-2022 συμμετείχαν οι εταιρείες α) «ΑΚΤΩΡ» β) «ΙΝΤΡΑΚΑΤ-ΤΕΡΝΑ» γ) «ΜΗΧΑΝΙΚΗ» και κατέθεσαν τις προσφορές τους ενώ αποκλείστηκε η «ΕΥΔΑΠ αε».

1906/2014 απόφαση δεν θα ηδύνατο να μεταβιβάσει τις μετοχές των δύο εταιρειών σε ιδιώτες.....»
«..... η ΕΕΣΥΠ καίτοι έχει βασικό μέτοχο το Υπουργείο Οικονομικών το Δ.Σ. αυτής επιλέγεται από «Εποπτικό Συμβούλιο» στο οποίο οι δύο εκπρόσωποι των δανειστών έχουν δικαιώματα

2021-2022 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

• Παρά τις ανωτέρω 1206/14 και των 1223-1224/2020 ΣτΕ, η Πολιτεία με την με αριθμό **57/15-1-2021** απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής

• Το ΤΕΕ με ομόφωνο ψήφισμά της Διοικούσας Επιτροπής του (βλπ Αρ. Πρωτ. 553/24-3-2022) ζήτησε την διαφύλαξη του νερού ως κοινωνικού αγαθού και την ακύρωση του ανωτέρω διαγωνισμού. Το ίδιο έπραξε και το ΔΣ του «Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά» (11-5-2022).

• Στις 10-5-2022 προσφύγαμε 20 πολίτες (μεταξύ των οποίων και ο υπογράφων) στο ΣτΕ και ζητήσαμε την ακύρωση των ανωτέρω πράξεων της Διοίκησης.

Δικηγορική και Δικαστηριακή Καθημερινότητα

Εκφραζόμαστε υαλίζεχνικιά

Με φωτογραφίες και ποιήματα ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του ΔΣΠ οι συνάδελφοι, κάποιοι εκ των οποίων μάλιστα ανήκουν σε άλλους δικηγορικούς συλλόγους της χώρας. Ευχάριστες αλλά και δυσάρεστες όψεις της δικηγορικής-δικαστηριακής καθημερινότητας προβάλλουν μέσα από τους στίχους και τις φωτογραφικές αποτυπώσεις που δημοσιεύουμε. Περιμένουμε τις νέες συμμετοχές (dikepikairot@gmail.com)

Αντεπιρροή

Τις μέρες του Σεπτέμβρη τις ηλιόλουστες
η πένα μου απροσάρμοστα κυλάει
σε σχέδια εγγράφων και τεκμήρια ενόχων υποθέσεων,
αθώων παραθέσεων,
ανάπαυλα ζητάει των αισθήσεων
στη μάχιμη ζωή, την αδιάκοπη ροή
των συνεχόμενων ενδίκων συναθροίσεων
του ενδεχόμενου, του δόλου των μηνύσεων
στο βάθος των σεμνών και ήπιων συζητήσεων
στην τεκμηρίωση ορθών γνωμοδοτήσεων...

Μα του κορμιού η κόπωση τη θάλασσα που πέρασε φοράει
την άμμο του καλοκαιριού κι αυτού τ' αθώου ταξιδιού
– σαν τον αγέρα που στο πέρασμά του ότι ήταν πάει...
Μακρόσυρτο μурμουρητό στις χειμωνιάς τον ερχομό
η δύναμη που χρήζομε
η άπλα που ελπίζομε
και η αγάπη μας που βήμα βήμα χτίζομε.

«Counter-influence» / «Αντεπιρροή»

Λάδι σε καμβά 50 X 65 cm

Βούλα Επιτροπάκη,
Δικηγόρος Ηρακλείου Κρήτης

Ο μοναχικός δρόμος

Ο δρόμος του δικαίου,
στρωμένος με νίκες και ήττες.
Η συνάντηση με τον άνθρωπο,
ένα ταξίδι γνώσης
Στο πλευρό του Δικηγόρου
η μοναξιά.
Ένας μονόδρομος,
με καθήκον την ισορροπία.
Αν έπρεπε πάλι να επιλέξω
Δικηγόρος θα γινόμουν!

φωτογραφία στο γραφείο

Χρυσούλα Κοτίνη
Δικηγόρος Κορίνθου

Δύο φωτογραφίες από το Πρωτοδικείο της Σύρου. Το καφενείο στο αίθριο πάντα μου φέρνει στον νου τον «υποχρεωτικό» ελληνικό καφέ γύρω στις 8.30 πριν ξεκινήσει η συνεδρίαση, είτε με παρέα - πελατών, μαρτύρων ή συναδέλφων - είτε χωρίς, κάνοντας έναν τελευταίο έλεγχο στις προτάσεις και τα σχετικά.

Θεόδωρος Δ. Ζήσης
Δικηγόρος Πειραιά

«ΑΓΩΓΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ»

Το μολύβι στέκει θριαμβευτικά
ανάμεσα στα μαγκωμένα δάχτυλα.
Πονεμένα τα μάτια στεγνώνουν απ' την προσήλωση
κι ο νους συνεπαίρνεται απ' τους χειμάρρους
της σκέψης.
Και τα πνεμόνια φουσκώνουν και φωνάζουν.
Φωνάζουν την αλήθεια τη σιμωνίδεια:
«Νόμος εστί θεός, τούτον αεί πάντοτε τίμα».
Τον νόμον, ναι! Μα, πιότερο ακόμη, το δίκιο!
Γροίκησέ το το δίκιο, που σκούζει μέσα σου,
και συνταράζει τα τετραθέμελα του κόσμου.
Άσκησε την τελετουργία του,
ως μύστης μεγάλος κι ως ιεροφάντης.

Πεθύμησέ το, σαν που λαχταρά ο νέος
τον μοσκοβόλο κόρφο της καλής του.
Ερωτεύσου το, με έρωτα θείο, ανώτερο κι ιδανικό.
Και γίνου του δίκιου αγωγός!
Και μετάφερε τα φωτοβόλα σωματίδιά του
στον κόσμο τον ανθρωπινό!
Και μετάβαλε τον κόσμο τον ανθρωπινό σε κόσμο
δικαίου!
Εις τους αιώνας των αιώνων...
Τούτη γαρ σου έλαχε αποστολή
και έργο αγιασμένο...

Παναγιώτα Ευαγ. Φλεβάρη
Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω
Καλαμάτα

ΕΠΑΚ, ΕΝΑ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ

της **Ιωάννας Θεοδωράτου**
Δικηγόρου Πειραιά

με τον **Στάθη Γράψα**,
σκηνοθέτη και ηθοποιό, δάσκαλο-εμπυχωτή στο ΕΠΑΚ
(Εργαστήρι Προσωπικής Ανάπτυξης Κρατουμένων)

Συνέντευξη

Ο Στάθης Γράψας, Έλληνας ομογενής από την Αυστραλία, είναι ηθοποιός και σκηνοθέτης κι από το 2010 έχει υπάρξει δάσκαλος-εμπυχωτής σε οκτώ καταστήματα κράτησης: Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώνα (ΕΚΚΝΑ), Κέντρο Απεξάρτησης Τοξικομανών Κρατουμένων Ελαιώνα

του τρόπου επεξεργασίας των επιλογών της ζωής του. Από το 2018 το εργαστήρι στο ΕΚΚΝΑ και στο ΨΚΚ λειτουργεί υπό την αιγίδα του Εθνικού Θεάτρου, ενώ στο ΚΑΤΚΕΘ, στο ΚΚΓΕΘ και στο Τμήμα Ανηλίκων της Κορίνθου λειτουργεί υπό την αιγίδα του ν.π.ι.δ. «Επάνοδος». Τα ΕΠΑΚ στα Διαβατά και στα Χανιά λειτουργούν χάρη σε ιδιωτική πρωτοβουλία. Έγινε, έτσι, το Εργαστήρι Προσωπικής Ανάπτυξης Κρατουμένων μια νησίδα ελευθερίας μέσα στη φυλακή κι ο Στάθης Γράψας το παράθυρο των κρατουμένων στον έξω κόσμο.

- Πώς εμπνευστήκατε το ΕΠΑΚ; Ποιο ήταν το ερέθισμα για να ξεκινήσετε αυτό το εγχείρημα;

Για μένα όλο αυτό ξεκίνησε το 2000, όταν πήγα στην Αγγλία σε ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα που καλούσε ηθοποιούς καλλιτέχνες από διάφορες χώρες της Ευρώπης να εκπαιδευτούν. Ήταν μια εβδομάδα θεωρητικής εκπαίδευσης σχετικά με χώρους που δεν είχαν σχέση με τους καλλιτέχνες (φυλακές, νοσοκομεία, μουσεία κλπ). Σκοπός ήταν να γίνουν οι καλλιτέχνες πιο χρήσιμοι στην κοινωνία. Αυτό μου άνοιξε καινούριους ορίζοντες. Έκανα την πρακτική μου στο Βελιγράδι το 2001 σε ιδρύματα για ορφανά και άστεγα παιδιά. Επιστρέφοντας στην Ελλάδα έψαχνα πώς μπορούσα να δραστηριοποιηθώ σε αυτό το χώρο. Παράλληλα, δύο γυναικεία πρόσωπα, η θεία μου στο

Θηβών (ΚΑΤΚΕΘ), Ψυχιατρείο Κρατουμένων Κορυδαλλού (ΨΚΚ), Τμήμα Ανηλίκων Κορίνθου, Κατάστημα Κράτησης Χανίων, Φυλακή Διαβατών, Δικαστικές Φυλακές Λάρισας, Κατάστημα Κράτησης Γυναικών Ελαιώνα Θηβών (ΚΚΓΕΘ). Το 2010 ξεκίνησε εθελοντικά από το ΕΚΚΝΑ φτιάχνοντας το ΕΠΑΚ (Εργαστήρι Προσωπικής Ανάπτυξης Κρατουμένων), ένα εργαστήρι που αποσκοπούσε στην αλλαγή της εικόνας που έχει ο κρατούμενος για τον εαυτό του και στην αλλαγή

Σίδνεϋ, Ανθή Γράψα, η οποία ήταν ποινικός ψυχολόγος για το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Αυστραλίας και η Corinna Seeds, η οποία ήταν πρωτοπόρος στο θέατρο στις ανδρικές φυλακές της Αγγλίας την δεκαετία του '70, με την οποία συνεργάζομαι από το 2002, μου μετέδωσαν τα πρώτα ερεθίσματα για τις φυλακές. Πέρασαν τα χρόνια κι αυτός ο σπόρος υπήρχε μέσα μου. Το 2010 βρήκα στο διαδίκτυο μια έκκληση των Φυλακών του Αυλώνα για είδη πρώτης ανάγκης, πήρα τηλέφωνο και προσφέρθηκα να κάνω ένα εργαστήρι για τους κρατούμενους. Βρήκα θερμή υποδοχή στο πρόσωπο του Νίκου Αρμένη, διευθυντή του Δημοτικού σχολείου εντός της φυλακής, και σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα το εργαστήρι αυτό άρχισε να λειτουργεί. Από το 2010 ως το 2013, που έφυγα για Αυστραλία, δούλεψα σε αυτό εθελοντικά με τους κρατούμενους και συνδιαμορφώσαμε τη μέθοδο του ΕΠΑΚ και τον τρόπο της δουλειάς μου.

Έχετε συνεργαστεί με 8 καταστήματα κράτησης, και άρα έρχεστε σε επαφή με διαφορετικούς πληθυσμούς κρατούμενων κάθε φορά. Η μέθοδος αυτή που εφαρμόζετε διαφέρει ανάλογα με τον πληθυσμό;

Η μέθοδος που δημιουργήθηκε στον Αυλώνα εφαρμόζεται σε γενικές γραμμές παντού, έχει έντονη σωματική εκτόνωση, πρέπει να «ξεκλειδωθούν» διαφορετικές ικανότητες έκφρασης των κρατούμενων. Υπάρχουν γενικά χαρακτηριστικά που ομοιάζουν, πχ οι περισσότεροι είναι αλλοδαποί κρατούμενοι, η αντίληψη ότι στη φυλακή δεν συνηθίζεται να μιλάω για προσωπικά βιώματα κλπ. Στη Θήβα ασχολούμαστε με την απεξάρτηση, με τη ζωή πριν και μετά τη χρήση. Στον Αυλώνα έχω στην ομάδα 15 Αφγανούς, δύο Ρομά και δύο Έλληνες, άρα πρέπει η μέθοδος να προσαρμοστεί στις ανάγκες της συγκεκριμένης ομάδας. Για παράδειγμα όταν έχουν ραμαζάνι δεν μπορεί να γίνει κανονικά το πρόγραμμα, οπότε τους αφήνω πιο χαλαρούς. Πάντως σε όλες τις ομάδες ασχολούμαστε με τα βιώματα, με το φορτίο εμπειριών που φέρει ο καθένας.

- Μαζεύετε μερικούς κρατούμενους και τους κάνετε ομάδα. Τι ακριβώς κάνετε μαζί τους; Παίζουν ρόλους;

Όχι, το ΕΠΑΚ διαφέρει από άλλα θεατρικά προγράμματα που στοχεύουν αποκλειστικά σε παραστάσεις. Είναι ένα υβριδικό πρόγραμμα. Η μέθοδος χωρίζεται σε τρεις φάσεις: η πρώτη είναι η γνωριμία μαζί τους, η ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων, το δέσιμο της ομάδας. Πλαίσιο ο σεβασμός, η ομαδοποίηση, η πειθαρχία και η ατομική ευθύνη. Στο δεύτερο στάδιο ασχολούμαστε με την υποτροπή. Στόχος μας να μειωθούν τα ποσοστά της. Τρίτο στάδιο ν' ακούσουμε προσωπικές στιγμές από το παρελθόν τους πχ πράγματα από την παιδική τους ηλικία. Στο στάδιο αυτό εξομολογούνται τα βιώματά τους. Θέλω να τους δώσω φωνή να μιλήσουν, να νιώσουν ότι κάποιος τους ακούει, τους νοιάζεται. Αυτό που θέλουμε ν' αλλάξουμε με το ΕΠΑΚ είναι η εικόνα που έχει ο κρατούμενος για τον εαυτό του. Βγαίνοντας στην κοινωνία θ' αντιμετωπίσουν πολλά εμπόδια, θα τα αντιμετωπίσουν καλύτερα αν οι ίδιοι δεν έχουν το στίγμα στον εαυτό τους, αλλιώς η υποτροπή είναι μονόδρομος. Οι κρατούμενοι λοιπόν δεν θα παίξουν ρόλους, αλλά θα μιλήσουν οι ίδιοι για τον εαυτό τους και θα καταλάβουν στο τέλος γιατί κατέληξαν να είναι κρατούμενοι. Δεν θέλουμε πρωταγωνιστές, θέλουμε συνειδητοποιημένους, δημιουργικούς, ομαδικούς παίκτες. Επειδή πολλοί είναι ξένοι κι έχουν δυσκολία να μιλήσουν χρησιμοποιούμε αρκετά το σώμα, είναι ένας νέος τρόπος έκφρασης. Στο Ψυχιατρείο Κορυδαλλού, όμως, δεν μπορούμε φερ' ειπείν να δουλέψουμε σωματικά λόγω των αγωγών που παίρνουν και των θεμάτων που έχουν με την ψυχική τους υγεία, άρα καταφεύγουμε αμέσως στο λόγο και στις σκέψεις τους. Όταν η ομάδα είναι έτοιμη παρουσιάζουμε μια παράσταση, παρότι δεν είναι αυτό ο αυτοσκοπός.

- Πρόκειται για άτομα που αντιπροσωπεύουν το στερεότυπο του σκληρού και αμετανόητου. Είναι υπό μίαν έννοια απόκληροι. Πολλοί, δε, από αυτούς είναι αλλοδαποί διάφορων εθνικοτήτων, που δεν ξέρουν καλά-καλά ελληνικά.

- Πώς προσεγγίζονται από εσάς και γίνονται ομάδα; Πώς τους “ξεκλειδώνετε”; Υπάρχει εκ μέρους τους διστακτικότητα; Έχετε αντιμετωπίσει αμφισβήτηση;

Κάποιοι διστάζουν αλλά σιγά σιγά γίνονται οι πιο θερμοί υποστηρικτές της ομάδας. Καθένας θέλει το χρόνο του για να ενταχθεί. Εξάλλου είμαστε σε ένα κλειστό, καχύποπτο περιβάλλον. Περνά ένα διάστημα ν’ αντιληφθούν ότι είμαι εκεί για το καλό τους. Μόλις αυτό συμβεί αρχίζουν να ξεκλειδώνονται. Υπάρχουν και φωτεινές περτυώσεις που ανακαλύπτουν καινούρια πράγματα για τον εαυτό τους και νιώθουν περήφανοι που το κατάφεραν.

- Ποια είναι τα οφέλη της θεατρικής διαδικασίας για τους κρατούμενους;

Για τους πιο πολλούς το θέατρο είναι άγνωστο. Ένας καινούριος τρόπος έκφρασης, όπως είναι

το θέατρο, θα ξεκλειδώσει τον κρατούμενο. Γι’ αυτό έχει σημασία το σωματικό μέρος και η νέα εμπειρία που καταγράφεται στην μνήμη. Υπάρχει μια δράση της ομάδας που τα μηνύματα περνούν μέσα από τα σώματα κι όχι διά λόγου. Τους απελευθερώνει διά της συμμετοχής, γιατί υπάρχει έντονη κινητικότητα, ομαδικό πνεύμα, ξεχνιούνται, γιατί παύουν ν’ ασχολούνται μόνο με τα ζητήματα της φυλακής. Υπήρξαν άτομα που δάκρυσαν λόγω της φόρτισης που ένιωθαν κι αυτό το συναίσθημα που ξαφνικά γεννήθηκε τους ξένισε, τους ξάφνιασε. Ανακαλύπτουν καινούργιες πτυχές του ίδιου τους του εαυτού. Η απελευθερωτική

δύναμη της Τέχνης είναι το μεγαλύτερο όφελος.

- Η φυλακή, παρότι μέρος της κοινωνίας, στο ευρύ κοινό είναι αντιληπτή ως κάτι απόκοσμο, έξω από αυτήν. Κουβαλάει, δε, μαζί της ένα ζοφερό φορτίο. Μπορείτε ν’ ανακαλέσετε κάποια στιγμή που να νιώσατε δέος/φόβο όντας μέσα στο χώρο της φυλακής;

Ένα από τα πράγματα που μας είπαν στην εκπαίδευση στο Λονδίνο είναι να μην ξεχνάμε πού μπαίνουμε. Μπαίνω σε καταστήματα κράτησης, είναι δικός τους ο χώρος, χρειάζεται προσοχή στο πώς φερόμαστε και επικοινωνούμε. Φτάνουμε στον κρατούμενο και τον προσεγγίζουμε με ειλικρίνεια. Όσο πιο συνεπής δείχνεις τόσο πιο πολύ σε εμπιστεύονται. Ξεκινώντας στον Αυλώνα θυμάμαι ένα περιστατικό όπου ο υπάλληλος με κλείδωσε μέσα στην αίθουσα που κάναμε συνάντηση με την ομάδα. Εκείνη την ημέρα έγινε σύρραξη στη φυλακή. Εγώ ήμουν μέσα με δυο Νιγηριανούς για περισσότερη από μία ώρα κι απέξω γινόταν χαμός, ξύλο, φωνές... Οι δύο κρατούμενοι με τους οποίους βρισκόμουν στην αίθουσα ήταν εξοικειωμένοι με αυτή την κατάσταση, δεν τους έκανε αίσθηση, έκανε όμως σ’ εμένα. Μου άνοιξαν έπειτα να φύγω και περνώντας μέσα απ’ την ακτίνα έβλεπα κάτω ρούχα, πέτρες, αίματα και σκεφτόμουν «είσαι σε φυλακή». Οι κρατούμενοι που συμμετέχουν στο ΕΠΑΚ έρχονται μαζί μου για μία δίωρη συνάντηση την εβδομάδα, τον υπόλοιπο χρόνο τους υπακούουν στους νόμους της φυλακής, πρέπει να επιβιώσουν μέσα σε μια ζούγκλα. Γι’ αυτό πολλές φορές σκέφτομαι, τι απαιτήσεις μπορεί να έχω από αυτούς τους ανθρώπους που τον περισσότερο χρόνο τους τον ζουν έτσι; Πάντως πιο ωφελημένοι είναι αυτοί που παρακολουθούν συνέχεια προγράμματα (σχολεία, εργαστήρια κλπ). Διαφορετικά τι έχουν να κάνουν; Να ξαπλώσουν στο κελί, να κάνουν ένα τσιγάρο, και να συζητήσουν μεταξύ τους κουβέντες της φυλακής.

- Πώς είναι η ζωή στη φυλακή; Πώς την εισπράττετε από τους μετέχοντες στο πρόγραμμα;

Αυτό που μου περιγράφουν είναι έναν χώρο

όπου δεν περνά ο χρόνος. Έναν χώρο σκοτεινό και βρώμικο. Ισχύει ο νόμος της ζούγκλας και η επικράτηση του ισχυρού. Γι' αυτό και κάποια στιγμή ενθουσιάζονται με τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα, καθώς περνούν οι δυο ώρες και δεν τις καταλαβαίνουν και ασχολούνται μόνο με την θετική πλευρά της ύπαρξής τους, την ανακάλυψη και την δημιουργία.

- Συνηθίζουμε να λέμε στην Ελλάδα ότι σωφρονισμός δεν υπάρχει, υπαινισσόμενοι την αποτυχία του τιμωρητικού συστήματος. Περαιτέρω η επανένταξη είναι συνήθως μια ουτοπία. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας, και μετά από τη βιωματική εμπειρία που έχετε μέσω του ΕΠΑΚ, η απάντηση στο εγκληματικό φαινόμενο;

Πιστεύω ότι η έννοια του σωφρονισμού ξεκινάει με μια προσωπική απόφαση που παίρνουμε. Παρόλο που η ευρύτερη εικόνα δείχνει ότι τίποτα δεν λειτουργεί, ότι το σύστημα παραπαίει και πολεμάμε ν' αντιμετωπίσουμε αυτή τη συνθήκη με ό,τι έχουμε, εγώ θα πω ότι γίνονται και τολμηρά πράγματα. Έχουμε εθελοντές που δοκιμάζουν την αντοχή τους κόντρα σε όλες τις δυσκολίες. Κι εγώ ξεκίνησα πριν δώδεκα χρόνια μια ιδιωτική πρωτοβουλία, μετά από κάποια χρόνια πραγματοποιείται υπό την αιγίδα του Εθνικού Θεάτρου και τώρα το πρόγραμμα έχει εφαρμοστεί σε οχτώ καταστήματα κράτησης. Δουλεύοντας συστηματικά και μεθοδικά βάζουμε ένα λιθαράκι. Εδώ πρόκειται για έναν ευαίσθητο πληθυσμό που θέλει ιδιαίτερο χειρισμό. Δεν μπορούμε, λοιπόν, να μπαίνουμε στις φυλακές (εκπαιδευτικοί, δικηγόροι κλπ) κι «όποιον πάρει ο Χάρος». Πρέπει να συμβαδίζει το πνεύμα μας κι ο τρόπος που φερόμαστε με τον πληθυσμό που έχουμε απέναντί μας. Αν ο καθένας που δουλεύει στις φυλακές σε οποιοδήποτε θέση κάνει την δουλειά του συνειδητά με στόχο τον κρατούμενο και τις ανάγκες του, ίσως αρχίσουμε και μιλάμε για σωφρονιστικό σύστημα. Ως προς το εγκληματικό φαινόμενο, χρειάζεται μέτρα πρόληψης σε πολλά επίπεδα, που είναι κάτι δύσκολο να επιτευχθεί χωρίς μεγάλες αλλαγές.

- Ανακαλύπτουν οι μετέχοντες κάτι καινούριο για τον εαυτό τους; Τι σας επικοινωνούν;

Οι ίδιοι καταλήγουν να μην πιστεύουν ότι κατάφεραν να κάνουν κάτι καινούριο. Δυσκολεύονται να συνειδητοποιήσουν ότι κάποιοι απέξω επιβραβεύουν την προσπάθειά τους. Όταν έχουμε παρουσίαση, κι έρχεται κόσμος να τους παρακολουθήσει, γεφυρώνεται το χάσμα μεταξύ κοινωνίας και φυλακής. Μπορεί κι ένας αλλοδαπός, η κάποιος που δεν έχει επισκεπτήριο, να νιώθει ξαφνικά πως δεν είναι μόνος, γιατί έρχεται κόσμος να τον δει, ν' αναγνωρίσει την προσπάθειά του, να τον χειροκροτήσει. Είναι πολύ σημαντική η αίσθηση ότι έρχεται κόσμος γι' αυτούς. Συγκινούνται. Βλέπουμε αυτά τα άτομα να συμμετέχουν σε ένα ομαδικό εγχείρημα με απόλυτο σεβασμό προς τον συνάνθρωπο. Η ομάδα του Αυλώνα μετέχθη στις φυλακές της Θήβας για να παίξουν με την εκεί ομάδα στην ίδια παράσταση. Αυτό είναι μια παγκόσμια πρωτοτυπία. Εν προκειμένω δεν έγιναν πρόβες, συναντήθηκαν δυο ομάδες από δυο διαφορετικά καταστήματα κράτησης στο ΚΚΓΕΘ και μέσα σε τρεις ώρες κατάφεραν να παρουσιάσουν μια κοινή παράσταση, κι αυτό γιατί είχαν τους ίδιους κώδικες, τις ίδιες βασικές αρχές της ομάδας. Έχουν γίνει, λοιπόν, τολμηρά βήματα.

- Υπήρξαν δυσκολίες για την έγκριση του προγράμματος αρχικά ή ήταν άμεση η κρατική ανταπόκριση;

Τα πράγματα κύλησαν πολύ ομαλά και ευνοϊκά. Η αίτηση να υλοποιήσω το Εργαστήρι Προσωπικής Ανάπτυξης Κρατουμένων (ΕΠΑΚ) σε συνεργασία με το Δημοτικό σχολείο και τον Νίκο Αρμένη, εγκρίθηκε μέσα σε ένα μήνα. Το πρόγραμμα λειτουργούσε εθελοντικά ανελλιπώς τρία χρόνια, κάθε βδομάδα.

- Το 2014-2017 επιστρέψατε στην Αυστραλία και "τρέξατε" ένα αντίστοιχο πρόγραμμα με κρατουμένους εκεί. Οι δυσκολίες που αντιμετωπίσατε ήταν ίδιες με της Ελλάδας, μικρότερες ή μεγαλύτερες;

Στην Αυστραλία για αντίστοιχο πρόγραμμα

περίμενα την έγκριση οκτώ μήνες. Η εφαρμογή του εργαστηρίου έγινε σε φυλακή υποδίκων και συγκεκριμένα με άτομα με νοητική στέρωση, και όχι με ομάδα από το γενικό πληθυσμό. Το πρόγραμμα είχε ανταπόκριση και ζήτησαν να συνεχιστεί, πράγμα που όμως εντέλει δεν έγινε επειδή έγιναν συρράξεις εντός της φυλακής (λόγω του ότι απαγορεύτηκε το κάπνισμα στα καταστήματα κράτησης). Άλλη φιλοσοφία, άλλη νοοτροπία.

- Στην Ελλάδα έχουμε, κατά τη γνώμη μου, το σύνδρομο σας Ψωροκώσταινας, υπό την έννοια ότι έχουμε την τάση να αποθεώνουμε καθετί ξένο και να μηδενίζουμε καθετί ελληνικό. Εσείς δουλέψατε με σχετικά προγράμματα στην Αυστραλία από το 2014 ως το 2017, οπότε και επανήλθατε στη χώρα. Γιατί αφήσατε αυτήν την εύρωστη οικονομικά και καλά οργανωμένη χώρα; Υπήρχε κάτι που σας έλειπε και σας εξώθησε να επιστρέψετε;

Οι συνθήκες εδώ στην Ελλάδα της συγκεκριμένης δουλειάς δίνουν μια προοπτική εξέλιξης στο ΕΠΑΚ. Στην Αυστραλία τα πράγματα θα έλεγαν πως ήταν πιο περιορισμένα σε σχέση με τον έγκλειστο πληθυσμό. Εκεί, δηλαδή, στους τρεις μήνες που έκανα την πιλοτική δοκιμή φτάσαμε μόνο σε κάποιες βασικές αρχές συνύπαρξης, δεν μπορούσαμε να διανοηθούμε ότι θα έφταναν κάποια στιγμή ν' ανεβάσουν και παράσταση με τα βιώματά τους. Το πλαίσιο ήταν πολύ αυστηρό και απόλυτο. Σχεδόν άκαμπτο. Την ίδια στιγμή, στην Ελλάδα υπάρχει πλαίσιο και ταυτόχρονα ευελιξία για να γίνονται τέτοιες δράσεις χωρίς πολλά εμπόδια.

- Σε συνέντευξή σας αποκαλύψατε ότι αυτό που σας ενδιέφερε ήταν τα "underdogs", τα αουτσάιντερς δηλαδή. Γνωρίσατε κάτι για τον εαυτό σας μέσα από τα "αουτσάιντερς";

Σίγουρα. Μ' αρέσουν οι προκλήσεις, επειδή ξέρω ότι σε μια δύσκολη συνθήκη η ανάγκη συμμετοχής είναι μεγάλη, απλά καλά κρυμμένη. Τα underdogs σου δίνουν προοπτική, γιατί οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν τίποτα, μόνο τα ρούχα που φοράνε. Και βλέπεις το μεγαλείο της ψυχικής δύναμης

από το οποίο εντέλει τρέφεται κι εσύ. Μαθαίνεις για τον εαυτό σου, μαθαίνεις ν' ακούς και αντιλαμβάνεσαι πόσο διαθέσιμος και αλληλέγγυος είσαι.

- Πολλοί κρατούμενοι δεν ξέρουν γράμματα. Κάποιοι, δε, εξ αυτών δεν γνωρίζουν καν τι είναι θέατρο. Τελικά, η Τέχνη επουλώνει; Αποτελεί το θέατρο ένα κίνητρο; Φωτίζει τα σκοτάδια της ψυχής;

Βέβαια. Όταν κάποιος δεν έχει ακούσει μια καλή κουβέντα στη ζωή του και μάλλον έχει κατηγορηθεί για το πόσο «άχρηστος» είναι και ξαφνικά χειροκροτείται και του λένε μπράβο, αστράφτουν τα μάτια, λάμπει το πρόσωπο. Σίγουρα φωτίζεται, λοιπόν, μια ψυχή που ζούσε στο σκοτάδι. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο στην αρχή τα σώματά τους είναι άκαμπτα, «κλειστά». Για έναν ανήλικό, δε, ο εγκλεισμός είναι ένας μικρός θάνατος, όπως είχε πει κάποιος. Αυτόν τον θάνατο τον βλέπουμε πάνω στο σώμα των κρατουμένων, βλέπουμε το «σφίξιμο» των κορμιών. Αν αναλογιστεί κανείς και τον υπερπληθυσμό, την έλλειψη χώρου στο προαύλιο, την εικόνα του «σκληρού» που πρέπει να βγάλουν προς τα έξω, η απελευθερωτική δύναμη της κίνησης, του χώρου, του θεάτρου μόνο να φωτίσει μπορεί και να δώσει ελπίδα. Όταν έρχονται στο εργαστήρι και διαβαίνουν την πόρτα της αίθουσας τους λέω «εδώ δεν είναι φυλακή, είναι κάτι άλλο, παύουν να ισχύουν οι κανόνες της φυλακής», για ν' αντιληφθούν τη διαφορά, ν' αντιληφθούν ότι στην ομάδα μας πρέπει να προσπαθήσουν να είναι διαφορετικοί. Ίσως είναι και η πρώτη φορά στην ζωή του που θα συμμετέχει σε ομαδικό πλαίσιο σε κάτι δημιουργικό.

- Ανακαλείτε κάποιο συμβάν που να σας συγκίνησε περισσότερο και που μπορείτε να μοιραστείτε μαζί μας;

Είναι πολλά αυτά που με έχουν συγκινήσει. Θ' αναφερθώ σε δύο που έγιναν πρόσφατα. Ένας κρατούμενος στο ΨΚΚ που συμμετείχε στην ομάδα ζήτησε από τον ψυχίατρό του να παίρνει την αγωγή του μετά την ολοκλήρωση της πρόβας, και όχι πριν, όπως γίνεται συνήθως, για να μπορεί να λειτουργεί καλύτερα, διότι τον επηρέαζε η

αγωγή του. Ένας άλλος κρατούμενος, που δεν είχε οικογένεια, μου είπε ότι με ένιωθε σαν οικογένειά του. Αντιλήφθηκα ότι αντικαθιστούσα ένα πρότυπο που δεν είχε.

- Παίρνουν οι κρατούμενοι στα σοβαρά αυτό που κάνουν; Το διαφυλάσσουν; Ή υπάρχουν προστριβές κι εντάσεις;

Και ναι και όχι. Ορισμένοι το χλευάζουν, το μειώνουν αρχικά μέχρι να καταλάβουν τι είναι και πώς επωφελούνται. Κάποιοι τα παρατάνε πριν καν καταλάβουν ποιο είναι το ζητούμενο. Όταν ξεπεραστεί αυτό, γίνονται οι θερμότεροι υποστηρικτές του εργαστηρίου και της μεθόδου. Τους λέω ότι όταν κάποιος έχει πειθαρχικά ή εμπλακεί σε σύρραξη, βγαίνει εκτός ομάδας, μπορεί να επανέλθει μετά δοκιμαστικά, αλλά το εργαστήριο χρειάζεται πλαίσιο, οπότε σε αυτό είμαι απόλυτος. Θυμάμαι ότι στον Αυλώνα σε μια πρόβα που κάναμε για παράσταση που θα παίζαμε στις Γυναικείες φυλακές της Θήβας, πέντε από τους συμμετέχοντες είπαν «εμείς μ' αυτό τον Αφγανό δεν παίζουμε γιατί έχουμε διαφορές». Τους είπα ότι αυτό δεν γινόταν και τους εξήγησα ότι αν δεν ακολουθούσαν τους κανόνες της θεατρικής ομάδας, θα έμεναν εκτός. Πήγαν στη γωνιά, ξανα«συνεδρίασαν» κι ύστερα ήρθαν και είπαν ότι θα έπαιζαν αλλά χωρίς να τον κοιτάνε. Πάλι τους εξήγησα ότι δεν μπορούσε να γίνει αυτό σε μια ομάδα που στηριζόταν στην επικοινωνία και συνεργασία των μελών της. «Συνεδρίασαν» εκ νέου και είπαν πως θα τον κοίταζαν μεν αλλά χωρίς να τον ακουμπάνε. Και πάλι τους εξήγησα ότι κάτι τέτοιο δεν γινόταν και αφού αποχώρησε ο «αρχηγός» τους, αποχώρησαν και

οι υπόλοιποι τέσσερις. Όλα αυτά τρεις μέρες πριν την παράσταση. Πήγαμε στη Θήβα, παίξαμε, εκείνοι που έπαιξαν στην παράσταση έγιναν οι σταρ του Αυλώνα, γιατί πήγαν και έπαιξαν για γυναίκες (στη φυλακή γυναικών της Θήβας) κι επιστρέφοντας είχαν να διηγηθούν στους υπόλοιπους κρατούμενους ιστορίες. Ήρθε, λοιπόν, ο αρχηγός της ομάδας των αποχωρησάντων και με βρήκε. Μου είπε ότι ο ίδιος είχε μεγαλώσει σε ιδρύματα και μπαινόβγαίνει από παιδί φυλακή σε φυλακή και προς τιμήν του μου ζήτησε να τιμωρηθεί ο ίδιος, αλλά να έπαιρνα τους υπόλοιπους τέσσερις αποχωρήσαντες πίσω στην ομάδα. Επειδή το είπα αυτό, τους δέχτηκα όλους πίσω. Επίσης έχω να διηγηθώ άλλο ένα συμβάν. Το 2014, σε διάστημα που είχα ήδη φύγει από την Ελλάδα, έγινε μια σύρραξη στις φυλακές του Αυλώνα. Όταν μέλη της ομάδας πήγαν να εμπλακούν στη σύρραξη, οι άλλοι (οι εκτός του ΕΠΑΚ) τους έλεγαν «μην εμπλακείτε εσείς, εσείς είστε στην ομάδα του θεάτρου, θα τιμωρηθείτε». Και είχα φύγει για Αυστραλία! Άρα προφανώς το αντιλαμβάνονταν και οι υπόλοιποι κρατούμενοι, οι εκτός ομάδας, ως κάτι σημαντικό, που θα έπρεπε να διαφυλάξουν. Αλλά και μετά τις μεταγωγές για τις παραστάσεις τα μέλη της ομάδας δέχονταν συγχαρητήρια από το προσωπικό των μεταγωγών και τους φύλακες για το πόσο υποδειγματική συμπεριφορά είχαν κατά τη μεταγωγή τους.

- Ο (ρομαντικός) στόχος του ΕΠΑΚ είναι μακροπρόθεσμα η μείωση της υποτροπής κι η επανένταξη μέσω της ενίσχυσης της αίσθησης ότι οι μετέχοντες ανήκουν σ' ένα σύνολο κι έχουν ευθύνες απέναντι σ' αυτό. Θεωρείτε ότι επιτυγχάνεται; Γνωρίζετε αν στα άτομα που παρakoλούθησαν το ΕΠΑΚ και αποφυλακίστηκαν υπήρξε υποτροπή;

Δεν είναι εύκολο να μετρηθεί αυτό με ακρίβεια, γιατί πολλοί βγαίνουν από τη φυλακή και χάνονται τα ίχνη τους. Επίσης δεν μπορούμε να περιμένουμε ορατές και άμεσες αλλαγές από έναν τόσο ευάλωτο πληθυσμό. Ερχόμαστε συνέχεια αντιμέτωποι με τη ματαίωση των κρατουμένων: επειδή δεν πήγε καλά ένα δικαστήριο, επειδή ο δικηγόρος μπορεί να έχει ζητήσει πολλά χρήματα

και να μην έχουν να τα δώσουν, επειδή έχουν προβλήματα στο σπίτι και νιώθουν αδύναμοι γιατί δεν μπορούν να βοηθήσουν τους δικούς τους κλπ. Δεν μπορώ να πω πάντως ότι ένα πρόγραμμα από μόνο του συμβάλλει στη μείωση της υποτροπής. Αν αλληλοσυμπληρώνονται προγράμματα (πχ σχολείο, ΕΠΑΚ, ΚΕΘΕΑ κλπ) υπάρχει ενδεχόμενη μείωση της υποτροπής. Αυτό το μαξιμαλιστικό όραμα της μείωσης της υποτροπής καλό είναι να υπάρχει ως σκέψη, αλλά για να υλοποιηθεί, ο κρατούμενος θα πρέπει να έρθει στο πρόγραμμα το δικό μου, να πάει στο σχολείο και ν' αλληλοσυμπληρωθούν οι πληροφορίες μεταξύ των καθοδηγητών. Ψάχνουμε συνέπεια στον χαρακτήρα του κρατούμενου και απαιτείται διεπιστημονικότητα και συνέπεια από την πλευρά μας για να βοηθηθούν προς την κατεύθυνση της μείωσης της υποτροπής.

- “Θέλω να δώσω ευκαιρία σ’ αυτούς που δεν έχουν φωνή να μιλήσουν” έχετε πει, συνοψίζοντας τον ευγενή και υψηλό στόχο του ΕΠΑΚ, που εμπνευστήκατε και καταφέρατε να του δώσετε σάρκα και οστά. “Μίλησαν” λοιπόν “αυτοί που δεν έχουν φωνή”; Τι αποκομίσατε ο ίδιος μέσα από αυτή τη δράση;

Έχουν μιλήσει κι έχουν πει πολλά, μεταδίδοντας τη συγκίνηση και τον ενθουσιασμό τους. Μαθαίνουμε τον εαυτό μας μέσα από τον άλλον απέναντί μας. Όταν βλέπεις κάποιον να ξαφνιάζεται με την καινούργια δεξιότητα που έχει να εκφραστεί διαφορετικά από πριν, να είναι περήφανος για τον εαυτό του και να αλλάζει την εικόνα που έχει για τον ίδιο και την προοπτική της ζωής του, αυτά σε «γεμίζουν». Αποδείχθηκε επίσης ότι μεγάλη σημασία είχε γι’ αυτούς το γεγονός ότι ήταν μια ομάδα. Ακούγοντας αυτά που έχουν πει νιώθω ότι πιάνουν τόπο οι προσπάθειές μου κι ο κόπος μου και μαθαίνω κι εγώ άλλα τόσα για τον ίδιο μου τον εαυτό.

Μετά από τη συνέντευξη αυτή επικοινωνήσα με δύο μέλη του ΕΠΑΚ και πλέον αποφυλακισμένους.

«Ξεκίνησα στην ομάδα μαγκωμένος. Στην πορεία είδα ότι μου ανέβασε την αυτοπεποίθηση. Μέχρι

το τέλος ένιωσα ευγνωμοσύνη, αισιοδοξία και πολλή χαρά. Όταν βγήκα από τη φυλακή το ΕΠΑΚ μου έλειπε. Ο Στάθης είναι ένας πολύ παθιασμένος άνθρωπος που μεταδίδει το πάθος του και σ’ εμάς. Έχει πολλά να προσφέρει ακόμα», μου είπε ο Πέτρος Τ.

«Στην αρχή πήγα από περιέργεια, επειδή στη φυλακή δεν υπήρχε κάτι άλλο να κάνεις, αλλά κι επειδή οι άλλοι που πήγαιναν έλεγαν ότι τους άρεσε. Ο Στάθης έχει την ικανότητα να διαβάσει τις προσωπικότητες και να πλησιάζει καθέναν από εμάς. Στην ομάδα τα υπόλοιπα μέλη με δέχτηκαν. Ανακάλυψα μέσα μου μια ανάγκη να εκφράζομαι και με τρόπο διαφορετικό από τα λόγια, να επικοινωνώ και μ’ έναν άλλο τρόπο. Μάλιστα μετά το εργαστήριο έγραφα και ποιήματα. Μέσα στα κάγκελα, σε μια καθημερινότητα που σε σκοτώνει, περίμενα αυτό το δίωρο πώς και πώς. Όταν έπρεπε να σταματήσουμε λόγω covid, έπεσα ψυχολογικά. Έπειτα βρήκαμε τρόπο μέσω skype να επικοινωνούμε μαζί του και ανακουφίστηκα. Ο Στάθης αυτό που μου προσέφερε ήταν να μην κουβαλάω ντροπή γι’ αυτό που ήμουν. Μπορούσα να ταξιδεύω στα όνειρά μου» είπε ο Nikolai I.

Ο Στάθης Γράψας καταφέρνει να κινητροδοτεί τους καταφρονεμένους, ν’ ανασταίνει άτομα που κινούνται στο σκοτάδι· επιτελεί ένα κοινωνικό έργο άγνωστο στο ευρύ κοινό, που ένιωσα την ανάγκη να το χαιρετίσω με τιμή και να το μοιραστώ με τους δικηγόρους του συλλόγου μας. Μπορεί να φυλακίζονται τα άτομα, οι ψυχές όμως όχι. Και τελικά από το ζόφο των φυλακών μπορεί να ξεπηδήσει η ελπίδα. Είναι ανακουφιστικό να ξέρουμε ότι «μέσα στη θλίψη της απέραντης μετριότητας που μας πνίγει από παντού, κάπου σε κάποιο καμαράκι, κάποιοι πεισματάρηδες αγωνίζονται να εξουδετερώσουν τη φθορά»¹. Ένας από αυτούς είναι και ο Στάθης Γράψας, τον οποίο ευχαριστώ θερμά για το χρόνο που μας παραχώρησε.

*Οι φωτογραφίες είναι από το Γραφείο Τύπου του Εθνικού Θεάτρου.

¹ελαφρώς παραλλαγμένη ρήση του Οδυσσέα Ελύτη

Διεκδίκηση Γερμανικών Αποζημιώσεων: **22 χρόνια μετά την έκδοση της απόφασης 11/2000 του Αρείου Πάγου για τα θύματα του Διστόμου**

Επιμέλεια **Λίλης Αποστολίδου**
Δικηγόρου Πειραιά

Μια σημαντική εκδήλωση με θέμα «Διεκδίκηση Γερμανικών Αποζημιώσεων: 22 χρόνια μετά την έκδοση της απόφασης 11/2000 του Αρείου Πάγου για τα θύματα του Διστόμου» διοργάνωσε στις 14 Μαΐου 2022ο Δήμος Διστόμου- Αράχωβας- Αντίκυρας σε συνεργασία με την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και τον Δικηγορικό Σύλλογο Λεβαδείας. Στην εσπερίδα σύμφωνα με το πρόγραμμα μίλησαν ο κ. Γιάννης Σταθάς Δήμαρχος Διστόμου Αράχωβας Αντίκυρας, ο κ. Φάνης Σπανός, Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας, ο κ. Ανδρέας Κουτσούμπας, δικηγόρος και Βουλευτής Βοιωτίας, ο κ. Λουκάς Παπαχρήστου, πρώην Δήμαρχος Διστόμου, ο κ.Βασίλειος Δαλαμάγκας, δικηγόρος και Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Λεβαδείας, η κα Αικατερίνη Σέττα τ.Εφέτης και μέλος της σύνθεσης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λεβαδείας επί της απόφασης 137/1997,ο κ.Θεόδωρος Λαφαζάνος, Επίτιμος Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου και μέλος της σύνθεσης επί της απόφασης 11/2000 του Αρείου Πάγου. Προεδρεύων της εσπερίδας ήταν ο κ.Μιλτιάδης Σφουντούρης ,δικηγόρος Αθηνών. Οι ομιλητές με τις πολύ ενδιαφέρουσες εισηγήσεις τους ανέδειξαν το ιστορικό και την πορεία της υπόθεσης του Διστόμου και τόνισαν την ανάγκη να συνεχιστεί ο αγώνας μέχρι τη δικαίωση. Μετά το πέρας των εργασιών της εσπερίδας οι δικαστές, κα Σέττα και κ.Λαφαζάνος ανακηρύχθηκαν επίτιμοι δημότες του Δήμου Διστόμου –Αράχωβας- Αντίκυρας για την προσφορά τους στον νομικό αγώνα για τα θύματα του πολέμου.

Παρακάτω παραθέτουμε αποσπά-

σματα της εισήγησης του κ. Βασιλείου Δαλαμάγκα Προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου Λεβαδείας, ο οποίος μεταξύ των άλλων στην εμπεριστατωμένη ομιλία του τόνισε την ανάγκη συστηματικής διεκδίκησης των γερμανικών αποζημιώσεων και ανέπτυξε προτάσεις για την επίλυση του ζητήματος:

Κυρίες και κύριοι.

Σας καλωσορίζουμε στην σημερινή εσπερίδα, που πραγματοποιείται με πρωτοβουλία του Δήμου Διστόμου- Αράχωβας- Αντίκυρας και τη συνδιοργάνωση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και του Δικηγορικού Συλλόγου Λεβαδείας.

Το θέμα των Γερμανικών αποζημιώσεων ουσιαστικά ανακινήθηκε από την αγωγή που εμπνεύστηκε ο αείμνηστος Ιωάννης Σταμούλης, δικηγόρος και τότε Νομάρχης Βοιωτίας, που κατατέθηκε ενώπιον του αρμοδίου Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λεβαδείας από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Βοιωτίας ως γενική εντολοδόχο των θυμάτων του Διστόμου, ζητώντας αποζημίωση και χρηματική ικανοποίηση για τη ζημία και ψυχική οδύνη που υπέστησαν από τα εγκλήματα των κατοχικών στρατευμάτων, η οποία αγωγή

υπογράφηκε και από τρεις δικηγόρους του Συλλόγου μας, τον αείμνηστο Ιωάννη Περγαντά, τον Ταξιάρχη Γαλανό, συνταξιούχο ήδη και τον παριστάμενο Ανδρέα Κουτσούμπα οι οποίοι και παραστάθηκαν κατά την συζήτησή της. Το Δικαστήριο υπό την προεδρία του Τότε Προέδρου Πρωτοδικών Αθανασίου Καγκάνη, εξέδωσε, με εισηγήτρια την προσκεκλημένη μας και τότε Πρωτοδίκη, κ. Αικατερίνη Σέττα, την γενναία υπ' αριθμ. 137/1997 απόφασή του, αποφαινόμενο ότι το εναγόμενο Γερμανικό Δημόσιο δεν μπορούσε να επικαλεσθεί το προνόμιο της ετεροδικίας και κατά συνέπεια δεν συνέτρεχε λόγος που να αποκλείει τη συνδρομή της διεθνούς δικαιοδοσίας του για την εκδίκαση της υπό κρίσιν αγωγής. Την προαναφερθείσα απόφαση, προσέβαλε το Γερμανικό Δημόσιο με αναίρεση επί της οποίας εκδόθηκε η υπ' αριθμ. 1357/1999 απόφαση του Α' Πολιτικού Τμήματος του ΑΠ, η οποία παρέπεμψε το θέμα της ετεροδικίας του αναιρεσείοντος Γερμανικού Δημοσίου στην Ολομέλεια ως ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος. Η Ολομέλεια του ΑΠ με την υπ. αριθμ. 11/2000 απόφασή της, με μέλος της συνθέσεώς της τον προσκεκλημένο μας, κ. Θεόδωρο Λαφαζάνο, με ψήφους 11 έναντι 4, κατέστησε αμετάκλητη και εκτελεστή την καταψηφιστική απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, επιβεβαιώνοντας σε όλους τους βαθμούς δικαιοδοσίας την ευθύνη του Γερμανικού Δημοσίου για τα εγκλήματα του καθεστώτος του Γ' Ράιχ. Σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασης του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Λιβαδειάς το κράτος στερείται της δυνατότητας να επικαλεσθεί την ετεροδικία του όταν η επίδικη πράξη για την οποία ενάγεται έχει πραγματοποιηθεί κατά παράβαση κανόνα *iuris cogens*. Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι το κράτος έχει αποποιηθεί την ετεροδικία του, κανόνας που έχει ως αφετηρία γένεσής του, την απόφαση του Διεθνούς Στρατοδικείου της Νυρεμβέργης

....Την Ολομέλεια του ΑΠ, προκειμένου να αποφανθεί κατά την εκδίκαση της αναιρετικής αίτησης του Γερμανικού Δημοσίου εάν στοιχειοθετείται η άρση του προνομίου της ετεροδικίας του γερμανικού κράτους, απασχόλησε το θέμα

της εθιμικής ισχύος της Ευρωπαϊκής Σύμβασης περί Κρατικής Ετεροδικίας αλλά και της αντίστοιχης Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, της οποίας η διάταξη του άρθρου 11 προβλέπει την άρση της ετεροδικίας σε περίπτωση αδικοπραξίας του ξένου κράτους. Ειδικότερα σύμφωνα με το προαναφερόμενο άρθρο, ένα συμβαλλόμενο κράτος δεν μπορεί να επικαλεσθεί την ετεροδικία του στο δικαστήριο ενός άλλου συμβαλλόμενου κράτους σχετικά με την αστική ευθύνη για την αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε από αδικοπραξίες σε βάρος προσώπου ή περιουσίας ανεξάρτητα από το αν η αδικοπραξία τελέστηκε από το συμβαλλόμενο κράτος *iure imperii* ή *iure gestionis*. Επί του ανωτέρου θέματος η πλειοψηφία 15 δικαστών του ΑΠ απάντησε καταφατικά, αποφαινόμενη ότι συντρέχουν τα συστατικά στοιχεία δημιουργίας του εθίμου καθώς τα κράτη, και αν ακόμη δεν δεσμεύονται από το θετικό δίκαιο, εφαρμόζουν με πεποίθηση δικαίου την προσέγγιση της σχετικής ετεροδικίας όπως αυτή κωδικοποιείται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση περί Κρατικής Ετεροδικίας. Με την άποψη αυτή συντάχθηκε ένα μέρος της θεωρίας. Αντίθετη ήταν η μειοψηφία των τεσσάρων δικαστών του ΑΠ όπως και η θεωρία στην πλειοψηφία της.

Περαιτέρω υπήρξαν και άλλες αποφάσεις των

ανωτάτων δικαστηρίων της Χώρας με αντίθετες παραδοχές.

Επίσης το Γερμανικό Κράτος προσέφυγε κατά της Ιταλίας, υπέρ της οποίας, δέον να σημειωθεί και παρενέβη το Ελληνικό Δημόσιο βάσει του άρθρου 62 του Καταστατικού του ΔΔΧ, στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης στις 23 Δεκεμβρίου 2008, ζητώντας να αναγνωριστεί ότι η Ιταλία παραβίασε την διεθνή της υποχρέωση για αναγνώριση ασυλίας στο γερμανικό κράτος, όταν είχε επιληφθεί σχετικού αιτήματός μας:

α) με το να δεχτεί την εκδίκαση ενώπιον των δικαστηρίων της των αγωγών των θυμάτων του Β' Παγκοσμίου Πολέμου κατά του γερμανικού κράτους,

β) με το να διακηρύξει την εκτελεστότητα

κρατικής ετεροδικίας σε διαδικασίες που αφορούν αδικοπραξίες που φέρονται ότι τελέστηκαν στο έδαφος άλλου κράτους από τις ένοπλες δυνάμεις και άλλα όργανά του στο πλαίσιο της διεξαγωγής μίας ένοπλης σύγκρουσης. Επίσης πρόσφατα η Γερμανία, κατέθεσε νέα προσφυγή, κατά της Ιταλίας ζητώντας, παράλληλα, ασφαλιστικά μέτρα για να σταματήσει τις επιπτώσεις των αναγκαστικών μέτρων που πολλαπλασιάζονται σε βάρος της, στην γειτονική χώρα. Τώρα γεννάται το ερώτημα που αποτελεί και τον τίτλο της εσπερίδας μας:

Διεκδίκηση Γερμανικών Αποζημιώσεων: 22 χρόνια μετά την έκδοση της απόφασης 11/2000 του Αρείου Πάγου για τα θύματα του Διστόμου.

Στα χρόνια που πέρασαν έκτοτε έγιναν κινήσεις προς αυτή την κατεύθυνση. Ενδεικτικά τον Μάρτιο του 2015 έγινε ομόφωνα δεκτή από τη Βουλή η πρόταση της τότε Πρόεδρου της Βουλής κ.Ζωής Κωσταντοπούλου για τη επανασύσταση, ανασυγκρότηση και αναβάθμιση της Επιτροπής Διεκδίκησης Γερμανικών Αποζημιώσεων, έγιναν προσπάθειες αναγκαστικής εκτελέσεως στην Ιταλική Δημοκρατία, ανακινήθηκε το ζήτημα σε ανώτερο πολιτειακό επίπεδο από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλο κατά την επίσκεψη της Άνγκελα Μέρκελ στην Ελλάδα στις 11 Ιανουαρίου του 2019, όλα τα κόμματα της Βουλής έχουν προβεί σε ανακοινώσεις και προτάσεις για την λύση του ζητήματος, επίσης 27.7.2016 η Διακομματική Κοινοβουλευτική Επιτροπή για τη Διεκδίκηση των Γερμανικών Οφειλών εξέδωσε, με συντριπτική πλειοψηφία, το πόρισμα-έκθεσή της προτείνοντας έναν ολοκληρωμένο «οδικό χάρτη» πολιτικών, διπλωματικών και νομικών ενεργειών για τη διεκδίκηση των ελληνικών αξιώσεων επανόρθωσης.

Συγκεκριμένα:

- Συγκρότηση Επιτροπής Προώθησης της Διεκδίκησης αποτελούμενη από βουλευτές, δικαστικούς λειτουργούς, διεθνολόγους, ιστορικούς και νομικούς επιστήμονες, εκπροσώπους αντιστασιακών οργανώσεων, ενώσεων θυμάτων, του Δικτύου Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών 1940-1945, καθώς και του Εθνικού Συμβουλίου Διεκ-

των ελληνικών αποφάσεων στο έδαφός της και γ) με το να εγγράψει υποθήκη εις βάρος της "Villa Vigoni", που εξυπηρετούσε δημόσιο σκοπό.

Στην απόφασή του το Δικαστήριο, σημείωσε πως δεν καλείται να δικάσει το εάν η Γερμανία έχει καθήκον αποκατάστασης έναντι των θυμάτων της Ιταλίας για τα εγκλήματα που διαπράχθηκαν από το Γερμανικό Ράιχ, αλλά να αποφασίσει αν η παραβίαση υποχρέωσης Κράτους να εκπληρώσει πλήρως την υποχρέωση αποκατάστασης έχει έννομες συνέπειες ως προς την ύπαρξη και το πεδίο της ετεροδικίας του κράτους σε αλλοδαπά δικαστήρια και συμπέρανε ότι το διεθνές εθιμικό δίκαιο συνεχίζει να επιβάλλει το σεβασμό της

δίκης των Γερμανικών Οφειλών (ΕΣΔΟΓΕ).

- Κατάργηση του τέλους δικαστικού ενσήμου για τις αγωγές που αφορούν αποζημιώσεις για τα εγκλήματα που διέπραξαν οι ναζιστικές-φασιστικές δυνάμεις την περίοδο της τριτλής κατοχής της χώρας μας (1941-1945).

- Κατάργηση του άρθρου 923του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που θέτει τις αμετάκλητα αναγνωρισμένες αξιώσεις αποζημίωσης των θυμάτων υπό την αίρεση του εκάστοτε υπουργού Δικαιοσύνης,

- Επικύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη μη εφαρμογή του Θεσμού της Παραγραφής επί Εγκλημάτων Πολέμου και Εγκλημάτων κατά της Ανθρωπότητας, που έχει τεθεί σε ισχύ την 11η Νοεμβρίου 1970.

- Προώθηση συνεργειών με τις ομάδες Γερμανών νομικών, ιστορικών, συνταγματολόγων και γερμανικών οργανώσεων ευαίσθητων στα θέματα απόδοσης δικαιοσύνης κ.λπ., που πραγματοποιούν έναν πολυμέτωπο και πολύχρονο αγώνα για τη διεκδίκηση των οφειλών.

- Προσφυγή του Ελληνικού Δημοσίου σε διεθνή δικαιοδοτικά όργανα, όπως στο Διαιτητικό Δικαστήριο του άρθρου 28 της Συμφωνίας του Λονδίνου στις 27.2.1953 «περί εξωτερικών γερμανικών χρεών» [κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 3480/1955 (ΦΕΚ Α' 6/1956) και το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης].

- Ανασύσταση του Ελληνικού Γραφείου Εγκληματιών Πολέμου. Η αναβίωση του Γραφείου κρίνεται αναγκαία, καθώς αυτό θα μπορούσε να διαδραματίσει κομβικό ρόλο τόσο στη νομική έρευνα για τα διεθνή ποινικά αδικήματα που διαπράχθηκαν στην Ελλάδα στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (ανακάλυψη και προσαγωγή σε δίκη τυχόν επιζώντων εγκληματιών πολέμου) όσο και στις αστικές υποθέσεις που αφορούν τα εν λόγω εγκλήματα. Στη συνέχεια, στις 17.4.2019, με μεγάλη, δυστυχώς, καθυστέρηση η έκθεση-πόρισμα της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής συζητήθηκε στην Ολομέλεια της Βουλής και υιοθετήθηκε μαζί με σχετική απόφαση που καλούσε την κυβέρνηση να ξεκινήσει τη διεκδίκηση.

Στις 4.6.2019 η ελληνική κυβέρνηση, εφαρ-

μόζοντας την απόφαση της Βουλής, απηύθυνε ρηματική διακοίνωση προς τη γερμανική εγείροντας τις αξιώσεις της για τις διακρατικές επανορθώσεις, το κατοχικό δάνειο, τους λεηλατημένους πολιτιστικούς θησαυρούς και τις επανορθωτικές αξιώσεις των άμαχων Ελλήνων πολιτών που είχαν πέσει θύματα των θηριωδιών του Γ' Ράιχ. Τέλος ενθαρρυντικό στοιχείο αποτελεί και το γεγονός ότι υψηλοί Γερμανοί αξιωματούχοι έχουν αναγνωρίσει κατά καιρούς την ευθύνη της Γερμανίας για τα εγκλήματα του Γ' Ράιχ. Αξιοσημείωτη είναι η δήλωση του Γερμανού δικαστή του Ανώτατου Διοικητικού Δικαστηρίου Ντίτερ Ντάιζερτ υπέρ της ελληνικής διεκδίκησης των αποζημιώσεων και του αναγκαστικού κατοχικού δανείου η οποία δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Der Spiegel ,ο οποίος και προτείνει, σε ό,τι αφορά τον τρόπο διεκδίκησης, την προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, για το οποίο όμως απαιτείται συμφωνία του Βερολίνου, ή εναλλακτικά την προσφυγή στο Δικαστήριο Συμβιβασμού και Διαιτησίας του ΟΑΣΕ ...

...Παρά τα όσα παραπάνω θεωρούμενα ως θετικά, γίνεται αντιληπτό ότι όσον αφορά στις γερμανικές πολεμικές αποζημιώσεις του Β' Παγκοσμίου πολέμου είναι αναμφίβολο πως ο δρόμος της διεκδίκησης τους από τα θύματα της ναζιστικής λαίλαπας είναι μακρύς και δύσκολος.

Αφετηρία λοιπόν της διευθέτησης του φλέγοντος αυτού ζητήματος θα πρέπει να αποτελέσει η συστηματική διεκδίκηση και όχι περιστασιακά όπως συνέβαινε μέχρι σήμερα.

Η ελληνική πολιτεία πρέπει να εκφράσει την πολιτική βούλησή της ρητά και αποφασιστικά, η οποία θα θέτει σύμφωνα με τη διπλωματική πρακτική και το διεθνές δίκαιο τα ζητήματα και θα προσκαλεί τη Γερμανική κυβέρνηση για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της και να υλοποιήσει όλες τις παραπάνω αναφερθείσες προτάσεις που έχει αποδεχθεί η Βουλή των Ελλήνων.

Θα πρέπει να γίνει σαφές μέσα από ουσιαστικό διάλογο πως μια χώρα σαν τη Γερμανία, που θέλει να αποκαλείται οδηγός στις διαδικασίες της ευρωπαϊκής ενοποίησης, που επιθυμεί να

συμμετέχει στην καθοδήγηση της τύχης της παγκόσμιας κοινότητας, σαν μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας δεν μπορεί να εξακολουθεί να κρύβεται πίσω από υποκριτικά σχήματα πολιτικής και νομικής «αδυναμίας».

Άλλως και σε περίπτωση που οι διαπραγματεύσεις δεν τελεσφορήσουν άλλος τρόπος επίλυσης του ζητήματος είναι η δικαιοδοτική οδός της προσφυγής στο Διαιτητικό Δικαστήριο της Συμφωνίας του Λονδίνου του 1953 (άρθρο 28), αφού πρώτα αντιμετωπισθεί το ζήτημα που δημιουργεί το άρθρο 7 παρ. 4 του χάρτη του Δικαστηρίου, που προσδιορίζει τη σύνθεσή του με τη συμμετοχή τεσσάρων μελών (από τα δέκα) διοριζομένων από τη Γερμανία, χωρίς αντίστοιχο δικαίωμα της Ελλάδος.

Τέλος δυνατότητα της Ελλάδος είναι η παροχή της προβλεπόμενης από το άρθρο 923 του Κ.Πολ.Δ. αδείας από τον Υπουργό Δικαιοσύνης προς επιβολή αναγκαστικής εκτέλεσης κατά αλλοδαπού, εν προκειμένω του Γερμανικού, Δημοσίου. Αλλά και τούτο όπως έχει αποδειχθεί μέχρι σήμερα δεν έχει καταστεί εφικτό, λόγω των επικαλούμενων από την εκάστοτε κυβέρνηση λόγων διατάραξης των διεθνών μας σχέσεων.

Ιστορικά λοιπόν για πρώτη φορά το 1925 η ελληνική έννομη τάξη ένωσε την ανάγκη να απαγορεύσει ρητώς την επίσπευση αναγκαστικής εκτέλεσης, όταν αυτή στρέφεται εναντίον ξένου κράτους, που δεν συμμορφώνεται εκουσίως με εκείνες τις υποχρεώσεις του, για τις οποίες ο αντίδικός του δανειστής έχει ήδη εκτελεστό τίτλο. Αυτή η απαγόρευση θεσπίστηκε, όταν η χώρα μας, τόσο στο εσωτερικό της, όσο και διεθνώς, παρέπαιε, κάτω από τις επιπτώσεις της καταστροφής του ελληνισμού της Μικράς Ασίας, καθημαγμένη και αδύναμη, ενώ ασταθείς και βραχύβιες κυβερνήσεις αλληλοδιαδέχονταν αλλήλας, κάποτε και υπό την πίεση στρατιωτικών πραξικοπημάτων. Μέσα σ' εκείνο το γενικότερο βαρύ πολιτικό κλίμα είχε εκδοθεί το ν.δ. της 30/31 Δεκ. 1925 «περί απαγορεύσεως πράξεων εν Ελλάδι επί πραγμάτων ενδιαφερόντων ξένον κράτος άνευ αδείας του υπουργείου της Δικαιοσύνης». Αυτή η ειδική νομοθεσία καταργήθηκε

με τον α.ν. 1519/1938 «περί αναγκαστικής εκτελέσεως και συντηρητικών μέτρων επί περιουσίας αλλοδαπών κρατών», πλην μόνο τυπικώς, αφού ουσιαστικώς την ρύθμισε εφεξής κατά τρόπο πάγιο. Το άρθρο 1 του α.ν. 1519/1938 φερόταν ν' αποδέχεται μεν το επιτρεπτό της αναγκαστικής εκτέλεσης εναντίον αλλοδαπού Δημοσίου, όμως την είχε εξαρτήσει από την προηγούμενη άδεια του υπουργού Δικαιοσύνης, η οποία έκτοτε ουδέποτε δόθηκε. Στο άρθρο 2 του ίδιου αναγκαστικού νόμου οριζόταν ότι «κατά της αποφάσεως του υπουργού Δικαιοσύνης περί παροχής ή μη της κατά το άρθρον 1 αδείας δεν επιτρέπεται προσφυγή δια της δικαστικής ή διοικητικής οδού, ουδέ γεννάται εκ της αποφάσεως ταύτης ευθύνη του Δημοσίου». Επρόκειτο λοιπόν για μια άγνωστη σε άλλες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις αυταρχική ρύθμιση του δικαίου της ανάγκης. Ο κώδικας πολιτικής δικονομίας, που εισήχθη το έτος 1968, ως σήμερα έχει τροποποιηθεί και ισχύει, εμμένει σ' αυτήν τη ρύθμιση, έτσι σήμερα το άρθρο 923 του Κ. Πολ.Δ. ορίζει ότι αναγκαστική εκτέλεση κατά αλλοδαπού Δημοσίου δεν μπορεί να γίνει χωρίς προηγούμενη άδεια του υπουργού της δικαιοσύνης. Μολοντούτο, σε δογματικό επίπεδο, προτού ακόμη να τεθεί θέμα παροχής ή μη αδείας του υπουργού Δικαιοσύνης, η αναγκαστική εκτέλεση εναντίον αλλοδαπού Δημοσίου αποκλείεται σε μεγάλη έκταση σε τρία άλλα, πρότερα, επίπεδα:

(α) κατά το εθιμικό δημόσιο διεθνές δίκαιο,
(β) κατά το συμβατικό δημόσιο διεθνές δίκαιο, και
(γ) κατά το ελληνικό γενικό δίκαιο της αναγκαστικής εκτέλεσης, στην έκταση που αυτό αποκλείει την αναγκαστική κατάσχεση πραγμάτων εκτός συναλλαγής.

Μετά από τα παραπάνω θα έλεγα ότι οι προσπάθειες για την δικαίωση πρέπει να είναι συνεχείς, επίμονες, διεκδικητικές, συλλογικές καθώς υπάρχει επιτακτική η ανάγκη να υλοποιηθεί θριαμβευτικά τόσο σε νομικό όσο και σε ηθικό επίπεδο η φράση του Βολτέρου :

«Η καλύτερα πράξη της ανθρωπότητας είναι η απόδοση δικαιοσύνης».

ANIMUS IN CONSULENDO LIBER & VETO ΣΤΟ NATO

του Δημ. Σταθακόπουλου

Δρα Παντείου Πανεπιστημίου
Συνεργάτη του Εργαστηρίου Τουρκικών &
Ευρασιατικών Μελετών (ETEM), Πανεπιστημίου Πειραιά
Δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω (Δ.Σ.Π.)

Το *Animus in consulendo liber* (Λατινικά: “Ένας νους αδέσμευτος στη συζήτηση”) είναι το εμβληματικό απόφθεγμα (motto) του Οργανισμού Βορειοατλαντικής Συμμαχίας (NATO). Η φράση προέρχεται από τη Συνωμοσία του Κατιλίνα και αποδίδεται στον Ρωμαίο ιστορικό Σαλλούστιο. Στα νεότερα χρόνια, επιλέχθηκε από τον Andre de Staercke, για να δηλώσει το πνεύμα της ανεπηρέαστης συζήτησης, όπως την οραματίστηκε ο Γενικός Γραμματέας του NATO Paul-Henri Spaak. Ο A. Staercke το είδε στην μεσαιωνική δικαστική αίθουσα του Αρχιδικαστή στο San Gimignano (Σιένα - Τοσκάνη Ιταλίας), όπου το “animus in consulendo liber” ήταν χαραγμένο στο κάθισμα του Δικαστή. Έκτοτε, το απόφθεγμα κυριαρχεί στον τοίχο της κύριας αίθουσας του συμβουλίου στα κεντρικά γραφεία του NATO στις BRJ;ELEW Βρυξέλλες, πίσω από τη θέση του προεδρεύοντος της Συνόδου.

Με αφορμή τον πόλεμο στην Ουκρανία, η Φινλανδία και η Σουηδία ζήτησαν με αίτημά τους την πλήρη ένταξή τους στο NATO. Προκειμένου το NATO να δεχτεί νέα μέλη - με τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Γεωργία και την Ουκρανία να επιδιώκουν ομοίως ένταξη - πρέπει να πληρούνται κάποιες προϋποθέσεις/ κριτήρια, για να ολοκληρωθούν οι νομικές διαδικασίες ένταξης.

Ιστορικά πρέπει να θυμηθούμε πως το NATO ιδρύθηκε το 1949, μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, από 12 αρχικά χώρες: ΗΠΑ, Ηνωμένο Βασίλειο, Καναδά, Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία, Νορβηγία, Πορτογαλία, Λουξεμβούργο, Ισλανδία, Δανία και Βέλγιο. Η Τουρκία μαζί με

την Ελλάδα, εντάθηκαν την ίδια μέρα το 1952. Στα 73 χρόνια από την ίδρυση της συμμαχίας, ο αριθμός των μελών αυξήθηκε από 12 σε 30, μέσω οκτώ διευρύνσεων.

Για την ένταξη ενός νέου μέλους, απαιτείται ομοφωνία των ήδη μελών, ενώ μπορεί να ασκηθεί **veto** (λατινικά: απαγορεύω) δηλ. δικαίωμα **αρνησικυρίας** (άρθρο 10 του καταστατικού του NATO). Ένα ισχυρό πολυετές τέτοιο veto ήταν της Ελλάδας κατά της F.Y.R.O.M που τελικά κάμφθηκε, μετά τη συμφωνία των Πρεσπών (Ιούνιος 2018) και την ένταξη της χώρας δύο χρόνια μετά (2020) με τ' όνομα Βόρεια Μακεδονία.

Πρακτικά, η ένταξη στο NATO απαιτεί συνήθως μια μακρά διαδικασία πολλαπλών σταδίων, κυρίως επτά. Αρχικά, οι ειδικοί του NATO και οι εκπρόσωποι της αιτούσας/προσκεκλημένης προς ένταξη χώρας συναντώνται στις Βρυξέλλες για συνομιλίες. Εκεί ελέγχεται και συζητείται εάν η αιτούσα/προσκεκλημένη χώρα πληροί τις πολιτικές, νομικές και στρατιωτικές απαιτήσεις του

NATO και εάν μπορεί να τις εκπληρώσει. Σύμφωνα με αυτές τις διαπραγματεύσεις, προσδιορίζεται εάν η αιτούσα/προσκεκλημένη χώρα θα κάνει ή όχι, τις μεταρρυθμίσεις ούτως ώστε να πληροί τελικά τα πρότυπα ένταξης του NATO. Στη συνέχεια, η αιτούσα/προσκεκλημένη χώρα στέλνει επίσημη επιστολή προθέσεων στον γενικό γραμματέα του NATO και δηλώνει ότι αποδέχεται τις υποχρεώσεις και τις δεσμεύσεις ένταξής της. Εάν πρόκειται να γίνουν μεταρρυθμίσεις, στην εν λόγω επιστολή, καθορίζεται και το χρονοδιάγραμμα μεταρρυθμίσεων.

Στο τρίτο στάδιο, το NATO ετοιμάζει πρόσθετα πρωτόκολλα προσχώρησης στη Συνθήκη της Ουάσιγκτον (1949). Έτσι, η ιδρυτική συμφωνία της συμμαχίας, κατά μία έννοια, επικαιροποιείται κάθε φορά που εντάσσεται ένα νέο μέλος. Αυτά τα πρωτόκολλα υπογράφονται απ' όλα τα μέλη / χώρες του NATO, τα οποία πρωτόκολλα πρέπει να επικυρωθούν από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους εθνικούς τους νόμους και διαδικασίες. Η διαδικασία έγκρισης διαφέρει από χώρα σε χώρα. Για παράδειγμα, απαιτείται ψήφος δύο τρίτων της Γερουσίας για έγκριση στις ΗΠΑ, ενώ δεν απαιτείται επίσημη ψηφοφορία στο κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου κ.λ.π. Αφού ολοκληρωθούν οι διαδικασίες επικύρωσής τους, κοινοποιούν στην κεντρική διοίκηση πως έχουν αποδεχτεί τα πρωτόκολλα ένταξης του νέου κράτους μέλους, οπότε ο Γενικός Γραμματέας του NATO προσκαλεί το νέο μέλος να ενταχθεί στη συμμαχία. Τέλος, σ' ένα έβδομο στάδιο το νέο μέλος ολοκληρώνει τη δική του εθνική νομοθετική διαδικασία και υποβάλλει το έγγραφο προσχώρησής του.

Πρόσφατα, ο Γενικός Γραμματέας του NATO Γενς Στόλτενμπεργκ είπε: «οι αιτήσεις Φινλανδίας και η Σουηδίας θα γίνουν θερμά δεκτές και αναμένω ότι αυτή η διαδικασία θα προχωρήσει γρήγορα» (sic).

Όμως, πόσο σύντομη θα μπορούσε να είναι η διαδικασία όταν η Τουρκία έχει αντιρρήσεις (σαφώς καιροσκοπικές) για την ένταξη της Φι-

λανδίας και Σουηδίας με την απειλή veto; Η πιο σύντομη διαδικασία ένταξης ήταν της Ελλάδας (4 μήνες, το 1952), ενώ η Β.Μακεδονία, παρά την άρση του veto της Ελλάδας, έκανε 2 χρόνια για να ενταχθεί.

Παρότι η Τουρκία επικαλείται θέματα υπό-θαλψης «τρομοκρατών» (κατ' αυτήν) Κούρδων και Γκιουλενιστών στις υποψήφιες Σκανδιναβικές χώρες και γι' αυτό οι επιφυλάξεις της, είναι ηλίου φαεινότερον πως κυρίως «εκβιάζει» τις ΗΠΑ για άρση των κυρώσεων του νόμου CAATSA (εμπάργκο σε οπλικά συστήματα και αποβολή από το πρόγραμμα των αεροπλάνων F35), με σκοπό την αναβάθμιση των F16, αγορά νέων F16 και απελευθέρωση των δεσμευμένων F35 που έχει δώσει προκαταβολή 1,4 δις δολ. την οποία δεν έχει διεκδικήσει πίσω, αφήνοντας εν υπνώσει, αλλά όχι παραίτηση, νόμιμο δικαίωμά της, σύμφωνα με το civil law/ αστικό δίκαιο.

Οι παγκόσμιες εξελίξεις είναι ραγδαίες, ανεξέλεγκτες και σαφώς ανατέλλει ένας δυστοπικός κόσμος με 12 χρόνια προϋπάρχουσας κακής βάσης σε οικονομία, πανδημία, περιβάλλον, μεταναστευτικό, που επιβαρυνμένα πλέον από τον πόλεμο, το ενεργειακό και τον επισιτισμό που διαφαίνεται, μόνο αισιόδοξα δεν μας επιτρέπουν να βλέπουμε το μέλλον.

**«Δειλοί, μοιραίοι κι άβουλοι αντάμα προ-
σμένουμε ίσως κάποιο θάμα» (Κ. Βάρναλης)**

του Γρηγόρη Μπλαβέρη,
Δικηγόρου Πειραιά

Η ιστορική πορεία του ελληνισμού της Κριμαίας και της Αζοφικής

Ένα οδοιπορικό στον ελληνισμό της Κριμαίας και της Αζοφικής ο οποίος παραμένει ενεργός και ζωντανός για πάνω από 2.500 χρόνια παρά τις κατά καιρούς δυσκολίες, διώξεις, πολέμους, κατακτήσεις.

- Η Αρχαία Ταυρίδα (περιοχή της Κριμαίας) και η Λίμνη Μαιώτις (Αζοφική θάλασσα) κατοικήθηκε τον 7° με 6° π.Χ. αιώνα, κυρίως από τους Μιλήσιους, που δημιουργούν ευημερούσες ελληνικές αποικίες. Παντικάπαιον, Θεοδοσία, Τυριτάκη, Μυρμήκιον, Κερκίνη, Ερμόνασσα, Φαναγορεία, Νυμφαίο, Τανάπολις είναι μερικές από αυτές.

- Το 1475 θα πέσει στα χέρια των Οθωμανών το τελευταίο ελληνικό πριγκιπάτο της περιοχής («Θεοδωρούς» ή «Αυθεντία Θεοδωρούς») σύμμαχος της Αυτοκρατορίας της Τραπεζούντας.

- Το 1778 μετά τη Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή και την προσάρτηση της Κριμαίας στη Ρωσία, οι Έλληνες της περιοχής, κυρίως έμποροι και ψαράδες, με απόφαση της Αικατερίνης Β' για «να γλυτώσουν τον εξισλαμισμό από τους Τατάρους». μεταφέρονται βορειότερα στην Αζοφική, αρχικά στη Ζαπορίζια και στη συνέχεια στην περιοχή της Μαριούπολης (πήρε το όνομά της προς τιμήν της Παναγίας). Στη θέση των αυτοχθόνων Ελλήνων της Ταυρίδας που μετακινούνται, σταδιακά θα εγκατασταθούν στην περιοχή άλλοι Έλληνες προερχόμενοι από διάφορες περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, κυρίως Πόντιοι, Θρακιώτες και Πελοποννήσιοι.

- Το 1779 η περιοχή της Αζοφικής αποκτά καθεστώς Αυτόνομης διοικητικά περιοχής.

- Μετά την επικράτηση της Οκτωβριανής Επανάστασης, ο Ελληνισμός της Αζοφικής γνωρίζει άνθιση εκπαιδευτική. Το 1928, μόνον στη Μαριούπολη υπάρχουν 39 ελληνικά σχολεία πρωτοβάθμιας και 6 δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 159 Έλληνες δάσκαλοι και ελληνικό τμήμα στην παιδαγωγική σχολή. Όμως το 1937 τα πράγματα αλλάζουν, η πολιτιστική ανάπτυξη ανακόπτεται βίαια. Οι Έλληνες (μαζί με άλλες μειονότητες) κατηγορούνται ότι εργάζονται για ξένες μυστικές υπηρεσίες, η ελληνική γλώσσα βρίσκεται σε διωγμό, σχολεία κλείνουν, επιβάλλεται το κυριλλικό αλφάβητο, τυπογραφεία καταστρέφονται και η αυτονομία καταργείται. Εκατοντάδες ελληνικής καταγωγής κάτοικοι χάνουν τη ζωή τους, χιλιάδες κλείνονται σε γκουλάγκ και 30.000 εκτοπίζονται στη Σιβηρία και την κεντρική Ασία. Πολλοί αναγκάζονται να δηλώσουν «Ρώσοι» ή «Ουκρανοί». Η Μαριούπολη μετονομάζεται σε Ζντάνοφ, από το όνομα του συνεργάτη του Στάλιν Αντρέι Ζντάνοβ που είχε γεννηθεί εκεί.

Το 1985 με την Περestroika, ο ελληνισμός της περιοχής αναγεννάται. Δηλώνουν την ελληνική τους καταγωγή, ιδρύουν συλλόγους, αποκτούν εφημερίδα και ελληνόφωνη εκπομπή στο δημοτικό ραδιόφωνο.

Στην Μαριούπολη και σε 48 χωριά της περιοχής της, σήμερα κατοικεί ένα από τα λίγα εναπομειναντα συμπαγή κομμάτια του παρευξείνιου Ελληνισμού που αριθμεί περίπου 150.000 άτομα.

Στην απογραφή του 1989 οι ελληνικής καταγωγής κάτοικοι ανήρχοντο στις 104.091 και στην απογραφή του 2001 σε 91.500 (αρκετοί μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης ήλθαν στην Ελλάδα) εκ των οποίων 2.800 στην Κριμαία και 2.100 στην Οδησσό, ο πραγματικός όμως αριθμός υπολογίζεται στις 150.000 περίπου, αφού λόγω μικτών γάμων αρκετοί δηλώνονται ως Ρώσοι ή Ουκρανοί.

ρινούς κατοικούντες τα μέρη αυτά αφού εγκαταστάθηκαν πριν τους Τατάρους και τους Σλάβους και έχουν μία συνεχή παρουσία 2.500 και πλέον χρόνων .

- Μετά το 2014 η περιοχή των Ελλήνων της Μαριούπολης θα βρεθεί στην εμπόλεμη ζώνη του Ντονμπάς μεταξύ Ουκρανών και Ρωσόφωνων αυτονομιστών, ενώ με την έναρξη του ρωσοου-

Από την γιορτή για τα 200 χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης 1821 στην Μαριούπολη το 2021

Η πλειοψηφία ομιλεί τα ρουμέικα , ελληνική διάλεκτο με στοιχεία αρχαίων ελληνικών, ποντιακών και ρωσικών λέξεων ενώ σε 15 χωριά ομιλείται η ουρούμ (=ρωμέικα στην ταταρική), ταταρική διάλεκτο με ελληνικές προσμίξεις. Οι νέοι όμως μαθαίνουν νέα ελληνικά αφού αυτά διδάσκονται ως 2η ξένη γλώσσα σε δημοτικό και γυμνάσιο ενώ στο πανεπιστήμιο της Μαριούπολης υπάρχει έδρα ελληνικών σπουδών και η ελληνική γλώσσα είναι υποχρεωτικό μάθημα στις φιλοσοφικές σχολές.

- Οι Έλληνες της νοτιοανατολικής Ουκρανίας αποτελούν τον αρχαιότερο λαό από τους σημε-

κρανικού πολέμου η Μαριούπολη, αποτελώντας πρωταρχικό στόχο της ρωσικής εισβολής, θα πολιορκηθεί για πάνω από 80 ημέρες, θα βομβαρδισθεί ανηλεώς, προκαλώντας παγκόσμια συγκίνηση και συμπαράσταση, θα καταστραφούν κτίρια και υποδομές και κυρίως θα υπάρχει πολύ μεγάλος αριθμός θυμάτων, μεταξύ των οποίων και ελληνικής καταγωγής.

- Με την ελπίδα ότι η Ειρήνη και η ομαλότητα θα επιστρέφουν στην περιοχή κι ο παρευξείνιος Ελληνισμός θα συνεχίσει την προαιώνια πορεία του.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Στις 25/05/2022 πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα τελετών του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών η παρουσίαση του βιβλίου της κας Χαρίκλειας Αθανασοπούλου, Δικηγόρου Δ.Ν., Ειδικής Επιστήμονος επί εικοσαετία στο Συνήγορο του Πολίτη, «Η συμμόρφωση της διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις- Αναφυόμενα νομικά ζητήματα υπό την επίδραση της νομολογίας του

Σχολής Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, Δικηγόρο, Π. Δέγλερη, Αν. Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Frederick, Δικηγόρο, Π. Πετρόπουλο, Δικηγόρο D.E.A. Χαιρετισμό απήθυνε ο Πρόεδρος του ΔΣΠ Ηλίας Κλάμπας· την εκδήλωση συντόνισε η Χρύσα Χατζή, τ. Βοηθός στο Συνήγορο του Πολίτη, Δικηγόρος.

Το πόνημα διαρθρώνεται ως εξής: Πρώτο Κεφάλαιο «Η Διαμόρφωση του νομικού πλαισίου για την υποχρέωση συμμόρφωσης της διοίκησης», Δεύτερο Κεφάλαιο «Η πολυεπίπεδη διαφορετικότητα των αποφάσεων των Τριμελών Συμβουλίων Συμμόρφωσης», Τρίτο Κεφάλαιο «Η καθοριστική επίδραση της νομολογίας του ΕΔΔΑ στην εσωτερική έννομη τάξη», Τέταρτο Κεφάλαιο «Η απόπειρα εκσυγχρονισμού και ταχύτερης απονομής της διοικητικής δικαιοσύνης» και Πέμπτο Κεφάλαιο «Η διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη για τη συμμόρφωση της διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις».

Επίσης, περιέχεται πλούσιος κατάλογος υποθέσεων του ΕΔΔΑ, της νομολογίας των εθνικών δικαστηρίων, καθώς και εξειδικευμένη βιβλιογραφία.

Το βιβλίο είναι πρωτότυπο για τα ελληνικά δεδομένα, απευθύνεται στους νομικούς της πράξης και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη.

ΕΔΔΑ». Στην εκδήλωση προήδρευσε ο Κ. Μενουδάκος, Επίτιμος Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας και Πρόεδρος της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, με ομιλητές τους Δ. Βερβεσό, Πρόεδρο ΔΣΑ, Σ. Βλαχόπουλο, Καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου Νομικής Σχολής Αθηνών ΕΚΠΑ, Π. Δανιά, Εφέτη Δ.Δ., Πρόεδρο της Ένωσης Διοικητικών Δικαστών, Δ. Μακρή, Σύμβουλο Επικρατείας, Χ. Χρυσανθάκη, Καθηγητή Διοικητικού Δικαίου στη Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών ΕΚΠΑ.

Στις 29/06/2022 ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά οργάνωσε επιστημονική εκδήλωση-βιβλιοπαρουσίαση με θέμα «Ζητήματα συμμόρφωσης της διοίκησης στις δικαστικές αποφάσεις», με αφορμή την έκδοση του παραπάνω βιβλίου, με ομιλητές τους Δ. Φιλίππου, Επ. Καθηγητή Νομικής

Ημερίδα για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων

Επιμέλεια Ισμήνης Ζώρζου

Δικηγόρου Πειραιά
Συμβούλου ΔΣ του ΔΣΠ

Την Τετάρτη, 15 Ιουνίου 2022, πραγματοποιήθηκε στην κεντρική αίθουσα εκδηλώσεων του Πειραιϊκού Συνδέσμου η «1^η Ημερίδα για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων» που διοργάνωσε ο Δικηγορικός Σύλλογος Πειραιά, με θέμα «*Τέσσερα χρόνια εφαρμογής του Κανονισμού GDPR*».

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση : Ηλίας Κλάππας, Πρόεδρος ΔΣΠ, Ειρηνικός Πλατής, Νικόλαος Φιστόπουλος, Μαρία Σταματογιάννη, Ισμήνη Ζώρζου, Κάλλη Καρβέλη, Κων/νος Τσαγκαρόπουλος, Γεώργιος Γιαννόπουλος, Κων/νος Κακκαβούλης, Ηλίας Πολλάλης.

Τη διοργάνωση της Ημερίδας χαιρέτισαν με σύντομες ομιλίες τους κατά την έναρξη ο Πρόεδρος του ΔΣΠ κ. Ηλίας Κλάππας, η Πρόεδρος του Τριμελούς Συμβουλίου Διεύθυνσης του Εφετείου Πειραιά, Πρόεδρος Εφετών κα Αγγελική Κόφφα και ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Πειραιά, καθηγητής κ. Άγγελος Κότιος.

Οι ομιλητές της Ημερίδας κ.κ. Ειρηνικός Πλατής, Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Δημοσθένης Κυριαζής, Χαράλαμπος Κότιος, Ηλίας Πολλάλης, Κωνσταντίνος Τσαγκαρόπουλος, Γεώργιος Γιαννόπουλος, Κωνσταντίνος Κακκαβούλης, Νικόλαος Φιστόπουλος και η κα Κάλλη Καρβέλη ανέπτυξαν μία ευρύτατη θεματική που σκοπό είχε να εξετάσει όλα τα καίρια ζητήματα που έχουν ανακύψει

κατά τη διάρκεια των τεσσάρων ετών εφαρμογής του Κανονισμού GDPR τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο.

Τις εργασίες της Ημερίδας, οι οποίες ήταν σε πολύ υψηλό επιστημονικό επίπεδο, παρακολούθησε μεγάλος αριθμός δικηγόρων των Δικηγορικών Συλλόγων Αθήνας και Πειραιά, Δικαστικών και Εισαγγελικών λειτουργών, Πανεπιστημιακών, καθώς και επιστήμονες άλλων ειδικοτήτων. Επίσης σημαντικός ήταν και ο αριθμός εκείνων οι οποίοι παρακολούθησαν την Ημερίδα από το κανάλι του Δικηγορικού Συλλόγου Πειραιά στο YouTube μέσω ζωντανής μετάδοσης.

Επιστημονικός Υπεύθυνος ήταν ο Δικηγόρος Πειραιά κ. Ειρηνικός Πλατής, ο οποίος προσέφερε πολύτιμη βοήθεια και υποστήριξη για την πραγματοποίηση της εκδήλωσης.

Τις δύο συνεδρίες της Ημερίδας συντόνισαν οι Δικηγόροι Πειραιά και μέλη του Δ.Σ. του ΔΣΠ κυρίες Μαρία Σταματογιάννη και Ισμήνη Ζώρζου, υπεύθυνες και για το σύνολο της διοργάνωσης.

Με δεδομένη τη σημαντική προσέλευση και το ενδιαφέρον που επέδειξαν τα μέλη του ΔΣΠ για την επιστημονική αυτή εκδήλωση, ο ΔΣΠ μέσω του Προέδρου, του Διοικητικού Συμβουλίου και της Επιτροπής Οργάνωσης Επιστημονικών Εκδηλώσεων δεσμεύεται ότι θα καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να πραγματοποιήσει σειρά εκδηλώσεων για όλα τα επιστημονικά ζητήματα που απασχολούν τα μέλη μας, με το ίδιο υψηλό επιστημονικό και οργανωτικό επίπεδο και καλούμε όλους να συμμετάσχετε στην προσπάθεια αυτή.

του Θωμά Σταμόπουλου

I

Ο γράφων διεπίστωσε πρόσφατα, ότι το Κτηματολογικό Γραφείο Πειραιά και Νήσων, όταν αποφαίνεται απορριπτικώς επί υποβαλλομένων προς αυτό αιτημάτων, δεν κοινοποιεί, όπως αντελήφθη, την απορριπτική απάντησή του προς τον αιτούντα, αλλά θα πρέπει αυτός, να μεταβεί προς παραλαβή της. Εν όψει του ανακύψαντος θέματος, ο γράφων φρονεί, ότι θα έπρεπε ο Σύλλογός μας σε συνεργασία με την Διοίκησή του, να επιλύσει το παραπάνω θέμα.

II

Ο Δικαστής στο Ειρηνοδικείο Κρωπίας δικάσας κατά την διαδικασία της εκουσίας διαδικασίας αίτημα για την παροχή αδειάς σε γονείς ανηλίκου προς αποποίηση επαχθείσης κληρονομίας με παθητικό στα ανήλικα τέκνα τους, όχι μόνο καθυστέρησε, να εκδώσει την απόφασή του κατά πέντε (5) και πλέον μήνες..., αλλά -πέραν άλλων δύο λεπτομερειών, τις οποίες ο γράφων δεν αναφέρει, αλλά το Γραφείο του υπεχρεώθη δύο φορές, να αποστείλει άτομο στο Κατάστημα του Ειρηνοδικείου Κρωπίας!!!!, οποία ανέλπιστη και άδικη λεπτομέρεια...-εν τέλει διέταξε επανάληψη συζητήσεως της υποθέσεως, ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΕΙ, ΠΡΟΤΕΡΟΝ, ΣΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΟΣ, ΟΠΩΣ ΝΟΜΙΚΩΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΩΣ ΗΘΙΚΩΣ, ΩΦΕΙΛΕ, ΝΑ ΠΡΑΞΕΙ ΕΠΙ ΤΩ ΤΕΛΕΙ ΠΡΟΣΚΟΜΙΔΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΘΑΝΟΝΤΟΣ!!!! ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ...

Δεν παρατίθενται άλλες εκτιμήσεις και αξιολογήσεις για την απαξιοτική για ένα μάχιμο Δικηγόρο της συμπεριφοράς του άνω Δικαστή, αλλά ο γράφων θεωρεί, πως είναι άκρως απαράδεκτο στην σύγχρονη εποχή, να μην υπάρχει και μάλιστα υψηλό πνεύμα συνεργασιμότητας μεταξύ Δικαστικών Λειτουργιών και Δικηγόρων, με αποτέλεσμα οι Δικηγόροι αναίτια να εκτίθενται στα όμματα των πελατών τους.

III

Πρόσφατα από τον ημερήσιο Τύπο και όχι από εκπρόσωπο του Αρείου Πάγου, εγένετο γνωστό, ότι απελύθησαν έξι (6) Δικαστές για ανεπάρκεια από το Πειθαρχικό Συμβούλιο του Αρείου Πάγου, χωρίς να γνωστοποιηθούν τα ονόματά τους.

Εν όψει του άνω γεγονότος ο γράφων φρονεί, ότι πρέπει, επί τέλους, να γνωστοποιούνται ΔΗΜΟΣΙΩΣ τα ονόματα των απολυόμενων Δικαστικών και Εισαγγελικών Λειτουργιών και οι λόγοι της απολύσεώς τους, ούτως ώστε να βελτιωθεί η κατάσταση ποιοτικώς και ποσοτικώς.

Εκτός αυτού πρέπει, να αλλάξει η Νομοθεσία για την παύση-απόλυση Δικαστών και Εισαγγελέων και στα, σχετικώς, αποφαινόμενα όργανα να συμμετέχουν και Δικηγόροι.

IV

Δυστυχώς οι πολυδιαφημισμένες τροποποιήσεις του Κ.Πολ.Δικ. δεν ανταποκρίνονται στις προσδοκίες των μάχιμων Δικηγόρων. Από την επισκόπηση του συνόλου αυτών, σαφώς προκύπτει, ότι στην ουσία η κατάσταση παραμένει ίδια, εξαιρέσει ελαχίστων περιπτώσεων. Με άλλα λόγια κατά τον τρόπο που καταστρώθηκε η τροποποίηση, επαναλαμβάνει νομοτεχνικά τις προηγούμενες ρυθμίσεις με κάποιες διαφοροποιήσεις, οι οποίες όμως δεν αλλάζουν την ουσία των πραγμάτων. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα της παραπάνω αναφοράς, αναφερόμεθα στην ρύθμιση του ορισμού δικασίμου κατά την τακτική διαδικασία και ειδικότερα αντί να ορίζεται, όπως ίσχυε παλιά, το δοκιμασμένο, άκρως ευέλικτο και αποτελεσματικό σύστημα του απ' ευθείας προσδιορισμού δικασίμου, όχι μόνο δεν επισυνέβη αυτό, αλλά δυστυχώς εισήχθη μια ρύθμιση, η οποία ακολουθούσα την ισχύουσα τοιαύτη, έχει καταστήσει περιπλοκότερη την συζητητική διαδικασία.

Πραγματικά η απογοήτευση, την οποία ο γράφων αισθάνθηκε είναι τεράστια, διότι τελικά, για άλλη μία φορά, το Υπουργείο Δικαιοσύνης δεν αφουγκράζεται και δεν κατανοεί τα υπάρχοντα προβλήματα, με αποτέλεσμα να μην δίνει τις κατάλληλες λύσεις. Σε κάθε περίπτωση ευχή και επιθυμία του γράφοντος είναι, επί τέλους η Πολιτεία να ενσχύσει στο ζήτημα της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας της απονομής Δικαιοσύνης και τροποποιούσα ριζικά το υπάρχον καθεστώς, καθιερώνει μόνο μία Δικονομία σε όλα τα Δικαστήρια, δηλαδή Πολιτικά, Διοικητικά και Ποινικά, έτσι ώστε η απονομή της Δικαιοσύνης να γίνει επί τέλους κατά σύγχρονο και κυρίως αποτελεσματικό τρόπο για την κοινωνία.

V

Δικηγορικά Γραφεία, τα οποία ασχολούνται με τις γνωστές υποθέσεις περικοπής των συντάξεων γήρατος λόγω των ληφθέντων μετά το έτος 2010 μνημονιακών μέτρων –είναι αναμφιβόλως, γνωστό, ότι οι συνταξιούχοι λόγω γήρατος, ιδίως, του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των λοιπών δημοσίων φορέων εξαιτίας αυτών έχουν καταποντισθεί οικονομικώς –αποστέλλουν επιστολές προς τους συνταξιούχους και τους ενημερώνουν, πως είναι δυνατή η άσκηση ομαδικών αγωγών από πλευράς τους στα πλαίσια της πιθανής διεκδικήσεως των απωλεσθέντων εισοδημάτων, θέτοντα, ως δέλεαρ, κατά την γνώμη του γράφοντος, την από πλευράς τους ανάληψη με ποσοστά της σχετικής υποθέσεως με την ταυτόχρονη, όμως, καταβολή από πλευράς ενδιαφερομένου πελάτου μιας μικρής προκαταβολής της τάξεως των €(40) σαράντα κατά κανόνα. Ο γράφων, όμως, πιστεύει, ότι αυτή η τακτική μας εκθέτει, ως επαγγελματικό κλάδο, στα όμματα του κοινού, διότι σε τοιαύτη περίπτωση, θα ήταν πρόπον, το, εκάστοτε, χειριζόμενο τοιαύτη υπόθεση Δικηγορικό Γραφείο, να μην απαιτεί και να μην εισπράττει προκαταβολή, όπως είναι το ορθόν, εφ' όσον αναλαμβάνει την διεκπεραίωση υποθέσεως με ποσοστά, ενόψει των ακολούθων δεδομένων :

α. Η έκβαση μιας τέτοιας δίκης είναι γνωστό, πως είναι εξαιρετικά αμφίρροπη και κατά βάση η κρίση της Δικαιοσύνης είναι απορριπτική, όπως έχει αναφανεί, διότι οι Δικαστές δεν διεφώνησαν ατυχώς και παρά τα αντιθέτως προσδοκώμενα με την, εκάστοτε, κυβερνητική πολιτική.

β. Συνεπώς είναι, σχεδόν, αδύνατη η ευνοϊκή έκβαση μιας τοιαύτης δίκης και ο προσφεύγων δικαστικώς συνταξιούχος κατά τα φαινόμενα θα απωλέσει, ακόμη, και αυτό το χρηματικό ποσόν, το οποίο καταβάλει, ως προκαταβλητέο.

γ. Το Δικηγορικό Γραφείο, το οποίο τρέπει το αίτημά του από καταψηφιστικό σε αναγνωριστικό αποκομίζει, ιδίως σε περίπτωση ομαδικής αγωγής με

παρά πολλούς ενάγοντες, μεγάλο οικονομικό όφελος από τις παρ' αυτού εισπραττόμενες προκαταβολές, με συνέπεια να μην υφίσταται οικονομικές απώλειες, αλλά, συγχρόνως, να επωφελείται οικονομικώς. Συνεπώς η μόνη ορθή λύση, η οποία αρμόζει στην συγκεκριμένη περίπτωση, είναι μόνο, αυτή της αναλήψεως των υποθέσεων από τα Δικηγορικά Γραφεία χωρίς την λήψη χρηματικής προκαταβολής.

VI

Τι θα γίνει με την διάταξη του άρθρου 197 του Κώδικα της Ποινικής Δικονομίας; Η παραπάνω διάταξη, δυστυχώς, επιτρέπει στην πράξη στους δικάζοντες δικαστές, να καταδικάζουν ανθρώπους, χωρίς να υπάρχουν αδιάσειστα αποδεικτικά στοιχεία. Δεν είναι διανοητό με στοιχεία υποψίας, να καταδικάζουμε ανθρώπους, ανεξαρτήτως της ενοχής τους ή όχι από πλευράς αληθείας. Πρέπει, επιτέλους, η σχετική διάταξη να καταργηθεί και να μην εισάγονται από την Εισαγγελική Αρχή προς εκδίκαση δικογραφίες χωρίς τεκμηρίωση στοιχείων. Αυτά είναι απαράδεκτα πράγματα για ένα Κράτος Δικαίου.....

VII

Πρέπει να υπάρχει λίγη φαντασία στον τρόπο της διαδικασίας εκδικάσεως των ποινικών υποθέσεων και αυτό το αναφέρω, διότι πρόσφατα στο Α' Μονομελές Πλημμελειοδικείο Πειραιώς δικάζουσα δικαστής αρνήθηκε, να προτάξει υπόθεση, που αφωρούσε σωματική βλάβη εξ αμελείας παρ' υποχρέου, η οποία προκλήθηκε από ιδιώτη οδηγούντα ΙΧΕ αυτοκίνητο και στην οποία υπόθεση ο παθών ήθελε, να ανακαλέσει. Η άρνηση της είχε, ως αποτέλεσμα, την αναβολή της εκδικάσεως της συγκεκριμένης υποθέσεως λόγω ωραρίου, με αποτέλεσμα, να σωρεύονται ανεκδίκαστες παρόμοιες υποθέσεις και να φορτώνονται αδικαιολογήτως τα πινάκια των ποινικών δικαστηρίων.

VIII

Ας έχουν υπ' όψιν οι αναγνώστες μας, ότι νομοθετικά προβλέπεται, πως η διατήρηση και η συντήρηση των πεζοδρομίων δεν αποτελεί ευθύνη των Δήμων, αλλά αποτελεί ευθύνη των οικείων ιδιοκτητών.....!!!!!! Αυτό πρακτικά σημαίνει, ότι σε περίπτωση κατά την οποία κάποιος υποστή ζημία λόγω μη υπαιτίας πτώσης του σε χώρο πεζοδρομίου, ο οικείος Δήμος, ακόμη και εάν έχει διαμορφώσει την επιφάνεια του, ακόμη και αν δεν επιμελείται για την συντήρησή της σε καλή κατάσταση, δυστυχώς δεν έχει υποχρέωση αποζημιώσεως, εάν είναι διανοητό...!!!! Η Πολιτεία ερωτάται, τι πρόκειται, να πράξει επ' αυτού, διότι αυτά τα φαινόμενα είναι τραγελαφικά και στερούνται σοβαρότητος για ένα Κράτος πολιτισμένο.

ΣΤΙΞΕΙΣ

του Δημήτρη
Πιστικού

Περί ισότητας & δημοκρατίας- Προοδευτισμός & «Εταιρεία Συγγραφέων»

Είναι γνωστή η έκφραση ότι η λέξη «νόμιμον» διαβάζεται με το ίδιο νόημα και από τις δύο πλευρές. Όσοι την επικαλούνται υπαινίσσονται ότι οι ερμηνευτές και εφαρμοστές τού δικαίου έχουν διαφορετικές προσεγγίσεις στα νομικά θέματα και δίνουν διαφορετικές ερμηνείες. Αυτό οφείλεται σε πολλούς λόγους που δεν έχω σκοπό να αναλύσω σ' αυτό το κείμενο. Η μικρή αυτή εισαγωγή αποσκοπεί να μεταφέρει τον αναγνώστη στον δημόσιο χώρο, όπου οι λέξεις χάνουν το αρχικό νόημά τους και ο κάθε ρήτορας δίνει το δικό του νόημα. Λέξεις που δεινοπαθούν διαχρονικά είναι, μεταξύ άλλων, και οι λέξεις «ισότητα», «δημοκρατία», «προοδευτισμός».

Η πολιτική ζωή και η σχετική ρητορεία είναι γεμάτες από διαστρεβλώσεις, παρερμηνείες, παραδοξολογίες και καινοφανείς όρους που φλερτάρουν με την πρωτοτυπία και τους νεολογισμούς. Στα παραπάνω προσθέτω τις καραμπινάτες και γραφικές κυβιστήσεις που μας συνηθίζουν οι πολιτικοί όταν αλλάζουν μετερίζια κάνοντας το άσπρο μαύρο και τη λογική παράνοια. Εδώ η Κίρκη μεταμορφώνει ανθρώπους, παράδοση, ήθη, θεσμούς, ιδέες, θέσεις.

Στο χώρο τής θρησκείας τα δόγματα, οι ορθοδοξίες και οι αιρέσεις ταλανίζουν και κάποτε φανατίζουν τα πνεύματα των πιστών. Οι ερμηνευτές των γραφών βασιλεύουν. Προσφυέστατα ο απόστολος Παύλος έγραψε στη δεύτερη «προς Κορινθίους επι-

στολή» του (κεφ. Γ', 6) ότι «το γαρ γράμμα αποκτείνει το δέ πνεύμα ζωοποιεί». Πιστεύω βέβαια ότι δεν είχε στο μυαλό του αυτό που εννοούμε οι νομικοί αναζητώντας ερμηνευτικά το περίφημο «πνεύμα τού νομοθέτη» που, σε τελευταία ανάλυση, δεν είναι τίποτε άλλο από την φανερή ή εικαζόμενη βούληση ενός κρατούντος κοινωνικού, πολιτικού και οικονομικού συστήματος το οποίο μέσα από διάφορες διαδικασίες θεσμοθετείται και επιβάλλεται ως Σύνταγμα, νόμος, διάταγμα κ.λπ.

Ωστόσο, και ο χώρος τού πνεύματος και του πολιτισμού έχει τα βάσανα και τις δικές του παθογένειες. Προσπαθώ να τις αναδεικνύω κάθε φορά ελπίζοντας ότι κάποτε θα εξαλειφθούν ή ότι θα ελαχιστοποιηθούν. Έστω κι αν αυτό είναι ως τα σήμερα ουτοπικό διότι στην καθημερινή ζωή υπερισχύει η αδιαφορία, το ξερό αντιπνευματικό κλίμα, η ελαφρότητα και ο καιροσκοπισμός. Θα δώσω αμέσως ένα παράδειγμα για να καταλάβει ο αναγνώστης τα παραπάνω.

Πριν από λίγα χρόνια, σοβαρή αθηναϊκή καθημερινή εφημερίδα, προσκείμενη μάλιστα στον προοδευτικό χώρο, κυκλοφόρησε σε τέσσερις τόμους μια ανθολογία σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας. Ο τίτλος της ήταν: «Δαίδαλος. Μεγάλη Ανθολογία τής Σύγχρονης Ελληνικής Λογοτεχνίας». Έγραψα ένα κείμενο στο λογοτεχνικό περιοδικό που εκδίδω με τίτλο «3η Χιλιετία» και στη μόνιμη στήλη μου «Σημεία και Στιξεις»,

(τεύχος 71, Ιαν. Μάρτ. 2017, σ. 45 κ.επ.) όπου επεσήμανα το ψευδεπίγραφο, απατηλό και απαράδεκτο του πράγματος. Σπεύδω να διευκρινίσω προς άρση παρανοήσεων:

Οι φιλόδοξοι εμπνευστές τής έκδοσης αυτής, «ηδύνοντες το άτοπον», τουτέστιν «γλυκαίνοντας το άτοπο» (Αριστοτέλης «Ποιητική», 24, 1460b) προς χάρη των αρεστών μελών τής «Εταιρείας

Είναι πρόδηλο ότι όπως παρουσιάστηκε, η ανθολογία ταυτιζόταν με το έργο των διακοσίων και πλέον μελών τής ισχυρής «Εταιρείας Συγγραφέων» ενώ από αυτήν είχαν αποκλειστεί λογοτέχνες που ανήκαν σε άλλα λογοτεχνικά σωματεία ή που ποτέ τους δεν μπήκαν σε κανένα από αυτά προτιμώντας την μοναχική πορεία τους. Και φυσικά έμειναν αλειτούργητοι και εκτός της εν λόγω ανθολογίας ενώ παράλληλα το έργο τους εξακολουθεί να είναι πάντοτε αβράβευτο και εκτός πινάκων των εκάστοτε επιτροπών απονομής κρατικών βραβείων. Εννοείται ότι, όπως απαιτεί ο νόμος, ποιητές και συγγραφείς, έχουν καταθέσει τα βιβλία τους στην Εθνική Βιβλιοθήκη, ελπίζοντας ότι η πολιτεία θα λάβει μέτρα ώστε και η δική τους δημιουργία να έχει την απαίτηση να κριθεί και να αξιολογηθεί με δικαιοσύνη και με τα ίδια μέτρα και σταθμά.

Και ερωτάται κάθε καλόπιστος και φιλέρευνος αναγνώστης: Η εφημερίδα δεν όφειλε να γνωρίζει την ύπαρξη και των άλλων ελληνικών λογοτεχνικών σωματείων και μάλιστα παλαιότερων και ιστορικότερων της Εταιρείας Συγγραφέων; Δεν έπρεπε να γνωρίζει ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός λογοτεχνών οι οποίοι παράγουν έργο και μάλιστα αξιόλογο χωρίς να είναι μέλη καμιάς εταιρείας; Δεν είχαν όλοι αυτοί τα ίδια δικαιώματα με τα μέλη τής «Εταιρείας Συγγραφέων» να περιληφθούν στην «μεγάλη ανθολογία τής σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας»; Περαιτέρω αναρωτήθηκαν οι αρμόδιοι της εφημερίδας, χάριν τής αντικειμενικής ενημέρωσης των πολιτών (αναγνωστών) στους οποίους απευθύνονται, εάν έλαβε ποτέ κανείς από τους «εξωτικούς» κρατικό βραβείο με βιβλίο που αυτοεξέδωσε ή που εξέδωσε μικρός εκδοτικός οίκος; Βραβεύτηκαν ποτέ αξιόλογοι λογοτέχνες που έζησαν ή ζουν και δημιουργούν στην επαρχία, (πλην Αθηνών και σπανίως τής Θεσσαλονίκης), που επιπλέον με μεγάλη δυσκολία και θυσίες κατορθώνουν να τυπώσουν τα έργα τους; Τους κάλεσε ποτέ κανείς στα κρατικά κανάλια για να τους γνωρίσει το φορολογούμενο κοινό και να μιλήσουν για το έργο τους; Υπάρχει κανείς υπουργός πολιτισμού που να γνωρίζει τα

Συγγραφέων», με τον παραπάνω τίτλο, περνούσαν στην ανύποπτη ελληνική κοινή γνώμη την σφαλερή εντύπωση ότι η Ανθολογία τους είναι συλλήβδην ανθολογία τής σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας και όχι ειδικά των μελών τής παραπάνω εταιρείας. Διάβασαν το κείμενό μου κάμποσοι προβεβλημένοι φίλοι μου (ακόμα και πρώην πρόεδρος της «Εταιρείας Συγγραφέων»), και το βρήκαν δίκαιο, ουδείς όμως τόλμησε περαιτέρω να συνηγορήσει δημοσία και να το φέρει προς συζήτηση σε κάποιο ευρύτερο κύκλο αναγνωστών. Το «δίκιο μου» το έλαβα αλληλογραφικά και κυρίως τηλεφωνικά ή δια ζώσης, από μερικούς, διότι ως γνωστόν τα γραπτά μένουν.

θέματα τα οποία θίγω παραπάνω; Ενδιαφέρθηκε ποτέ κανείς αρμόδιος για την συνεχιζόμενη αυτή ηθική αταξία και κραυγαλέα παρανομία;

Δεν αναφέρομαι εδώ σε καταγγελίες που γίνονται κατά καιρούς για διαπλοκές και αμοιβαιότητες μεταξύ «πνευματικών» ανθρώπων ούτε για τις αόριστες εγκλήσεις ορισμένων γραφικών τής «παραλογοτεχνίας». Για ποια ισότητα λοιπόν σφυρίζουν οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι καθώς και οι καθηδρικοί ή αυτόκλητοι συνταγματολόγοι και για ποια δημοκρατία κόπτονται ότι υπηρετούν όταν «μερικά ζώα είναι πιο ίσα από τα άλλα» κατά τη γνωστή ρήση τού Όργουελ που για λόγους ευνοήτους η δυτική διανόηση απέδιδε και αποδίδει μονίμως και αποκλειστικώς στον σοβιετικό κόσμο και ειδικότερα στον σταλινισμό λες και ότι αυτό δεν συμβαίνει κατά κόρον και στον δυτικό μας «παράδεισο» στον οποίο ανήκουμε; Τα ερωτήματα δεν πρόκειται βέβαια ποτέ να απαντηθούν. Ωστόσο οφείλουμε διαρκώς να υπενθυμίζουμε ότι οι δίκαιοι και αδέκαστοι διανοούμενοι θα πρέπει να μην αρκούνται (εθιζόμενοι μάλιστα) στην ασφάλεια των στερεοτυπικών καταφυγίων, να μην αποθαρρύνονται και να μην φοβούνται την αντίδραση κανενός είδους εκ προθέσεως ή εξ αμελείας απατεώνα τής διανόησης. Και φυσικά να μην ξεχνούν ότι η πάλη των τάξεων, των κοινωνικών ομάδων και των ατόμων δεν λείπει ούτε από τον μικρόκοσμο τού πολιτισμού και των θεωρούμενων πνευματικών ανθρώπων σε πείσμα κάποιου παλιότερου «βαθυστόχαστου» υπουργού που την είχε καταργήσει ακόμα και στην κοινωνία!

Επιβάλλεται να τονίσω ότι ο κάθε ανθολόγος έχει το αναφαίρετο δικαίωμα να επιλέγει σύμφωνα με το γούστο και τα κριτήριά του οποιονδήποτε ποιητή ή ομάδα ποιητών και να τους στεγάζει στην ανθολογία του. Είναι δικαίωμα αδιαπραγμάτευτο και εμπίπτει στην ελευθερία τού καθενός να διατυπώνει τις αισθητικές ή άλλες προτιμήσεις του.

Το διαχρονικό και υπαρκτό όμως θέμα υποκειμενισμού και αντικειμενικότητας εδώ δεν έχει καμία θέση. Είναι επίσης γνωστό ότι ο μόνος

που δικαιούται να κρίνει την προσπάθεια κάθε πνευματικού έργου είναι ο αναγνώστης. Αυτός, στο μοναχικό κελί του, έχει όλα τα δικαιώματα του αναγνώστη: τού φίλου, του θαυμαστή ακόμα και του κριτή ή του λογοκριτή. Έχει δικαίωμα να απορρίψει ό,τι δεν ταιριάζει με το γούστο, την κοσμοθεωρία, τις εν γένει πεποιθήσεις του. Ο ανθολόγος, αντίστοιχα, έχει όλα τα δικαιώματα που του παρέχει η ιδιότητά του. Όμως δεν έχει κανένα δικαίωμα να βάζει στην εργασία του παραπλανητικούς τίτλους που δημιουργούν πεπλανημένες εντυπώσεις στο αναγνωστικό κοινό και μάλιστα στο πιο «αθώο» το οποίο αγνοεί το εύρος τής οικονομικής και πνευματικής διαπλοκής. Αυτό είναι, αν όχι τίποτε άλλο, επιεικώς και στοιχειωδώς απαράδεκτο. Γιατί όποιος διαβάσει τον παραπάνω τίτλο σχηματίζει την σφαιερή εντύπωση ότι η εν λόγω ανθολογία είναι η μεγάλη ανθολογία τής σύγχρονης ελληνικής λογοτεχνίας (πράγμα αναληθές) και όχι ανθολογία των μελών τής εν λόγω εταιρείας Συγγραφέων.

Θα έλεγα παραλλάσσοντας τη ρήση τού Παύλου ότι «το γαρ γράμμα αποθεώνει, το δε πνεύμα απομυθοποιεί». Οπότε ο απαράδεκτος ψευδήπιγραφος τίτλος και η οικειοποίηση μιας δόξας που δεν την αξίζει κάποιος είναι μια μεγάλη αλήθεια που δυστυχώς ενδημεί και βασιλεύει στην πνευματική μας επικράτεια. Οι ακέραιοι πνευματικοί άνθρωποι θα πρέπει να εγκολπώνονται την πνευματική εντιμότητα και αρετή. Να μην καμώνονται πως είναι σπουδαίοι και να θυμούνται τους στίχους τού Κώστα Καρυωτάκη, που ήθελε να σατιρίσει τον υπεροπτικό Μαλακάση στο γνωστό ποίημά του με τίτλο «Μικρή ασυμφωνία εις Α μείζον»: «τους τρόπους, το παράστημά σας, / το θελκτικό μειδίαμά σας / το *monocle* που σας βοηθάει / να βλέπετε μόνο στο πλάι / και μόνο αυτούς να χαιρετάτε / όσοι μοιάζουν αριστοκράται...» Να είναι σεμνοί και ευαίσθητοι, να μένουν στο δημιουργικό τους εργαστήρι, να νοιάζονται για την ομορφιά, την αλήθεια και την τέχνη τους και φυσικά να την καθιστούν χρήσιμη στους συνανθρώπους.

In memoriam Vangelis

(Στη μνήμη Βαγγέλη Παπαθανασίου)

του Δημ. Σταθακόπουλου

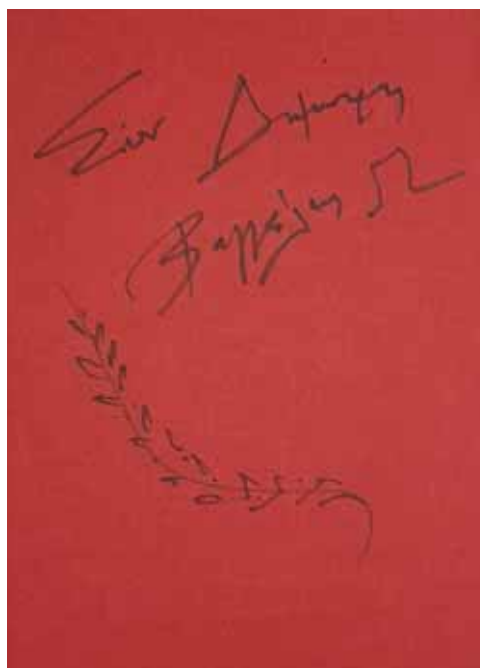
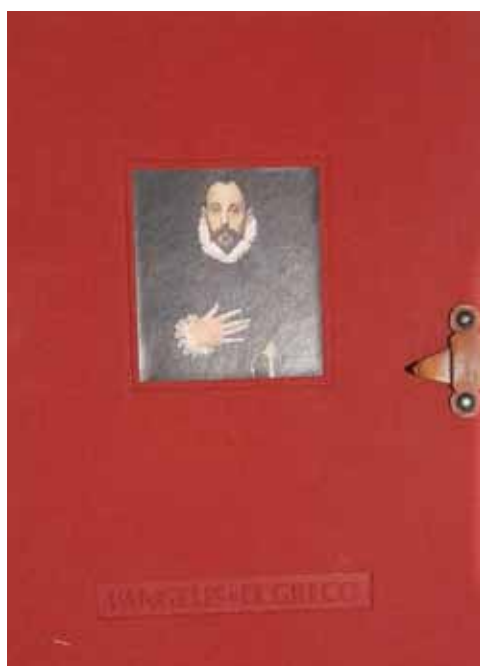
Δρα Παντείου Πανεπιστημίου
Συνεργάτη του Εργαστηρίου Τουρκικών &
Ευρασιατικών Μελετών (ΕΤΕΜ), Πανεπιστημίου Πειραιά
Δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω (Δ.Σ.Π)

Τον μεγάλο Έλληνα **Βαγγέλη Παπαθανασίου (Vangelis)** που έφυγε στις 17.5.2022, είχα την τεράστια τιμή να τον γνωρίσω αρχές του '90, στο τότε σπίτι του στην οδό Ησιόδου, πίσω από το Προεδρικό Μέγαρο.

Πήγαινα συχνά γιατί μιλούσαμε για τους αρχαίους αρμονικούς (μουσικούς) συγγραφείς: Ευκλείδη, Γαβδέντιο, Βακχείο, Πτολεμαίο, Αριστόξενο, Αλύπιο, Κλεονίδα κ.ά - έργο που είχα προλογίσει (1993-4).

Είχα την ευτυχία να ακούσω πολλά έργα του όταν τα "γεννούσε".

Δεν θα ξεχάσω τις συνθέσεις για το παγκόσμιο πρωτάθλημα στίβου (1997) που στηρίχθηκαν σε αρχαιοελληνική λογική, την μυθωδία (έργο του 1993) που επεξεργαζόταν συνεχώς, μέχρι το 2001 όταν η NASA την έστειλε στο διάστημα, το έργο El Greco (1998) που μου αφιέρωσε την ειδική έκδοση με ιδιόγραφη υπογραφή του, με το "σύμβολο κατατεθέν του", το κλαδί της δάφνης/ δόξας.

Όταν του είχα δείξει (1993 -94) τον πίνακα του Αλυπίου (νομικός – μουσικός του 360 μ.Χ) όπου εξηγείτο η τριπλή ιδιότητα της αλφαβήτου , δηλ. κάθε γράμμα ήταν και αριθμός (πχ Α = 1, Β = 2 κλπ), αλλά και μουσική νότα (πχ Α= Ρε ή πΑ στη βυζαντινή, Β = Μι ή Βου στη βυζαντινή κλπ) και πως κάθε λέξη έχει ένα νοηματικό, ένα μαθηματικό και ένα μουσικό αποτύπωμα, έλαμψαν τα μάτια του και το μεγαλειώδες μυαλό του αμέσως πήγε την πληροφορία σε άλλο επίπεδο. Προς αποφυγήν παρεξηγήσεως δεν διεκδικώ κάτι επ' αυτού. Απλά την ενημέρωση και τα βιβλία των αρχαίων αρμο-

Εκτοτε η μουσική του , ειδικά για το παγκόσμιο πρωτάθλημα στίβου της Αθήνας (1997), αλλά και η ολοκλήρωση της Μυθωδίας μέχρι το 2001, στηριζόταν σε αυτόν τον χρυσό κανόνα των αρχαίων, δηλαδή λέξεις κλειδιά όπως: Αγών, Άλμα, Στέφανος, Σύμπαν, Ήλιος, Μύθος, Ωδή κ.ά έγιναν μουσικές νότες κατά το αρχαίο αλφαβητικό μουσικό σύστημα που του έδωσαν έναν κανόνα/ βάση/ σκελετό για να συνθέσει τα μοναδικά έργα του, που ταξιδεύουν στο σύμπαν.

Αιώνια του η μνήμη. Ίσως αναπαύεται στον αστεροειδή του, 6354 Vangelis, που φέρει τα΄ όνομά του από το 1995, όταν το έδωσε το Minor Planet Center της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης.

[illegible]

13			14			15		
13	28	43	14	29	44	15	30	45
ΔΡΠΘΣ			ΥΠΘΔΡΠΘΣ			ΥΠΘΔΡΠΘΣ		
Δυατορ.	Ζωον.	Ενδογ.	Δυατορ.	Ζωον.	Ενδογ.	Δυατορ.	Ζωον.	Ενδογ.
ΛΥΛΥΛ	ΛΥΛΥΛ	ΛΥΛΥΛ	ΓΝΓΝΓΝ	ΓΝΓΝΓΝ	ΓΝΓΝΓΝ	Η>Η>Η>	Η>Η>Η>	Η>Η>Η>
ΚΑΑ/Α/	ΚΑΑ/Α/	ΚΑΑ/Α/	Η>ΚΑΚΑ	Η>ΚΑΚΑ	Η>ΚΑΚΑ	ΚΑΝΚΑΝ	ΚΑΝΚΑΝ	ΚΑΝΚΑΝ
Β/Β/Β/	Β/Β/Β/	Β/Β/Β/	Α<Α<Α<	Α<Α<Α<	Α<Α<Α<	ΟΚΟΚΟΚ	ΟΚΟΚΟΚ	ΟΚΟΚΟΚ
ΓΝΓΝΓΝ	ΓΝΓΝΓΝ	ΓΝΓΝΓΝ	ΜΓΜΓΜΓ	ΜΓΜΓΜΓ	ΜΓΜΓΜΓ	ΥΛΥΛΥΛ	ΥΛΥΛΥΛ	ΥΛΥΛΥΛ
Δ<ΚΑΚΑ	Δ<ΚΑΚΑ	Δ<ΚΑΚΑ	ΠΟΤΕΤ	ΠΟΤΕΤ	ΠΟΤΕΤ	*ΑΑ/Α/	*ΑΑ/Α/	*ΑΑ/Α/
Α<Α<Α<	Α<Α<Α<	Α<Α<Α<	ΤΕΤΕΤΕ	ΤΕΤΕΤΕ	ΤΕΤΕΤΕ	Β/Β/Β/	Β/Β/Β/	Β/Β/Β/
ΓΜΓΜΓΜ	ΓΜΓΜΓΜ	ΓΜΓΜΓΜ	ΦΦΦΦΦ	ΦΦΦΦΦ	ΦΦΦΦΦ	ΓΝΓΝΓΝ	ΓΝΓΝΓΝ	ΓΝΓΝΓΝ
Η>Η>Η>	Η>Η>Η>	Η>Η>Η>	ΠΟΠΟΠ	ΠΟΠΟΠ	ΠΟΠΟΠ	*Α*Α*Α	*Α*Α*Α	*Α*Α*Α
ΚΑΝΚΑΝ	ΚΑΝΚΑΝ	ΚΑΝΚΑΝ	ΤΞΧ/Χ/	ΤΞΧ/Χ/	ΤΞΧ/Χ/	Α<ΔΟΔΟ	Α<ΔΟΔΟ	Α<ΔΟΔΟ
ΟΚΟΚΟΚ	ΟΚΟΚΟΚ	ΟΚΟΚΟΚ	ΨΓΨΓΨ	ΨΓΨΓΨ	ΨΓΨΓΨ	Ζ<Ζ<Ζ<	Ζ<Ζ<Ζ<	Ζ<Ζ<Ζ<
ΙΟΠΟΠΟ	ΙΟΠΟΠΟ	ΙΟΠΟΠΟ	ΦΓΦΓΦ	ΦΓΦΓΦ	ΦΓΦΓΦ	Η>Η>Η>	Η>Η>Η>	Η>Η>Η>
ΞΧΧ/Χ/	ΞΧΧ/Χ/	ΞΧΧ/Χ/	ΔΤΔΤΔ	ΔΤΔΤΔ	ΔΤΔΤΔ	ΚΑΝΚΑΝ	ΚΑΝΚΑΝ	ΚΑΝΚΑΝ
ΨΓΨΓΨ	ΨΓΨΓΨ	ΨΓΨΓΨ	ΕΕΕΕΕ	ΕΕΕΕΕ	ΕΕΕΕΕ	ΟΚΟΚΟΚ	ΟΚΟΚΟΚ	ΟΚΟΚΟΚ
ΥΛΥΛΥΛ	ΥΛΥΛΥΛ	ΥΛΥΛΥΛ	ΕΕΕΕΕ	ΕΕΕΕΕ	ΕΕΕΕΕ	ΠΟΠΟΠ	ΠΟΠΟΠ	ΠΟΠΟΠ
ΕΕΕΕΕ	ΕΕΕΕΕ	ΕΕΕΕΕ	ΙΗΠΟΠ	ΙΗΠΟΠ	ΙΗΠΟΠ	ΤΞΧ/Χ/	ΤΞΧ/Χ/	ΤΞΧ/Χ/
ΕΕΕΕΕ	ΕΕΕΕΕ	ΕΕΕΕΕ	ΒΕΒΕΒ	ΒΕΒΕΒ	ΒΕΒΕΒ	ΨΓΨΓΨ	ΨΓΨΓΨ	ΨΓΨΓΨ
ΠΗΠΗΠ	ΠΗΠΗΠ	ΠΗΠΗΠ	ΒΡΟΒΡ	ΒΡΟΒΡ	ΒΡΟΒΡ	ΦΓΦΓΦ	ΦΓΦΓΦ	ΦΓΦΓΦ
			ΒΡΟΒΡ	ΒΡΟΒΡ	ΒΡΟΒΡ	ΔΥΔΥΔΥ	ΔΥΔΥΔΥ	ΔΥΔΥΔΥ

Επιτροπή Ενημέρωσης για τις Νομοθετικές Αλλαγές

Δελτίο νομοθετικής επικαιρότητας

Είναι σε όλους γνωστό ότι οι συνεχείς αλλαγές που λαμβάνουν χώρα τα τελευταία χρόνια σε σημαντικά νομοθετήματα και ο αιφνίδιος τρόπος με τον οποίο γίνονται αυτές, τις περισσότερες δε φορές χωρίς να ζητείται η άποψη των Δικηγορικών Συλλόγων, έχουν καταστήσει δύσκολο για όλους μας το έργο της άμεσης παρακολούθησης των αλλαγών αυτών. Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΣΠ προκειμένου να συμβάλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού συνέστησε για πρώτη φορά Επιτροπή Ενημέρωσης για τις Νομοθετικές Αλλαγές.

Η Επιτροπή Ενημέρωσης σας γνωστοποιεί ότι από τον τρέχοντα μήνα και εφεξής θα σας αποστέλλει στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σας μηνιαία ενημέρωση για τις αλλαγές που θα λαμβάνουν χώρα σε σημαντικά νομοθετήματα (όπως οι Κώδικες), αλλά και γενικά σε νομοθετήματα που επιφέρουν αλλαγές σε σημαντικούς τομείς του δικαίου, καθώς και σε επίκαιρα θέματα που αφορούν τον πολίτη και τον δικηγόρο. Αυτή η ενημέρωση βέβαια δεν είναι και δεν μπορεί να είναι εξαντλητική όσον αφορά τις νομοθετικές αλλαγές, αλλά έχει ως στόχο να διευκολύνει κατά το δυνατόν τους συναδέλφους στην άμεση παρακολούθηση των αλλαγών αυτών, παρέχοντάς τους κάθε μήνα ένα συγκεντρωτικό πίνακα με τις αλλαγές που θα λαμβάνουν χώρα σε σημαντικά νομοθετήματα (όπως οι Κώδικες), ανά κλάδο δικαίου.

Ο υπεύθυνος της Επιτροπής
ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΟΥΤΑΣ

Ευχαριστήρια επιστολή Συναδέλφου

ΠΡΟΣ

τη Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού "Δικηγορική Επικαιρότητα" του ΔΣΠ

Κυρίες και Κύριοι Συνάδελφοι,
Παρακαλώ να δημοσιεύσετε στο προσεχές τεύχος, του περιοδικού του Συλλόγου, "Δικηγορική Επικαιρότητα", την παρούσα, με την οποία θέλω να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου προς τον Πρόεδρο του Δ.Σ του Συλλόγου και τα μέλη του Δ.Σ, για την υλική και ηθική βοήθεια, που μου παρείχαν, σε χειρουργική επέμβαση, στην οποία υποβλήθηκα, προ ολίγων μηνών. Ιδιαίτερως δε, θέλω να ευχαριστήσω το συνάδελφο και αντιπρόεδρο του Δ.Σ. κ. Ιωάννη Βούτα, για την συμπαράστασή του. Με συναδελφικούς χαιρετισμούς και εκτίμηση,

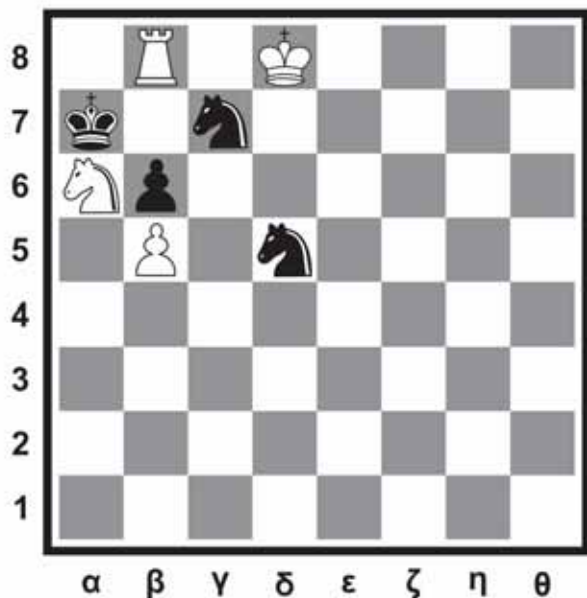
Πολυχρόνης Δ. Γριβέας
Πειραιάς 21/6/2022

ΣΚΑΚ

Επιμέλεια **Θεοδώρου Σαρρή**
Δικηγόρου Πειραιά

Λευκά: Ρδ8-Πβ8-Ια6-Σβ5(4)

Μαύρα: Ρα7-Ιγ7-Ιδ5-Σβ6(4)

Είχαν την κίνηση τα Λευκά και έπαιξαν

1. Ια6:Ιγ7

Μπορείτε να βρείτε πως συνεχίστηκε η παρτίδα;

(Δεν ψάχνουμε για ματ σε μια ή δύο κινήσεις)

Πρόκειται για παρτίδα μπλιτς

Μεταξύ Καπαμπλάνκα και Λάσκερ το 1914*

Σε ποιόν αποδίδεται η φράση

Σε ποιόν αποδίδεται η φράση «ες αύριον τα σπουδαία»

Η φράση διασώζεται από τον Πλούταρχο (στον βίο του Πελοπίδα) και αποδίδεται σε ένα εκ των ολιγαρχικών ηγετών της Θήβας, του Αρχία, που δεν έδωσε, σημασία σε επιστολή φίλου του, που τον προειδοποιούσε σε κίνηση ανατροπής του, που ήταν σε εξέλιξη.

Χρησιμοποιείται με σκωπτικό τρόπο, θυμίζοντάς μας ότι δεν πρέπει να αναβάλλουμε τις υποχρεώσεις γιατί αυτό μπορεί να μας στοιχίσει ακριβά.

Σε ποιόν αποδίδεται η φράση «Φοβού τους Δαναούς και δώρα φέροντες»

Η φράση περιέχεται στην «Αινειάδα» του Βιργίλιου να τη λέει ο Λαοκόων (ιερέας των Τρώων) προσπαθώντας να πείσει τους Τρώες να μη δεχτούν τον δούρειο Ίππο μέσα στην πόλη τους.

Σε ποιόν αποδίδεται η φράση «ου συ με λιοδορείς αλλ' ο τόπος»

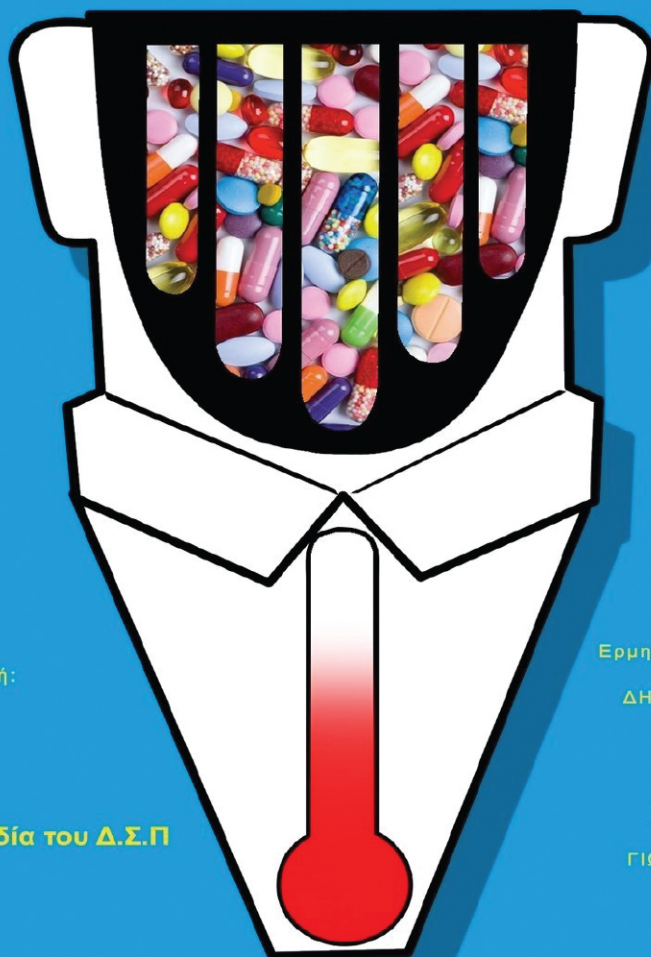
Περιέχεται στους μύθους του Αισώπου. Απάντηση του λύκου στο κατσίκι, που ευρισκόμενο σε ασφαλή θέση, κορόιδευε το λύκο που περνούσε.

*Συνέχεια 1...Ιδ5 : Ιδ7, 2. Πα8+ΙΙ είτε ο Βασιλιάς είτε ο Ιππος
φάνε τον πύργο στο α8 τα λευκά κερδίζουν
π.χ. Α) ...2. Ρα7:Πα8
3. Ργ8:Ιγ7, Ρα7, 4. Ργ6, Πα8 η Ρβ8, 5. Ργ6 : Σβ6
Β) ...Ιγ7: Πα8, Ργ8 Ιγ7, Ρ:γ7 Ρα8, Ρ:β6

Ο ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΕΙΡΑΙΑ
παρουσιάζει την παράσταση

Ο ΚΑΤΑ ΦΑΝΤΑΣΙΑΝ ΑΣΘΕΝΗΣ

Κείμενο: ΜΟΛΙΕΡΟΣ
Σκηνοθεσία – Διασκευή:
ΓΙΩΡΓΟΣ ΡΟΥΦΑΣ
Βοηθός σκηνοθέτη:
ΣΤΕΛΛΙΝΑ ΑΝΕΜΑ
Μουσική επιμέλεια:
ΜΑΡΙΟΣ ΚΑΖΑΣ

Συμμετέχει η χορωδία του Δ.Σ.Π

Ερμηνεύουν με σειρά εμφάνισης:

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΚΗΣ
ΓΙΩΤΑ ΜΠΟΥΡΛΕΤΙΔΟΥ
ΚΕΛΛΥ ΣΤΑΜΑΤΟΓΙΑΝΝΗ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΤΣΟΥΝΑΚΑ
ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΣΟΥΡΜΕΛΗΣ
ΕΛΕΝΗ ΠΑΤΡΙΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΛΕΝΗ ΜΠΑΓΙΟΝΕΤΑ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ
ΕΛΕΝΗ ΠΑΝΙΤΣΙΔΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΟΘΗΤΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΤΕΤΑΡΤΗ 6 ΙΟΥΛΙΟΥ / ΩΡΑ 20,00

ΠΕΜΠΤΗ 7 ΙΟΥΛΙΟΥ / ΩΡΑ 20.00

ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΥΓΕΝΙΚΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

